

INFORME 15/2022

AGÈNCIA
CATALANA
DE L'AIGUA
CÀNON
DE L'AIGUA
I ALTRES TRIBUTS,
EXERCICI 2019

SINDICATURA
DE COMPTES
DE CATALUNYA

INFORME 15/2022

**AGÈNCIA
CATALANA
DE L'AIGUA**
CÀNON
DE L'AIGUA
I ALTRES TRIBUTS,
EXERCICI 2019

SINDICATURA
DE COMPTES
DE CATALUNYA

Edició: octubre de 2022

Document electrònic etiquetat per a persones amb discapacitat visual

Pàgines en blanc inserides per facilitar la impressió a doble cara

Autor i editor:

Sindicatura de Comptes de Catalunya
Via Laietana, 60
08003 Barcelona
Tel. +34 93 270 11 61
sindicatura@sindicatura.cat
www.sindicatura.cat

Publicació subjecta a dipòsit legal d'acord amb el que preveu el Reial decret 635/2015, del 10 de juliol

ÍNDEX

ABREVIACIONS.....	7
ACLARIMENT SOBRE ARRODONIMENTS	7
1. INTRODUCCIÓ	9
1.1. INFORME.....	9
1.1.1. Objecte i abast.....	9
1.1.2. Metodologia	9
1.2. ENS FISCALITZAT	10
1.2.1. Antecedents	10
1.2.2. Activitat i organització	10
1.2.3. Treballs de control.....	11
2. FISCALITZACIÓ REALITZADA.....	12
2.1. APROVACIÓ I RETIMENT DE COMPTES	12
2.2. EVOLUCIÓ I REVISIÓ DEL RESULTAT DE L'EXERCICI, DELS INGRESSOS DE DRET PÚBLIC I D'ALTRES MAGNITUDS: PERÍODE 2014-2019	12
2.2.1. Antecedents i abast	12
2.2.2. Evolució del Resultat de l'exercici	14
2.2.3. Evolució dels ingressos de dret públic.....	15
2.2.4. Evolució de les despeses.....	29
2.2.5. Evolució de les despeses financeres, de l'endeutament i de les inversions	37
2.3. ANÀLISI DELS PROCEDIMENTS I CONTROLS DE GESTIÓ DEL CÀNON DE L'AIGUA EL 2019.....	40
2.3.1. Cànon de l'aigua gestionat mitjançant entitats subministradores.....	42
2.3.2. Cànon de l'aigua gestionat directament per l'ACA.....	47
2.3.3. Cànon de l'aigua – abastament.....	54
2.3.4. Bonificacions del cànon de l'aigua sobre els usos domèstics	58
2.3.5. Sancions, recàrrecs i interessos.....	64
2.3.6. Inspeccions.....	65
2.3.7. Altres aspectes	67
3. CONCLUSIONS	70
3.1. OBSERVACIONS.....	70
3.2. RECOMANACIONS.....	74

4.	ANNEXOS	76
4.1.	EVOLUCIÓ DEL COMPTE DEL RESULTAT ECONOMICOPATRIMONIAL.....	76
4.2.	EVOLUCIÓ DELS TIPUS DEL CÀNON DE L'AIGUA.....	79
4.3.	EVOLUCIÓ DELS VOLUMS DE CONSUMS D'AIGUA FACTURATS	80
4.4.	EVOLUCIÓ DE LES DESPESES FINANCERES I L'ENDEUTAMENT	81
4.5.	EVOLUCIÓ DE LES INVERSIONS	82
4.6.	MOSTRA SELECCIONADA PER A L'ANÀLISI DEL CÀNON DIRECTAMENT GESTIONAT PER L'ACA.....	82
5.	TRÀMIT D'AL·LEGACIONS	84
5.1.	AL·LEGACIONS REBUDES	84
5.2.	TRACTAMENT DE LES AL·LEGACIONS	98
	APROVACIÓ DE L'INFORME	98

ABREVIACIONS

ACA	Agència Catalana de l'Aigua
BAT	Bonificació per ampliació de trams
BTS	Bonificació per tarifa social
CAT	Consorci d'Aigües de Tarragona
CHE	Confederació Hidrogràfica de l'Ebre
DANA	Depressió aïllada en nivells alts
DID	Declaració inicial de dades
DUCA	Declaració de l'ús i la contaminació de l'aigua
EDAR	Estació depuradora d'aigües residuals
LGT	Llei 58/2003, del 17 de desembre, general tributària
M€	Milions d'euros
PEF	Pla econòmic i financer
TRLMAC	Text refós de la legislació en matèria d'aigües de Catalunya, aprovat pel Decret legislatiu 3/2003, del 4 de novembre

ACLARIMENT SOBRE ARRODONIMENTS

Els imports monetaris que es presenten en els quadres d'aquest informe s'han arrodonit de forma individualitzada, fet que pot produir diferències entre la suma de les xifres parcials i els totals dels quadres.

1. INTRODUCCIÓ

1.1. INFORME

1.1.1. Objecte i abast

La Sindicatura de Comptes, com a òrgan fiscalitzador del sector públic de Catalunya, d'acord amb la normativa vigent i en compliment del seu Programa anual d'activitats, ha emès aquest informe de revisió limitada financera i de legalitat relatiu al cànon de l'aigua i altres tributs recaptats per l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA).

La fiscalització limitada s'ha centrat en el cànon de l'aigua, la principal font de recursos de l'entitat, i en altres tributs. En concret, s'han diferenciat dos objectes: d'una banda, l'anàlisi de l'evolució, per al període 2014 a 2019,¹ dels ingressos de dret públic² de l'ACA i com aquests ingressos han afectat l'evolució del resultat, de l'endeutament i de les inversions i, d'una altra banda, la revisió dels principals procediments i controls aplicats per l'ACA en la gestió del cànon de l'aigua.

L'àmbit temporal d'aquest informe abasta, pel que fa a l'anàlisi de l'evolució, el període 2014-2019 i, pel que fa a la revisió dels procediments aplicats en la gestió del cànon de l'aigua, l'exercici 2019. Amb tot, quan s'ha considerat necessari per completar el treball, s'ha ampliat a exercicis anteriors i posteriors.

Les conclusions de l'informe inclouen les observacions més significatives, els incompliments normatius detectats i les recomanacions sobre millores en la gestió de les activitats desenvolupades per l'entitat en alguns dels aspectes que s'han posat de manifest durant la realització del treball.

1.1.2. Metodologia

El treball de fiscalització s'ha dut a terme d'acord amb els principis i normes internacionals de fiscalització del sector públic generalment acceptats i ha inclòs totes aquelles proves, de compliment i substantives, que s'han considerat necessàries per obtenir evidències suficients i adients per poder expressar les conclusions que s'exposen en l'informe.

Com a fet rellevant posterior a l'exercici 2019, es fa referència a les diferents causes que en l'exercici 2020 van generar variacions significatives en els ingressos i en el resultat, com a conseqüència de la pandèmia motivada per la covid.

1. El darrer informe de fiscalització de l'Agència Catalana de l'Aigua emès per la Sindicatura de Comptes, l'Informe 11/2016, va ser la fiscalització de regularitat dels exercicis 2011, 2012 i 2013.

2. Els ingressos de dret públic de l'Agència Catalana de l'Aigua tenen naturalesa tributària i no tributària. Els de naturalesa no tributària són els que l'entitat anomena ingressos administratius en els seus comptes anuals.

1.2. ENS FISCALITZAT

1.2.1. Antecedents

L'ACA és des de la seva creació per la Llei 25/1998, del 31 de desembre, de mesures administratives, fiscals i d'adaptació a l'euro, una empresa de titularitat pública de la Generalitat que ha d'ajustar la seva activitat a l'ordenament jurídic privat sens perjudici de les excepcions que assenyala la seva normativa específica.³ Està inclosa en l'article 1.b.1 del Decret legislatiu 2/2002, del 24 de desembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei 4/1985, del 29 de març, de l'Estatut de l'empresa pública catalana. L'ACA va ser adscrita al Departament de Medi Ambient i Habitatge i, des de finals de l'exercici 2010, al Departament de Territori i Sostenibilitat.⁴

D'acord amb l'article 8 del Decret legislatiu 3/2003, del 4 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la legislació en matèria d'aigües de Catalunya (TRLMAC), l'ACA, com a Administració hidràulica de la Generalitat de Catalunya, exerceix les competències de la Generalitat de Catalunya en matèria d'aigües d'acord amb aquest text refós i amb la normativa de desenvolupament i complementària.

1.2.2. Activitat i organització

L'activitat de l'ACA respon a les funcions que el TRLMAC detalla en l'article 8. Aquestes funcions fan referència a àmbits tan diferents com conques internes de Catalunya, conques hidrogràfiques compartides amb altres comunitats autònomes, aigües superficials i subterrànies, abocaments, abastament i sanejament, obres hidràuliques, recursos hídrics de la xarxa Ter-Llobregat, etc. A més, les funcions es concreten en actuacions com ara la promoció, la planificació, l'explotació, la construcció, el manteniment, la vigilància, els controls de qualitat i contaminació, la col·laboració amb les entitats locals, la concertació i coordinació amb les administracions competents, la gestió i recaptació dels recursos econòmics generats pels ingressos de dret públic, bàsicament el cànon de l'aigua, etc.

Pel que fa a les actuacions de gestió i recaptació del cànon de l'aigua i d'altres tributs, l'ACA es regeix pel TRLMAC i pel Decret 103/2000, del 6 de març, pel qual es va aprovar

3. Les excepcions corresponen, en general, als actes dictats per l'entitat en l'exercici de les seves funcions com a poder públic.

4. La reestructuració de l'àmbit de competències dels departaments de la Generalitat de Catalunya i la creació i nova denominació dels departaments d'acord amb el Decret 200/2010, del 27 de desembre, va suposar que des de finals del 2010 l'Agència Catalana de l'Aigua passés a estar adscrita al Departament de Territori i Sostenibilitat. A partir del Decret 21/2021, del 25 de maig, de creació, denominació i determinació de l'àmbit de competència dels departaments de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, va passar a estar adscrita al Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural.

el Reglament dels tributs gestionats per l'ACA. A més, en cas de no existir una regulació específica, li són d'aplicació les disposicions legals de caràcter general que regeixen els tributs de la Generalitat de Catalunya i els principis i normes jurídiques generals del sistema tributari espanyol establerts en la Llei 58/2003, del 17 de desembre, general tributària (LGT).

Els Estatuts de l'ACA es van aprovar mitjançant el Decret 125/1999, del 4 de maig, i van ser objecte de diverses modificacions; finalment van ser derogats mitjançant el Decret 86/2009, del 2 de juny, que els va actualitzar per adaptar-los a les novetats que, amb el pas dels anys, s'havien anat acumulant en relació amb aspectes com el dret ambiental comunitari i la normativa d'aigües, el desplegament de l'estructura territorial de l'ACA o la regulació de la participació ciutadana. Posteriorment, mitjançant el Decret 153/2012, del 20 de novembre, es van modificar els Estatuts per simplificar l'estructura de l'ACA i fer-ne més eficaç el funcionament.

D'acord amb l'article 11 del TRLMAC i amb els seus Estatuts l'ACA presenta una organització encapçalada pel Consell d'Administració com a òrgan de govern, el director com a òrgan executiu i el gerent com a òrgan de gestió i administració ordinàries. També es preveuen altres òrgans com ara el Consell per a l'Ús Sostenible de l'Aigua, que és un òrgan d'assessorament i de participació en l'elaboració d'instruments de planificació hidrològica; les comissions de desembassament, que són òrgans de gestió en règim de participació, i el Consell de Xarxa d'Abastament Ter-Llobregat, que és un òrgan d'adopció de decisions en relació amb la gestió de les instal·lacions de la xarxa d'abastament esmentada.

Per exercir les seves competències i funcions, l'ACA s'estructura en àrees i divisions. Les àrees són les següents: de gestió del medi, d'abastament d'aigua, de sanejament d'aigües residuals, tributària i d'ingressos, d'execució d'actuacions i de gestió territorial. Les divisions són les següents: de sistemes d'informació, de recursos, de recursos humans i d'assessoria jurídica.

1.2.3. Treballs de control

Els comptes anuals dels exercicis 2014 i 2015 van ser auditats per Gesem Auditores y Consultores, SLP, i els dels exercicis 2016 a 2019, per Cortés y Asociados Auditores, SL.

L'informe corresponent a l'exercici 2019 presenta una opinió modificada amb una única excepció per la limitació que representa la manca de detall dels diferents elements que conformen certes infraestructures de l'immobilitzat, fet que no permet calcular-ne l'amortització de manera individualitzada. A més l'informe també presenta un paràgraf d'èmfasi que remarca que malgrat el que preveu la normativa, l'ACA no transmet la titularitat de les instal·lacions de sanejament executades a favor de les administracions locals competents.

El darrer informe de fiscalització de l'ACA emès per la Sindicatura de Comptes és l'informe 11/2016, Agència Catalana de l'Aigua, exercicis 2011, 2012 i 2013.

2. FISCALITZACIÓ REALITZADA

2.1. APROVACIÓ I RETIMENT DE COMPTES

Pel que fa als comptes anuals dels exercicis 2014 a 2019, cal destacar que els dels exercicis 2014 i 2015 van ser enviats a la Sindicatura de Comptes fora del termini màxim establert en el text refós de la Llei de finances públiques de Catalunya, mentre que els dels exercicis 2016, 2017, 2018 i 2019 van ser tramesos dins de termini.

Els comptes anuals de l'exercici 2019 van ser aprovats pel Consell d'Administració el 28 d'abril del 2020 i van ser enviats a la Sindicatura de Comptes el 5 de maig del 2020, dins del termini legalment establert.

2.2. EVOLUCIÓ I REVISIÓ DEL RESULTAT DE L'EXERCICI, DELS INGRESSOS DE DRET PÚBLIC I D'ALTRES MAGNITUDS: PERÍODE 2014-2019

2.2.1. Antecedents i abast

En els informes de la Sindicatura referents a l'ACA corresponents a exercicis anteriors al 2010 i especialment en l'Informe 5/2014, de fiscalització de l'exercici 2010, es posava de manifest la incertesa en la continuïtat de les operacions i de l'activitat de l'entitat pels dubtes quant a la capacitat del cànon de l'aigua com a principal font d'ingressos per fer front a la globalitat de les necessitats financeres.

En aquells informes s'assenyalava que els ingressos propis ni tan sols cobrien les despeses de l'activitat ordinària (despeses d'explotació i despeses financeres) i es conclouia que les previsions d'inversió per a exercicis futurs i les despeses d'explotació requeririen noves fonts de recursos. Aquesta situació era conseqüència, en gran part, no sols de l'obligació legal de l'ACA de fer front a la major part d'infraestructures hidràuliques a dur a terme a Catalunya, sinó que, a més, un cop posades en marxa, n'havia de suportar les despeses de gestió, explotació i manteniment, malgrat que la legislació preveia el traspàs de la titularitat a les administracions locals o ens dependents en un termini de deu anys des de la posada en servei de les infraestructures.

En l'Informe 5/2014, de fiscalització referent a l'exercici 2010, es va remarcar, com a fet posterior a l'exercici fiscalitzat, que en l'exercici 2011 l'ACA havia elaborat i formalitzat un Pla de viabilitat fonamentat en un Pla econòmic i financer (PEF 2011-2014) i en un procés de

reestructuració de l'endeutament que s'havia posat en marxa amb negociacions amb entitats financeres.

En l'informe 11/2016, de fiscalització de l'ACA corresponent als exercicis 2011, 2012 i 2013, es va destacar que el Compte de pèrdues i guanys presentava millores significatives i això havia permès, des del 2011, que el resultat de l'exercici passés a ser de signe positiu, malgrat que es mantingués el resultat financer negatiu per la despesa financera que encara generava l'elevat endeutament. La millora del resultat d'explotació havia estat conseqüència de la implantació de mesures proposades en el PEF 2011-2014, que van permetre el següent:

- Incrementar els ingressos del cànon de l'aigua gràcies a modificacions legislatives que, mitjançant les lleis de mesures i de pressupostos, van augmentar els tipus del cànon de l'aigua entre el 2011 i 2013 i van reestructurar i restringir els trams dels volums de consum domèstic implantant en aquests trams tarifes i coeficients progressius.
- Reduir les despeses, mitjançant l'adequació de l'activitat, les seves funcions i el nivell de serveis prestats en l'estricta exercici de competències i compliment de les exigències legals. Això va suposar negociar a la baixa els costos a assumir per l'ACA de les infraestructures de l'aigua gestionades per tercers o per ens locals, i deixar en nivells mínims les despeses de manteniment i tancar provisionalment o substituir certes instal·lacions de tractaments secundaris.

L'aplicació de les mesures del PEF 2011-2014 també va suposar l'aturada de les inversions.

La reestructuració de l'endeutament, formalitzada el març del 2012, per adequar els venciments dels préstecs a la generació de recursos, va suposar un desplaçament dels venciments de les quotes amb concentracions novament importants del 2015 al 2017.

En aquest apartat es fa un seguiment de l'evolució posterior al 2013 de diverses magnituds del Compte del resultat economicopatrimonial⁵ i del Balanç. Així, s'analitza per al període 2014-2019 la capacitat del cànon de l'aigua, com a principal font de recursos de l'ACA, per fer front a les despeses d'explotació, a les despeses financeres, a la devolució de l'endeutament bancari i a les possibles noves inversions. Per això, en l'anàlisi s'han diferenciat les evolucions de les magnituds següents:

- Resultat de l'exercici
- Ingressos de dret públic de naturalesa tributària i no tributària
- Despeses
- Endeutament i despesa financera
- Inversions

5. Denominat Compte de pèrdues i guanys fins a l'exercici 2015 i, a partir del 2016, Compte del resultat economicopatrimonial, per adaptar-se a la terminologia del Pla general de comptabilitat pública.

2.2.2. Evolució del Resultat de l'exercici

A continuació es presenta l'evolució del Resultat de l'exercici dels anys 2014-2019 amb el detall les principals magnituds d'ingressos i de despeses que el componen. Als efectes comparatius també es presenten les dades de l'exercici 2013.

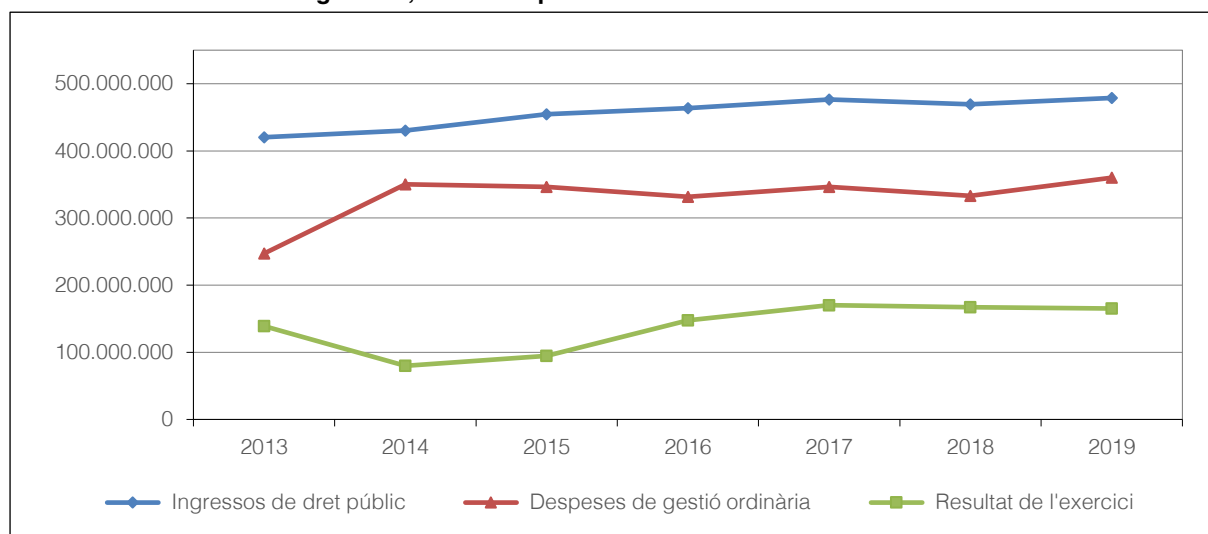
Quadre 1. Evolució del Resultat de l'exercici

Concepte	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ingressos de dret públic	420.334.638	430.069.797	454.468.158	463.472.493	476.701.590	469.535.322	478.812.223
Resta d'ingressos de gestió ordinària	2.002.148	4.269.119	5.014.228	4.615.674	2.984.410	3.806.833	2.113.195
Total ingressos de gestió ordinària (I)	422.336.784	434.338.916	459.482.386	468.088.167	479.686.000	473.342.155	480.925.418
Total despeses de gestió ordinària (II)	(247.145.532)	(350.414.480)	(346.590.990)	(331.582.545)	(346.193.788)	(333.086.671)	(360.034.114)
Resultat de la gestió ordinària (III= I+II)	175.191.252	83.924.436	112.891.396	136.505.622	133.492.212	140.255.484	120.891.304
Deteriorament d'immo- bilitzat no financer (IV)	(1.047.148)	35.771.014	17.679.698	37.965.162	39.104.415	25.014.355	42.636.711
Altres partides no ordinàries (V)	1.696.800	(505.283)	1.533.036	(4.150.971)	6.504.312	1.624.161	5.727.832
Resultat de les opera- cions no financeres (VI=III+IV+V)	175.840.904	119.190.167	132.104.130	170.319.813	179.100.939	166.894.000	169.255.847
Resultat de les opera- cions financeres (VII)	(36.293.585)	(39.085.070)	(36.982.998)	(22.707.915)	(8.602.084)	475.625	(3.928.931)
Impost de societats (VIII)	(313.983)	(280.433)	(235.492)	(262.257)	(302.742)	(303.383)	(295.395)
Resultat de l'exercici (IX=VI+VII+VIII)	139.233.336	79.824.664	94.885.640	147.349.641	170.196.113	167.066.242	165.031.521

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir del Compte del resultat economicopatrimonial de l'ACA dels diferents exercicis, que es detalla en el quadre 28.

Gràfic 1. Evolució dels ingressos, de les despeses i dels resultats

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir del Compte del resultat economicopatrimonial de l'ACA.

L'evolució del Resultat de l'exercici entre el 2014 i el 2019 va ser, en termes generals, creixent, amb determinats exercicis en què va presentar un retrocés o imports inferiors respecte del 2013 (exercicis 2014 i 2015).

En tot cas s'observa que els ingressos de dret públic, que són els que inclouen bàsicament els ingressos del cànon de l'aigua, van presentar una constant evolució a l'alça. Aquest fet va permetre fer front amb escreix, i en tots els exercicis del 2013 al 2019, no sols a les despeses de gestió ordinària, sinó també a partides no ordinàries i al Resultat de les operacions financeres, que inclou, fonamentalment, la despesa financera de l'endeutament, la qual va presentar un decrement remarcable, sobretot des de l'exercici 2016.

A continuació es detalla l'evolució tant dels ingressos de dret públic com de les principals tipologies de despeses, que són les magnituds en què es fonamenta l'evolució del Resultat de l'exercici.

2.2.3. Evolució dels ingressos de dret públic

A continuació es detallen les diferents tipologies d'ingrés i els seus imports entre el 2013 i el 2019.

Quadre 2. Evolució dels ingressos de dret públic

Concepte	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Cànon de l'aigua – xarxa	341.845.384	342.008.529	361.883.188	372.329.027	378.453.201	373.382.118	379.255.451
Cànon de l'aigua – fonts pròpies	53.293.751	59.836.182	65.456.168	68.796.092	69.712.714	69.127.585	69.732.991
Cànon de l'aigua – abastament	10.977.350	11.826.488	12.333.873	12.615.971	12.701.851	12.649.197	13.075.781
Periodificacions	2.308.049	6.115.863	5.740.051	(1.058.615)	3.382.405	201.083	2.674.992
Total Cànon de l'aigua	408.424.534	419.787.062	445.413.280	452.682.475	464.250.171	455.359.983	464.739.215
Cànon de regulació	5.527.018	5.587.335	4.929.543	5.414.390	6.126.519	6.238.774	6.477.464
Cànon de derivació	3.626.934	2.047.731	2.219.528	1.962.008	1.956.647	1.838.726	1.833.106
Taxes i altres tributs (a)	1.372.780	1.485.018	2.212.518	1.908.581	2.857.613	4.927.841	4.612.011
Total Altres ingressos tributaris	10.526.732	9.120.084	9.361.589	9.284.979	10.940.779	13.005.341	12.922.581
Total Altres ingressos de dret públic (b)	1.383.372	1.162.651	(306.711)	1.505.039	1.510.640	1.169.998	1.150.427
Total Ingressos de dret públic	420.334.638	430.069.797	454.468.158	463.472.493	476.701.590	469.535.322	478.812.223

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia d'acord amb les dades extretes de la comptabilitat de l'ACA dels exercicis corresponents, redistribuint els conceptes per presentar-los homogeniament i amb el format del nou Pla general de comptabilitat pública del 2017.

Notes:

(a) Taxes i altres tributs inclou cànon concessional, cànon d'ocupació, taxes urbanístiques i altres taxes menors.

(b) Altres ingressos de dret públic inclou multes, sancions, interessos de demora i regularitzacions.

Tal com s'observa en el quadre 2 el cànon de l'aigua representa la principal font d'ingressos de l'ACA. El cànon de l'aigua és un tribut que es va crear mitjançant la Llei 6/1999, del 12 de juliol, d'ordenació, gestió i tributació de l'aigua, modificada posteriorment per la Llei 31/2002, del 30 de desembre, de mesures fiscals i administratives. Finalment el TRLMAC refon i deroga la legislació anterior. Així, el cànon de l'aigua es regula, bàsicament, en el TRLMAC i en el Decret 103/2000. D'acord amb aquesta normativa, el cànon és un impost amb finalitat ecològica que grava l'ús real o potencial de l'aigua, fent efectiu el principi de "qui contamina paga" de manera genèrica, amb especial incidència en els usos industrials i assimilables, als quals s'aplica el règim especial per al mesurament de la contaminació i de l'ús de l'aigua.

L'ús real o potencial de l'aigua inclou principalment la captació de l'aigua del medi, d'una infraestructura de l'ACA o d'un altre operador; la distribució; el consum d'aigües superficials o subterrànies; la producció mitjançant instal·lacions de tractament d'aigua marina; l'emissió de contaminants en les aigües; les activitats de recollida i de tractament d'aigües que donin lloc posteriorment a abocaments al medi receptor, i també l'ús d'aigües que puguin repercutir significativament en l'estat de les aigües com és el cas de la generació elèctrica i la refrigeració.

Pel que fa als usos de l'aigua, el TRLMAC diferencia l'ús domèstic, l'ús agrícola i ramader i l'ús industrial. La classificació segons els diferents usos de l'aigua és la que determina posteriorment l'aplicació de determinats tipus, coeficients i trams tal com es defineix en l'article 69 del TRLMAC quant a l'ús domèstic, i en els articles 70, 71, 72 i 72 bis del TRLMAC, quant als usos industrials i assimilables, i també quant als usos agrícoles i ramaders.

A més, cal distingir, en funció del sistema de facturació del cànon de l'aigua, entre cànon de l'aigua – xarxa (gestionat mitjançant les entitats subministradores), cànon de l'aigua – fonts pròpies (captacions del medi) i cànon d'abastament (activitat industrial de les entitats subministradores).

Els altres conceptes i elements fonamentals que defineixen el cànon de l'aigua consten a l'inici de l'apartat 2.3.

A continuació es recull l'anàlisi de l'evolució dels ingressos de dret públic per a cada exercici. Les dades d'alguns dels principals aspectes que expliquen aquesta evolució consten en el quadre 30, on es presenta l'evolució dels tipus de gravamen domèstics i industrials, de la tarifa social i dels coeficients i trams domèstics, i en l'annex 4.3, tant en el quadre 32, on es presenten les dades d'evolució dels volums de consums d'aigua facturats amb la distinció entre consum domèstic i industrial,⁶ com en el quadre 33, que recull el pes relatiu dels consums d'aigua dels diferents trams de consum domèstic.

6. La diferenciació entre consum domèstic i industrial cal considerar-la tenint en compte que els ingressos de cànon de l'aigua – xarxa tenen l'origen de manera majoritària en el consum domèstic, aproximadament en un 73%, mentre que els ingressos del cànon de l'aigua – fonts pròpies, en els consums industrials, aproximadament en un 97%.

2.2.3.1. Exercici 2014

En l'exercici 2014 els ingressos de dret públic van ser de 430,07 M€, i van representar un augment de 9,74 M€ respecte als del 2013, un 2,3%. El detall per tipus d'ingrés i l'evolució interanual van ser els següents:

Quadre 3. Evolució 2013-2014 dels ingressos de dret públic

Concepte	2013	2014	Evolució 2013-2014	
			Import	%
Cànon de l'aigua – xarxa	341.845.384	342.008.529	163.145	0,0
Cànon de l'aigua – fonts pròpies	53.293.751	59.836.182	6.542.431	12,3
Cànon de l'aigua – abastament	10.977.350	11.826.488	849.138	7,7
Periodificacions	2.308.049	6.115.863	3.807.814	165,0
Total Cànon de l'aigua	408.424.534	419.787.062	11.362.528	2,8
Cànon de regulació	5.527.018	5.587.335	60.317	1,1
Cànon de derivació	3.626.934	2.047.731	(1.579.203)	(43,5)
Taxes i altres tributs	1.372.780	1.485.018	112.238	8,2
Total Altres ingressos tributaris	10.526.732	9.120.084	(1.406.648)	(13,4)
Total Altres ingressos de dret públic	1.383.372	1.162.651	(220.721)	(16,0)
Total Ingressos de dret públic	420.334.638	430.069.797	9.735.159	2,3

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir de la comptabilitat de l'ACA.

Cànon de l'aigua

El 2014, el cànon de l'aigua va generar uns ingressos de 419,79 M€, superiors en un 2,8% als del 2013, tot i que l'increment dels tipus de gravamen havia estat del 7,2%. Els volums globals d'aigua facturats es van reduir un 0,3% respecte als volums del 2013. Cal diferenciar els ingressos per cànon de l'aigua – xarxa i per cànon de l'aigua – fonts pròpies:

- **Cànon de l'aigua – xarxa:** malgrat l'augment del tipus de gravamen en un 7,2%, els ingressos es van mantenir en nivells molt similars als del 2013 pels motius següents:
 - Decrement dels volums domèstics d'aigua facturats, que van baixar un 0,8%.
 - Aprovació a finals de gener del 2014 de l'increment del 7,2% dels tipus de gravamen mitjançant la Llei de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2014. Per tant, l'increment es va aplicar als consums a partir del mes de febrer i no va començar a tenir efecte en els ingressos fins a les liquidacions i autoliquidacions de les entitats

subministradores del mes o trimestre següent. Per això, l'impacte d'aquest increment del tipus en els ingressos es va desplaçar parcialment a l'exercici següent, fet que explica també l'augment de les periodificacions del 2014.

- Bonificació a les entitats subministradores⁷ en funció del seu nombre d'abonats totals, que va reduir els ingressos del cànon de l'aigua – xarxa en 2,13 M€.
- Canvi, el 2013, del sistema de facturació d'una de les grans entitats subministradores (Agbar), que va passar de ser trimestral a bimestral, amb la qual cosa els ingressos de cànon de l'aigua – xarxa de 2013 van incloure, en el cas d'Agbar, la liquidació d'una mensualitat més que els ingressos del 2014.
- **Cànon de l'aigua – fonts pròpies:** aquests ingressos van créixer un 12,3%, ja que a més de l'augment esmentat dels tipus, els volums industrials es van mantenir amb un lleu creixement del 0,4%; i les novetats normatives introduïdes en els articles 71.4 i 74.4 del TRLMAC, en relació amb les companyies productores d'energia elèctrica (companyies hidroelèctriques i tèrmiques) van acabar suposant uns ingressos més elevats per 6,35 M€. Aquestes novetats normatives van implantar, per a les grans companyies hidroelèctriques i tèrmiques amb elevats consums, un nou coeficient reductor del tipus general industrial deu vegades inferior al que se'ls aplicava fins aleshores. Per a les companyies més petites amb consums inferiors, que fins llavors n'estaven exemptes, van deixar d'estar-ne i se'ls va passar a aplicar també el nou coeficient.

Cànon de derivació

El 2014 hi va haver un descens significatiu d'ingressos per cànon de derivació. Durant l'any 2013 es va fixar una nova redistribució dels ingressos recaptats per aquest cànon⁸

7. Aquesta bonificació va ser introduïda per la Llei 2/2014, del 27 de gener, de mesures fiscals i administratives, que va modificar l'article 75.3 del Decret legislatiu 3/2003.

8. Amb la finalitat de finançar les obres de condicionament i millora de les infraestructures hidràuliques del Delta de l'Ebre, la Llei 18/1981, de l'1 de juliol, sobre actuacions en matèria d'aigües a Tarragona, va establir l'anomenat cànon de derivació, que liquida la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre i recapta l'Agència Catalana de l'Aigua obtenint l'ingrés del Consorci d'Aigües de Tarragona, subjecte passiu, que el repercuteix als seus clients-abonats. Posteriorment l'Agència Catalana de l'Aigua transfereix a la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre la part que li correspon, en funció d'un percentatge fixat legalment. La disposició addicional segona de la Llei 10/2001, del 5 de juliol, del Pla hidrològic nacional, va modificar la Llei 18/1981 i va establir que el percentatge de reversió a la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre i el de retenció de l'Agència Catalana de l'Aigua havien d'estar en funció de la part de les inversions que realment hagués dut a terme cadascuna de les administracions, però que, a més, aquests percentatges podien ser modificats una vegada amortitzades les inversions. Aquesta modificació va afectar els percentatges de distribució des del tercer trimestre del 2013.

entre la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (CHE) i l'ACA. L'ACA, ens recaptador, rebia íntegrament els ingressos del cànon de derivació procedents del subjecte passiu, el Consorci d'Aigües de Tarragona (CAT), transferia a la CHE el 23% del total, i en retenia el 77%. Des del tercer trimestre de 2013 es va revertir aquesta proporció i, d'acord amb la legislació vigent, l'ACA va haver de transferir a la CHE el 80% d'aquests ingressos. Per tant, els ingressos per aquest concepte van disminuir respecte als del 2013.

2.2.3.2. Exercici 2015

En l'exercici 2015 els ingressos de dret públic van arribar als 454,47 M€, xifra que va representar un augment de 24,40 M€ respecte a la del 2014, un 5,7%. El detall per tipus d'ingrés i l'evolució interanual van ser els següents:

Quadre 4. Evolució 2014-2015 dels ingressos de dret públic

Concepte	2014	2015	Evolució 2014-2015	
			Import	%
Cànon de l'aigua – xarxa	342.008.529	361.883.188	19.874.659	5,8
Cànon de l'aigua – fonts pròpies	59.836.182	65.456.168	5.619.986	9,4
Cànon de l'aigua – abastament	11.826.488	12.333.873	507.385	4,3
Periodificacions	6.115.863	5.740.051	(375.812)	(6,1)
Total Cànon de l'aigua	419.787.062	445.413.280	25.626.218	6,1
Cànon de regulació	5.587.335	4.929.543	(657.792)	(11,8)
Cànon de derivació	2.047.731	2.219.528	171.797	8,4
Taxes i altres tributs	1.485.018	2.212.518	727.500	49,0
Total Altres ingressos tributaris	9.120.084	9.361.589	241.505	2,6
Total Altres ingressos de dret públic	1.162.651	(306.711)	(1.469.362)	(126,4)
Total Ingressos de dret públic	430.069.797	454.468.158	24.398.361	5,7

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir de la comptabilitat de l'ACA.

Cànon de l'aigua

El 2015 el cànon de l'aigua va generar uns ingressos de 445,41 M€, superiors en un 6,1% als del 2014. Aquest increment el va generar l'augment dels tipus de gravamen en un 1,5% (en vigor a partir de mitjans de març), i també l'augment en el volum d'aigua facturada en un 2,2%.⁹ Cal diferenciar els ingressos per cànon de l'aigua – xarxa i per cànon

9. L'any 2015 va suposar un canvi de tendència en l'evolució del consum, ja que va ser el primer any en què hi va haver un augment després de deu anys consecutius en què el consum havia anat disminuint.

de l'aigua – fonts pròpies:

- **Cànon de l'aigua – xarxa:** l'augment dels ingressos d'aquest cànon en termes percentuals va ser del 5,8%, un augment superior al que calia esperar amb un increment del tipus de gravamen de l'1,5% com a conseqüència de la recuperació en els volums del consum domèstic, que van créixer un 0,8%.
- **Cànon de l'aigua – fonts pròpies:** l'augment d'aquests ingressos va ser d'un 9,4% i es va produir per l'increment dels tipus de gravamen el 2015, i per l'increment de volums consumits, que en el cas dels usos industrials va ser molt remarcable, el 4,2%. També s'explica per l'impacte de les novetats normatives del 2014 que en relació amb les companyies productores d'energia elèctrica (centrals hidroelèctriques i tèrmiques) encara van afectar l'evolució el 2015 i van representar un nou increment de 3,18 M€ (vegeu l'apartat 2.2.3.1).

Taxes i altres tributs i Altres ingressos de dret públic

Cal destacar les evolucions d'altres dues tipologies d'ingressos:

- **Taxes i altres tributs:** aquests ingressos van créixer en 727.500 €, un 49,0% respecte a l'exercici 2014, bàsicament a causa de l'augment de 705.029 € dels ingressos en concepte de convenis urbanístics, que van arribar a 938.952 € quan el 2014 havien estat de 233.923 €. La legislació aplicable en matèria d'urbanisme preveu la participació de les empreses promotores d'actuacions urbanístiques per contribuir en el cost de les infraestructures públiques necessàries (elèctriques, viàries, hidràuliques o de sanejament, etc.).
- **Altres ingressos de dret públic:** aquests ingressos van disminuir en 1.469.362 €, sobretot pel descens dels ingressos per sancions, que el 2015 van presentar un import amb signe negatiu de 837.332 € a causa d'anul·lacions de sancions d'exercicis anteriors. Les anul·lacions de sancions corresponen a sis ajuntaments als quals l'ACA, d'acord amb la normativa reguladora,¹⁰ els va condonar el deute de sancions relacionat amb l'impagament d'antics deutes tributaris en concepte d'increment de taxa de sanejament o cànon d'infraestructura hidràulica.

10. La Llei 3/2015, de l'11 de març, de mesures fiscals, financeres i administratives, va afegir al Decret legislatiu 3/2003 la disposició addicional dinovena, que incorporava la possibilitat de condonació del deute per sancions generades per impagaments d'antics tributs per als quals s'hagués establert un ajornament. La condonació del deute per sancions requeria haver fet front al deute tributari ajornat i també estar al corrent de qualsevol altre deute amb la Generalitat de Catalunya.

2.2.3.3. Exercici 2016

El 2016 els ingressos de dret públic van ser de 463,47 M€, cosa que va representar un augment de 9,00 M€, un 2,0%, respecte als del 2015. El detall per tipus d'ingrés i l'evolució interanual van ser els següents:

Quadre 5. Evolució 2015-2016 dels ingressos de dret públic

Concepte	2015	2016	Evolució 2015-2016	
			Import	%
Cànon de l'aigua – xarxa	361.883.188	372.329.027	10.445.839	2,9
Cànon de l'aigua – fonts pròpies	65.456.168	68.796.092	3.339.924	5,1
Cànon de l'aigua – abastament	12.333.873	12.615.971	282.098	2,3
Periodificacions	5.740.051	(1.058.615)	(6.798.666)	118,4
Total Cànon de l'aigua	445.413.280	452.682.475	7.269.195	1,6
Cànon de regulació	4.929.543	5.414.390	484.847	9,8
Cànon de derivació	2.219.528	1.962.008	(257.520)	(11,6)
Taxes i altres tributs	2.212.518	1.908.581	(303.937)	(13,7)
Total Altres ingressos tributaris	9.361.589	9.284.979	(76.610)	(0,8)
Total Altres ingressos de dret públic	(306.711)	1.505.039	1.811.750	590,7
Total Ingressos de dret públic	454.468.158	463.472.493	9.004.335	2,0

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir de la comptabilitat de l'ACA.

Cànon de l'aigua

El 2016 el cànon de l'aigua va generar uns ingressos de 452,68 M€, fet que va suposar un augment de l'1,6% respecte als del 2015, ja que, si bé els tipus no van variar, l'augment en el volum d'aigua facturada va ser en termes globals de l'1,7%. Cal diferenciar entre els ingressos per cànon de l'aigua – xarxa i cànon de l'aigua – fonts pròpies:

- **Cànon de l'aigua – xarxa:** l'increment d'ingressos d'aquest cànon en termes percentuals va ser del 2,9% per l'augment dels volums del consum domèstic, en un 1,0%, i per l'impacte en els ingressos de l'increment del tipus de gravamen del 2015, que es va desplaçar, en part, al 2016.

Cal destacar també l'augment significatiu dels volums consumits en el tram 4 per a usos domèstics, fet que no s'havia produït entre els anys 2013 i 2015. Així, el 2016 hi va haver un desplaçament del pes percentual de volums del tram 1, fonamentalment

cap al tram 4. El primer tram va disminuir un 0,40% mentre que el quart va créixer un 0,31%.¹¹

- **Cànon de l'aigua – fonts pròpies:** el 2016 l'augment d'ingressos d'aquest cànon va ser del 5,1%. Tot i que el tipus del gravamen no va variar, hi va haver un augment del 2,8% dels volums d'aigua consumits en els usos industrials. A més, hi va haver un augment de 2,53 M€ com a conseqüència dels fets següents:
 - Canvis en els processos productius i en les càrregues contaminants declarades per les empreses en les declaracions de l'ús i la contaminació de l'aigua (DUCA) corresponents, que van suposar augmentar ingressos en 1,33 M€.
 - Exacció substitutòria del tipus de gravamen específic del cànon de l'aigua – fonts pròpies liquidada als nou establiments industrials usuaris del sistema de col·lectors de salmorres del Llobregat.¹² Amb aquesta exacció, regulada en l'article 73 i en la disposició addicional dissetena del TRLMAC, l'ACA repercuteix el cost fix de construcció de les instal·lacions i el cost variable de manteniment i explotació als usuaris en proporció als cabals i a les càrregues abocades. En l'exercici 2016 es va incrementar l'ingrés per aquesta exacció en 1,20 M€, com a conseqüència de l'augment dels costos d'explotació i manteniment a repercutir.

Altres ingressos de dret públic

Cal destacar la recuperació dels nivells d'ingressos per sancions, ja que, en l'exercici anterior, com ja s'ha comentat, hi va haver una regularització de sancions que va suposar un import negatiu.

2.2.3.4. Exercici 2017

En l'exercici 2017 els ingressos de dret públic van arribar als 476,70 M€, fet que va representar un augment de 13,23 M€ respecte als del 2016, un 2,9%. El detall per tipus d'ingrés i l'evolució interanual van ser els següents:

11. Cal tenir present l'alta sensibilitat del cànon de l'aigua respecte dels consums del tram 4 a causa del coeficient que el grava. Així, un 0,1% de major concentració de volums consumits corresponents a aquest tram pot arribar a suposar increments en els ingressos d'entre 1,5 M€ i 2 M€.

12. Conjunt de canalitzacions i col·lectors de salmorres procedents de les explotacions mineres de Súria, Cardona i Sallent (Iberpotash, Salinera de Cardona, Ercross) que convergeixen a Castellgalí i que posteriorment, per Abrera i el Prat de Llobregat, canalitzen també salmorres procedents de les potabilitzadores d'Abrera (Ens d'abastament d'aigua Ter-Llobregat) i de Sant Joan Despí (Aigües de Barcelona) i d'altres explotacions del sector químic o de tractament de residus de Martorell (Solvin, del Grup Solvay, i Sita Spe Iberica, del Grup Suez) i que finalment, mitjançant un emissari submarí de la depuradora del Baix Llobregat, acaben abocant-se al mar.

Quadre 6. Evolució 2016-2017 dels ingressos de dret públic

Concepte	2016	2017	Evolució 2016-2017	
			Import	%
Cànon de l'aigua – xarxa	372.329.027	378.453.201	6.124.174	1,6
Cànon de l'aigua – fonts pròpies	68.796.092	69.712.714	916.622	1,3
Cànon de l'aigua – abastament	12.615.971	12.701.851	85.880	0,7
Periodificacions	(1.058.615)	3.382.405	4.441.020	419,5
Total Cànon de l'aigua	452.682.475	464.250.171	11.567.696	2,6
Cànon de regulació	5.414.390	6.126.519	712.129	13,2
Cànon de derivació	1.962.008	1.956.647	(5.361)	(0,3)
Taxes i altres tributs	1.908.581	2.857.613	949.032	49,7
Total Altres ingressos tributaris	9.284.979	10.940.779	1.655.800	17,8
Total Altres ingressos de dret públic	1.505.039	1.510.640	5.601	0,4
Total Ingressos de dret públic	463.472.493	476.701.590	13.229.097	2,9

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir de la comptabilitat de l'ACA.

Cànon de l'aigua

El 2017 el cànon de l'aigua va generar uns ingressos de 464,25 M€, fet que va suposar un augment del 2,6% respecte als del 2016. Aquest augment s'explica per l'increment dels tipus en un 1,5%, que va entrar en vigor a finals de març, i per l'augment en el volum d'aigua global facturada en un 2,1% (en el cas de volum d'aigua de consum industrial, l'augment va arribar al 4,1%). Cal diferenciar entre els ingressos per cànon de l'aigua – xarxa i cànon de l'aigua – fonts pròpies:

- **Cànon de l'aigua – xarxa:** l'augment dels ingressos per aquest cànon va ser, en termes percentuals, de l'1,6% per l'increment dels tipus i pel lleu increment en els volums del consum domèstic, un 0,6%, bàsicament en el tram 4 (desplaçament del pes percentual de volums del tram 1, fonamentalment cap al tram 4, de manera que el primer tram va disminuir un 0,31% mentre que el quart tram va créixer un 0,35%).

A més cal destacar la nova regulació del març del 2017 referent a la bonificació per tarifa social (BTS)¹³ (vegeu el quadre 30, concretament la nota c). La nova tarifa social va suposar unes bonificacions que van reduir la recaptació, segons càlculs aproximats, en 218.248 €. L'altra bonificació aplicable als usos domèstics del cànon de l'aigua – xarxa, la bonificació per ampliació de trams (BAT), va representar un major impacte de reducció d'ingressos que la BTS, d'aproximadament 670.590 €.

13. En l'apartat 2.3.4 es presenta una anàlisi específica de les dues bonificacions sobre el cànon de l'aigua per a usos domèstics: la bonificació per tarifa social i la bonificació per ampliació de trams.

- **Cànon de l'aigua – fonts pròpies:** Aquests ingressos sols van augmentar l'1,3% malgrat l'augment en els volums de consums industrials, amb un creixement del 4,1%, i del tipus de l'1,5%. Això va ser així en part per l'endarreriment en la implantació dels nous tipus incrementats, tant pel fet de ser aprovats a final del primer trimestre com pels decalatges entre consums i facturació. Cal destacar també que es van reduir els ingressos per un total d'1,06 M€ a causa d'una concentració d'anul·lacions i regularitzacions de facturacions d'exercicis anteriors.

Cànon de regulació i Taxes i altres tributs

Cal destacar la recuperació dels Altres ingressos tributaris que augmenten en 1,66 M€ pels fets següents:

- **Cànon de regulació:** és un tribut que s'aplica als usuaris que es beneficien directament dels costos en què incorre l'Agència Catalana de l'Aigua amb la inversió, explotació i conservació dels embassaments de les conques internes (Darnius Boadella, Foix, la Baells, la Llosa del Cavall, Sant Ponç, Sau i Siurana). Els subjectes passius són, fonamentalment, les companyies d'abastament, els regants i les centrals hidroelèctriques. Els ingressos per aquest cànon van augmentar en 712.129 €, un 13,2% respecte a l'exercici anterior, per l'evolució a l'alça de les despeses (directes, indirectes i financeres) i de les inversions que en relació amb l'explotació i manteniment dels embassaments es repercuïxen als subjectes passius d'aquest cànon. En els exercicis anteriors, 2011 a 2014, s'havia mantingut un baix nivell de despesa i inversió mentre que des de l'exercici 2015 es van començar a recuperar. L'obtenció i gestió de la informació de tots els embassaments i la mateixa tramitació del cànon genera un decalatge temporal de dos exercicis entre la despesa i inversió realitzades per l'ACA i la seva repercussió en el cànon de regulació. Aquest decalatge explica el repunt dels ingressos d'aquest cànon a partir del 2017.
- **Taxes i altres tributs:** aquest grup d'ingressos va créixer el 2017 en 949.032 €, un 49,7% respecte a l'exercici anterior, bàsicament pels ingressos de 666.190 € generats per la nova taxa urbanística aprovada per la Llei 5/2017, del 28 de març, de mesures fiscals, administratives i financeres.¹⁴

14. Fins al 2017 l'Agència Catalana de l'Aigua formalitzava, mitjançant convenis amb els promotors urbanístics, la contribució o aportació d'aquests al manteniment o millora de les infraestructures hidràuliques necessàries quan es projectava una nova urbanització o reforma. La contribució depenia de diverses variables i magnituds, i podia generar dificultats a l'hora d'acotar-les i quantificar-les i també per fixar-ne el moment de l'acreditació. Per això, per l'article 102 de la Llei 5/2017, es va establir i definir una nova taxa per l'accés a les infraestructures de sanejament en alta. Aquesta taxa va passar a gravar les actuacions urbanístiques, ja fossin de nova urbanització o de reforma i renovació de la urbanització. El subjecte passiu és el promotor i l'acreditació té lloc quan l'Agència Catalana de l'Aigua emet l'informe favorable sobre la solució de sanejament col·lectiva prevista en el projecte d'urbanització.

2.2.3.5. Exercici 2018

En l'exercici 2018 els ingressos de dret públic van ser de 469,54 M€, fet que va representar un decrement de 7,17 M€, un 1,5%, respecte als del 2017. El detall per tipus d'ingrés i l'evolució interanual van ser els següents:

Quadre 7. Evolució 2017-2018 dels ingressos de dret públic

Concepte	2017	2018	Evolució 2017-2018	
			Import	%
Cànon de l'aigua – xarxa	378.453.201	373.382.118	(5.071.083)	(1,3)
Cànon de l'aigua – fonts pròpies	69.712.714	69.127.585	(585.129)	(0,8)
Cànon de l'aigua – abastament	12.701.851	12.649.197	(52.654)	(0,4)
Periodificacions	3.382.405	201.083	(3.181.322)	(94,1)
Total Cànon de l'aigua	464.250.171	455.359.983	(8.890.188)	(1,9)
Cànon de regulació	6.126.519	6.238.774	112.255	1,8
Cànon de derivació	1.956.647	1.838.726	(117.921)	(6,0)
Taxes i altres tributs	2.857.613	4.927.841	2.070.228	72,4
Total Altres ingressos tributaris	10.940.779	13.005.341	2.064.562	18,9
Total Altres ingressos de dret públic	1.510.640	1.169.998	(340.642)	(22,5)
Total Ingressos de dret públic	476.701.590	469.535.322	(7.166.268)	(1,5)

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir de la comptabilitat de l'ACA.

Cànon de l'aigua

El 2018 el cànon de l'aigua va generar uns ingressos de 455,36 M€, un 1,9% menys que els del 2017. El 2018 es va reduir el volum global del consum d'aigua facturat en un 1,4% (el volum de consum industrial va decreixer un 3,6%, mentre que el volum per consum domèstic es va mantenir amb un augment del 0,2%). Cal diferenciar entre cànon de l'aigua – xarxa i cànon de l'aigua – fonts pròpies:

- **Cànon de l'aigua – xarxa:** el decrement en termes percentuals dels ingressos provinents del cànon de l'aigua – xarxa va ser de l'1,3%. El 2018 hi va haver un decrement significatiu dels volums consumits en el tram 4 del cànon de l'aigua per a usos domèstics (hi va haver un desplaçament del pes percentual de volums del tram 4, i en menor mesura del segon i tercer, cap al tram 1). Així, el quart tram va disminuir un 0,84% mentre que el primer tram va créixer un 1,16%.

A més, la nova tarifa social aplicable des del segon trimestre del 2017, quan es va aplicar el 2018 a tot l'exercici, va suposar majors BTS respecte als del 2017 per un import, segons

càlculs aproximats, de 299.632 €. L'altra bonificació, la BAT, va generar majors bonificacions, que van reduir la recaptació d'aquest cànon en 1.079.801 €, aproximadament.

- **Cànon de l'aigua – fonts pròpies:** malgrat el decrement del 3,6% en els volums de consums industrials, els ingressos per aquest cànon es van mantenir en nivells similars als de l'exercici anterior (sols van decreixer un 0,8%) pel desplaçament, procedent de l'exercici anterior, de l'augment de volums consumits, que va ser significatiu el 2017 i que es van liquidar el 2018.

Taxes i altres tributs

L'augment d'aquests ingressos va ser de 2.070.228 € com a conseqüència de la nova taxa urbanística aprovada el 2017. Els convenis urbanístics, que amb la nova taxa es van deixar de formalitzar, encara van presentar ingressos el 2018 però per un import inferior en 389.913 € als del 2017.

2.2.3.6. Exercici 2019

El 2019 els ingressos de dret públic van arribar a 478,81 M€, fet que va representar un augment de 9,28 M€, un 2,0%, respecte als del 2018. El detall per tipus d'ingrés i l'evolució interanual van ser els següents:

Quadre 8. Evolució 2018-2019 dels ingressos de dret públic

Concepte	2018	2019	Evolució 2018-2019	
			Import	%
Cànon de l'aigua – xarxa	373.382.118	379.255.451	5.873.333	1,6
Cànon de l'aigua – fonts pròpies	69.127.585	69.732.991	605.406	0,9
Cànon de l'aigua – abastament	12.649.197	13.075.781	426.584	3,4
Periodificacions	201.083	2.674.992	2.473.909	*
Total Cànon de l'aigua	455.359.983	464.739.215	9.379.232	2,1
Cànon de regulació	6.238.774	6.477.464	238.690	3,8
Cànon de derivació	1.838.726	1.833.106	(5.620)	(0,3)
Taxes i altres tributs	4.927.841	4.612.011	(315.830)	(6,4)
Total Altres ingressos tributaris	13.005.341	12.922.581	(82.760)	(0,6)
Total Altres ingressos de dret públic	1.169.998	1.150.427	(19.571)	(1,7)
Total Ingressos de dret públic	469.535.322	478.812.223	9.276.901	2,0

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir de la comptabilitat de l'ACA.

* Percentatge de variació superior a mil unitats, en valor absolut.

Cànon de l'aigua

El 2019 el cànon de l'aigua va generar uns ingressos de 464,74 M€, un 2,1% d'increment respecte als de 2018. Malgrat que els tipus no van variar respecte dels vigents el 2018, hi va haver un lleuger augment en el volum d'aigua facturada, que va ser del 0,8%. Cal diferenciar entre els ingressos per cànon de l'aigua – xarxa, els del cànon de l'aigua – fonts pròpies i els del cànon de l'aigua – abastament:

- **Cànon de l'aigua – xarxa:** l'augment en termes percentuals dels ingressos del cànon de l'aigua – xarxa va ser de l'1,6% per la recuperació en els volums facturats de consum domèstic d'un 1,2%. Cal destacar l'augment del pes relatiu dels volums consumits en el tram 4, en un 0,71%, i com a contrapartida al descens del pes relatiu dels volums consumits del tram 1, que va reduir-se en un 1,02%.

A més, la nova regulació del juliol del 2019 referent a la tarifa social va reduir el cost del consum (vegeu el quadre 30, concretament la nota *d*). Aquesta nova tarifa va suposar unes majors BTS, que van reduir la recaptació del cànon de l'aigua – xarxa, segons càlculs aproximats, en 671.447 € respecte de l'exercici anterior. La BAT també va reduir la recaptació d'aquest cànon en, aproximadament, 124.788 €.

- **Cànon de l'aigua – fonts pròpies:** aquests ingressos es van mantenir en nivells similars als de l'exercici anterior, amb un increment del 0,9% per l'increment del 0,3% en els volums de consums industrials facturats.
- **Cànon de l'aigua – abastament:** el 2019 l'increment del 3,4% va fer que els ingressos anuals per aquest concepte superessin per primera vegada els 13 M€.

Fins a l'abril del 2012 les entitats subministradores estaven exemptes de pagar cànon de l'aigua i, a partir d'aquesta data, van ser gravades, d'acord amb els articles 71.10 i 72.3 del TRLMAC, amb l'anomenat cànon de l'aigua – abastament (tipologia del cànon de l'aigua industrial aplicable a les entitats subministradores). Aquest cànon es va establir amb un tipus industrial general aplicable als volums d'aigua captats per les entitats subministradores al qual, però, s'apliquen uns coeficients reductors significatius, per tractar-se d'una activitat la finalitat de la qual no és el consum propi de l'aigua, sinó l'abastament a tercers o consumidors finals, i que a més no representa contaminació de l'aigua. Els coeficients reductors varien segons si correspon a volums captats i posteriorment lliurats a tercers, amb un coeficient del 0,07 a aplicar sobre el tipus, o si correspon a volums finalment no lliurats, amb un coeficient del 0,2 sobre el tipus.

L'increment del cànon de l'aigua – abastament el 2019 respecte del 2018 va ser conseqüència sobretot de l'augment dels volums no lliurats (fuites i trencaments en infraestructures d'abastament).

Cànon de derivació

Els ingressos per aquest tribut es van mantenir en un import similar al de l'exercici 2018. Cal destacar que des de final del 2018 el CAT va suspendre parcialment el pagament d'aquest tribut. Així, el CAT va recórrer davant el Tribunal Economicoadministratiu d'Aragó cadascuna de les liquidacions trimestrals emeses per la CHE des del quart trimestre del 2018 i també va sol·licitar a l'ACA i a la CHE la suspensió del pagament mentre no es resolgués el recurs. En l'exercici 2019 el CAT va impagar el 66,9% de cadascuna de les liquidacions, impagament que, en tot els casos, va avalar i, per tant, va ser acceptat com a suspensió. El CAT va fonamentar el recurs i la sol·licitud de suspensió considerant que els increments del tipus d'un gravamen creat per la Llei 18/1981, de l'1 de juliol, sobre actuacions en matèria d'aigües en Tarragona, no es podien modificar i actualitzar per acord del Consell de Ministres, tal com es va fer el 23 de febrer del 2018. S'ha verificat que el 33,1% que el CAT ingressa des del quart trimestre del 2018 es correspon amb el que resulta d'aplicar el tipus legalment aprovat sense les actualitzacions acordades en el Consell de Ministres.

El 2019 l'ACA va comptabilitzar com a ingrés el total de la part que li corresponia, 1,83 M€, malgrat que el CAT havia deixat de pagar-li el 66,9% d'aquest import, 1,22 M€. Així, des del 2019 existeix un risc que està en funció de com es resolgui el recurs presentat pel CAT. L'ACA no ha dotat cap provisió en relació amb aquest risc donat que l'import està avalat però caldria que l'ACA informés d'aquests fets en la Memòria. L'impagament es va mantenir durant l'exercici 2020 de manera que l'import, que al tancament del 2019 era de 1,22 M€, a finals del 2020 va ser de 2,36 M€.

2.2.3.7. Ingressos de l'exercici 2020

Malgrat que l'anàlisi de l'evolució abasta els exercicis del 2014 al 2019, es mostren les dades del 2020, donat l'impacte del fet extraordinari ocasionat per la pandèmia de la covid. Tal com s'observa en el Compte del resultat economicopatrimonial del quadre 29, els ingressos de dret públic, que el 2019 havien arribat fins a un total de 478,81 M€, es van reduir significativament en l'exercici 2020 i van quedar en 434,76 M€. La disminució del 2020 va ser, per tant, de 44,05 M€, un 9,2%, respecte al 2019.

Aquest decrement significatiu va ser conseqüència de fets originats per la pandèmia de la covid que estan degudament descrits en la nota 27 de la Memòria dels comptes anuals de l'exercici 2020 de l'ACA, i són els següents:

- Descens dels volums de consums d'aigua facturats: els volums es van reduir un 2,4% respecte al 2019, i es va tornar a volums de l'exercici 2015 i anteriors (vegeu les dades

del quadre 32). Així, els volums de consums industrials van disminuir un 12,6% per l'aturada econòmica i industrial global que la pandèmia i el confinament van suposar. Això es va veure compensat en part per l'augment de consums de volums domèstics, un 4,9%, que també s'explica pel confinament.

- Mesures excepcionals sobre el cànon de l'aigua recollides en diversos decrets llei i que van afectar el volum global d'ingressos. Alguns dels decrets llei van suposar un ajornament en la presentació de les liquidacions, autoliquidacions i pagaments del cànon i altres decrets llei que es comenten a continuació expliquen en gran mesura el descens dels ingressos del cànon de l'aigua del 2020:
 - Decret llei 8/2020, del 24 de març: durant els mesos d'abril i maig del 2020 es van reduir tots els tipus del cànon de l'aigua (de tots els trams domèstics, de la tarifa industrial general i de l'específica, de la quota ramadera i del cànon de l'aigua – abastament) aplicant un coeficient de reducció del 50%. A més, en el cas dels usuaris domèstics que gaudeixen de la bonificació per tarifa social, la tarifa va passar a ser zero, independentment del nivell de consum.
 - Decret llei 12/2020, del 10 d'abril: durant nou mesos, d'abril a desembre del 2020, es van deixar d'aplicar els mínims de facturació a càmpings, establiments hotelers i altres allotjaments de curta durada.
 - Decret llei 25/2020, del 16 de juny: durant els exercicis 2020 i 2021, les entitats subministradores es van poder deduir de les liquidacions a ingressar les factures emeses a partir de l'1 de gener del 2019 que haguessin esdevingut incobrables dels seus abonats per una antiguitat d'un any des de l'emissió.

2.2.4. Evolució de les despeses

S'ha analitzat l'evolució de les diferents tipologies de despesa del Compte del resultat econòmicopatrimonial al llarg del període 2014-2019 (vegeu el quadre 28). L'anàlisi de l'evolució de la despesa financera es tracta de manera diferenciada en l'apartat 2.2.5, juntament amb l'evolució de l'endeutament que la genera.

2.2.4.1. Anàlisi de les variacions de despesa 2014-2019

Les tipologies de despesa que van presentar les evolucions interanuals més significatives entre els exercicis 2014 i 2019 van ser les següents:

Quadre 9. Evolució interanual de diverses tipologies de despesa

Tipologia de despesa	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Amortització de l'immobilitzat	55.679.020	148.442.928	148.083.073	130.716.034	126.337.812	109.132.029	105.047.963
Deteriorament o alienació de l'immobilitzat no financer (a)	18.608.639	(1.371.163)	18.982.873	(1.899.376)	(2.968.936)	13.425.931	(2.832.583)
Deteriorament, baixes o alienació d'actius financers	(7.152.787)	2.841.864	8.389.806	2.899.895	757.883	(1.333.771)	2.766.679
Transferències i subvencions concedides	293.471	4.948.097	149.517	1.177.378	11.799.481	8.957.979	18.515.507
Activitat ordinària d'explotació (b)	157.037.763	163.854.587	162.981.552	163.799.311	169.711.011	176.103.892	193.193.349
Altres partides no ordinàries (c)	(1.696.800)	505.283	(1.533.036)	4.150.971	(6.504.312)	(1.624.161)	(5.727.832)
Total tipologies de despesa analitzades	222.769.306	319.221.596	337.053.785	300.844.213	299.132.939	304.661.899	310.963.083
Total despeses del Compte del resultat economicopatrimonial (d)	257.218.567	352.670.897	372.666.125	336.996.292	337.781.165	343.858.053	354.535.763

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir del Compte del resultat economicopatrimonial de l'ACA dels diferents exercicis.

Notes:

- (a) El deteriorament de l'immobilitzat no financer es recull en aquest quadre sense incloure el concepte d'ingrés per imputació de subvencions per a l'immobilitzat no financer que sí inclou el Compte del resultat economicopatrimonial detallat en el quadre 28.
- (b) L'activitat ordinària d'explotació recull, bàsicament, les despeses referents a l'explotació i al manteniment, reposició i grans reparacions de les infraestructures del cicle de l'aigua (embassaments, sistemes de sanejament, xarxes de control d'aigües o altres infraestructures) i les despeses de manteniment i millora de lleres d'entorns fluvials.
- (c) Les altres partides no ordinàries inclouen tant despeses com ingressos no ordinaris.
- (d) El total de despeses s'ha calculat homogeniant amb les notes a i c, a l'hora de considerar imports nets o no d'ingressos i, a més, no s'han inclòs les despeses financeres per deutes.

Amortització de l'immobilitzat

L'exercici 2014 la despesa per dotació a l'amortització de l'immobilitzat va ser la que va presentar un major increment respecte de l'exercici 2013, 92,76 M€, que va suposar un 166,6%, com a conseqüència de la reducció de la vida útil dels actius establerta en l'article 174.18 de la Llei 2/2014, del 27 de gener, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic, per a les diferents tipologies d'actius de l'administració hidràulica, nous coeficients d'amortització i noves vides útils màximes.

El 2015 la dotació anual a l'amortització es va mantenir a nivells molt similars, però el 2016 va reduir-se en 17,37 M€, ja que el 2016 va ser el primer any en què finalitzava la vida útil d'importants infraestructures en funcionament i regatges. El 2018 la reducció respecte del

2017 va ser de 17,21 M€, com a conseqüència també de la fi de la vida útil establerta per l'esmentada llei del 2014 per a determinades infraestructures del cicle de l'aigua.

Deteriorament de valor i resultats per l'alienació de l'immobilitzat no financer

El concepte Deteriorament de valor i resultats per l'alienació de l'immobilitzat no financer inclou bàsicament les despeses relacionades amb l'immobilitzat pel deteriorament de valor i per baixes i alienacions. Cal remarcar que en aquests dos conceptes es registren, amb diferent signe, dotacions i aplicacions de la provisió per deteriorament, i pèrdues i beneficis en la venda de béns.

El 2014 els dos conceptes esmentats van presentar, conjuntament, un decrement de 19,98 M€ respecte de l'exercici anterior. El decrement respon al fet que el 2013 es van concentrar deterioraments i baixes que no es van produir el 2014. Així, el 2013 hi va haver la baixa de la potabilitzadora d'Abrera, que era d'ATLL i encara constava en l'immobilitzat de l'ACA, per 6,91 M€, i la baixa de projectes en curs pel cost d'estudis, expropiacions, etc. en relació amb obres que finalment no es van dur a terme, per 4,60 M€. També es va comptabilitzar la dotació per deteriorament de les plantes d'assecatge tèrmic a Sabadell i Mataró, de 6,97 M€.

El 2015 aquestes despeses van presentar un increment de 20,35 M€ respecte a les del 2014, ja que es van concentrar despeses, fonamentalment pel deteriorament d'instal·lacions, que van requerir una dotació de 20,93 M€ a causa de l'aturada tècnica de cinc plantes d'assecatge tèrmic de fangs (Vic, Granollers, Banyoles, Montornès del Vallès i Rubí). Algunes d'aquestes plantes ja estaven aturades, des de mitjans del 2012 o des del 2014, per l'elevat cost del seu funcionament i havien estat substituïdes per altres instal·lacions existents.

El 2016 aquestes despeses van reduir-se en 20,88 M€ com a conseqüència de la concentració esmentada en l'exercici anterior. A més, els anys 2016 i 2017 es van comptabilitzar ingressos, ja que es van aplicar fons de la provisió per deteriorament per regularitzar excessos d'amortització.

El 2018 hi va tornar a haver un increment significatiu d'aquestes despeses, 16,39 M€, fonamentalment pels fets següents:

- Deteriorament de valor: la despesa va augmentar en 9,74 M€ respecte de l'exercici anterior per obres d'infraestructures en curs de l'actiu que havien estat projectades o iniciades, però per a les quals no estava prevista l'execució o finalització. Cal destacar les següents: obres en dues estacions depuradores d'aigües residuals (EDAR) del Baix Llobregat per 7,71 M€ sense previsió d'execució per a la seva finalització i obres

iniciades en dos col·lectors d'Esparreguera per valor d'1,18 M€ que, a més, van ser malmeses per aiguats.

- Pèrdua per alienacions d'immobilitzat: va augmentar en 6,65 M€ bàsicament per cessions d'infraestructures a altres administracions¹⁵ entre les quals destaquen les obres i instal·lacions d'abastaments a diversos ajuntaments i a la Mancomunitat Intermunicipal d'Aigües i Serveis del Baix Empordà, per un total de 3,30 M€, i les obres i instal·lacions hidràuliques al Consell Comarcal del Baix Penedès, per 2,29 M€.

El 2019 hi va haver un descens d'aquestes despeses per 16,26 M€, ja que els fets remarcats del 2018 no es van produir el 2019. A més el 2019 es va comptabilitzar una aplicació de la provisió de deteriorament de 3,30 M€ per regularitzar excessos d'amortització en béns que estaven dotats per deteriorament.

Deteriorament de valor, baixes i alienacions d'actius financers

El 2014 la despesa per deteriorament de valor, baixes i alienacions d'actius financers va augmentar en 9,99 M€, fonamentalment per l'evolució de la dotació de la provisió per incobrables respecte de l'exercici anterior. Així, el 2013 es va aplicar part de la provisió, fet que va generar un ingrés de 7,15 M€ mentre que el 2014 la provisió va requerir una dotació de 2,84 M€. En el període 2014-2019, considerant els volums de facturació i l'acumulació d'antiguitats i situacions diverses dels imports deutors, el nivell normal de dotació a la provisió d'incobrables estava entre 2 M€ i 3 M€ de dotació anual. Així, l'evolució entre 2013 i 2014 s'explica per la reversió d'aquesta provisió el 2013, que va ser significativa, a conseqüència de l'impacte del canvi normatiu de març del 2012 referent a les entitats subministradores.¹⁶

En l'exercici 2015 hi va haver un augment d'aquesta despesa en 5,55 M€, ja que la dotació de la provisió per incobrables va ser de 8,40 M€. Aquest augment es va produir fonamentalment per dos fets:

15. Són cessions en relació amb obres d'abastament que, si bé són competència de les administracions locals, com que algunes d'aquestes no disposen de suficient capacitat tècnica i econòmica, passa a assumir i executar l'Agència Catalana de l'Aigua, generalment amb cofinançament de les administracions locals, però que finalment l'Agència Catalana de l'Aigua els acaba cedint.

16. La Llei 5/2012, del 20 de març, de mesures fiscals, financeres i administratives, va modificar l'article 66.3 del Decret legislatiu 3/2003 de manera que les entitats subministradores passaven a ser subjecte passiu substitutiu del contribuent i, per tant, havien de liquidar el cànon de l'Aigua a l'Agència Catalana de l'Aigua, independentment de si l'havien cobrat o no dels seus abonats. L'impacte d'aquest canvi normatiu no es va produir fins al 2013, any en què va donar lloc un significatiu descens de l'antiguitat del conjunt dels saldos deutors del cànon de l'aigua – xarxa i que al tancament de l'exercici va suposar una aplicació de la provisió que va generar l'ingrés de 7,15 M€.

- Canvi en els criteris per al càlcul de la dotació, que cal considerar correcte: fins llavors l'ACA no tenia en compte els saldos de deutors públics per fer el càlcul, però des del 2015 va incorporar els imports de deutors públics no tributaris, fet que va suposar una major dotació per 2,34 M€.¹⁷
- Empitjorament del nivell de cobrament dels deutors que l'ACA havia tramès a l'Agència Tributària de Catalunya per gestionar per la via executiva: el 2015 es van reduir significativament els imports cobrats en via executiva, tant de deutors tramesos en el mateix exercici com dels pendents d'exercicis anteriors, fet que va suposar una major concentració de saldos deutors impagats a finals del 2015 i, per tant, una major necessitat de dotació per 3,21 M€.

En l'exercici 2016 la dotació a la provisió d'incobrables va tornar als nivells normals d'entre 2 M€ i 3 M€ de dotació anual. En canvi, el 2017 va quedar força per sota: la dotació va ser de 757.883 €, a causa de l'aplicació de la provisió de determinats saldos a cobrar que l'ACA va acordar liquidar amb els deutors mitjançant la compensació de saldos deutors i creditors.

En l'exercici 2018 el decrement d'aquestes despeses respecte de l'exercici anterior va ser de 2,09 M€ per l'aplicació de part de la provisió per impagaments per 1,33 M€, que va generar un ingrés en aquest concepte de despesa, i perquè es va produir una millora significativa en el nivell de cobrament dels deutors que l'ACA havia tramès a la via executiva.

En l'exercici 2019 la dotació a la provisió d'incobrables va tornar als nivells normals d'entre 2 M€ i 3 M€.

Transferències i subvencions concedides

Des de l'exercici 2011 es van aturar o es van reduir a mínims les convocatòries i l'atorgament de subvencions, sobretot les referents a aportacions a administracions locals o a entitats locals de l'aigua per a l'execució d'obres hidràuliques, d'acord amb les mesures del pla de viabilitat de contenció de la despesa i aturada de les inversions de qualsevol actuació que no fos l'estricta exercici de competències en compliment de les exigències legals. El 2010 la despesa per transferències i subvencions concedides superava els 33 M€ mentre que des del 2011 i fins al 2016 la despesa es va mantenir a nivells molt inferiors, i recollia, bàsicament, el reconeixement de subvencions atorgades en exercicis anteriors.

17. Els deutors públics no tributaris corresponen, fonamentalment, a imports pendents de cobrar d'administracions locals en relació amb convenis per a l'execució d'obres hidràuliques que duu a terme l'Agència Catalana de l'Aigua però que les administracions locals s'havien compromès a cofinançar.

L'exercici 2017 la despesa per aquest concepte es va incrementar fins a 11,80 M€; destaca la subvenció a l'Ajuntament de Castelldefels, per 4,51 M€, per les obres de xarxes primàries pluvials i de sanejament de tres urbanitzacions del municipi.

El 2018 aquesta despesa va ser de 8,96 M€ i el 2019 va repuntar fins a 18,52 M€, fet que va suposar un increment de 9,56 M€ respecte al 2018, que s'explica principalment per les subvencions o atribucions de fons següents:

- Ajuntament de la Selva del Camp, 2,48 M€ per obres a l'EDAR i als col·lectors municipals.
- Consorci Besós-Tordera, 2,27 M€ per obres de millora i ampliació de tractaments a l'EDAR de la Llagosta.
- Consell Comarcal del Baix Camp, 1,45 M€ per l'ampliació de l'EDAR de Cambrils.

Activitat ordinària d'explotació

La despesa de l'activitat ordinària d'explotació es va mantenir entre el 2014 i el 2017 al voltant dels 165 M€ anuals. En els exercicis 2018 i 2019 la despesa es va incrementar fins als 176,10 M€ i 193,19 M€, respectivament, pels motius següents:

- L'exercici 2018, l'augment de 6,39 M€ respecte del 2017 va ser fonamentalment en el concepte d'explotació de sistemes de sanejament,¹⁸ que va augmentar en 4,46 M€ pel major volum d'aigua tractada en les EDAR.
- L'exercici 2018 també va augmentar el concepte de reposicions de sistemes de sanejament en 2,63 M€. Des del 2011 aquest concepte havia estat objecte de grans retallades per la política de contenció de la despesa. Així, el 2010 la despesa era superior a 33 M€ mentre que el 2011 va ser de 8,70 M€ i el 2012 i el 2013 va baixar fins a 6,50 M€. Però, amb el pas dels anys, per mantenir la capacitat de les plantes de sanejament i el seu bon funcionament es va fer indispensable recuperar certs nivells de despesa de reposicions, fet que explica els increments que hi va haver en els exercicis 2014 i 2017 i que van portar aquesta despesa fins a 12,31 M€ i 19,93 M€, respectivament. L'exercici 2018 hi va haver un nou augment en aquest concepte de despesa, i es va arribar a 22,56 M€.
- L'exercici 2019, la despesa d'activitat ordinària d'explotació va augmentar de manera significativa, 17,09 M€, per l'increment de despeses en concepte de reposicions de sistemes

18. La despesa d'explotació de sistemes de sanejament correspon a l'atribució de fons que l'Agència Catalana de l'Aigua, d'acord amb l'article 55 del Decret legislatiu 3/2003, ha de fer a les entitats locals de l'aigua o ens públics responsables de l'explotació perquè prestin un servei de sanejament eficient.

de sanejament, que va ser de 9,87 M€, import amb què es va recuperar el nivell de despesa anual del 2010.

- El 2019 també va destacar l'augment de la despesa per les actuacions del Programa de millora i manteniment de lleres i entorn fluvial, que va créixer dels 113.147 € del 2018 als 6.682.450 € del 2019, com a conseqüència dels treballs que es van dur a terme pels danys causats per les llevantades de la tardor del 2018 i per la depressió aïllada en nivells alts (DANA) de l'octubre del 2019.

Altres partides no ordinàries

El concepte Altres partides no ordinàries inclou l'import net entre els ingressos extraordinaris i les despeses extraordinàries. El 2017 va presentar uns ingressos nets de 6,50 M€, xifra que va representar una millora de 10,66 M€ respecte de la pèrdua neta del 2016, que havia estat de 4,15 M€. Aquesta millora va ser tant en les despeses extraordinàries, que van decreixer en 3,99 M€, com en els ingressos extraordinaris, que van créixer en 6,66 M€. Els principals fets que expliquen aquestes evolucions van ser els següents:

- Les despeses extraordinàries van decreixer el 2017, ja que el 2016 hi havia hagut una concentració significativa com a conseqüència de la dotació a la provisió per contingències per 5,02 M€. Aquesta provisió havia estat dotada el 2016 a causa de nou recursos contenciosos interposats contra l'ACA.¹⁹
- Els ingressos extraordinaris van créixer el 2017 bàsicament pels dos fets següents:
 - Recuperació d'ajuts atorgats a Iberpotash, SA, de 4,37 M€: es tractava d'ajuts que la Generalitat de Catalunya havia atorgat a aquesta empresa en relació amb actuacions de cobriment de runam a Vilaforns (nucli del municipi de Balsareny) i que la Direcció General de la Competència de la Comissió Europea va considerar que es tractava d'ajuts d'Estat. Com que l'aportació s'havia fet mitjançant crèdits pressupostaris de l'ACA, havia de ser l'ACA qui recuperés l'ajut.

19. En convenis formalitzats amb administracions locals i amb ens gestors d'instal·lacions, l'Agència Catalana de l'Aigua s'havia compromès a cofinançar obres o despeses d'explotació. A partir dels exercicis 2010 i 2011, en aplicació d'estrictes mesures de contenció de la despesa, l'Agència Catalana de l'Aigua va denegar certes aportacions a les quals s'havia compromès argumentant que les justificacions d'inversions o de despeses de les administracions locals o dels ens gestors que explotaven les instal·lacions eren fora de termini o incorporaven conceptes de costos no elegibles o no relacionats amb la inversió o l'explotació, o bé que no eren admissibles en una explotació eficient de la instal·lació. Les administracions locals i els ens gestors van presentar recursos en contra de l'Agència Catalana de l'Aigua, les sentències condemnatòries dels quals van generar el 2016 una despesa de 5,02 M€ per dotar la provisió per les contingències que es van generar.

- Indemnització cobrada al grup VEMSA (Covit, SA, i Vem de Tapas Metálicas, SA) d'1,20 M€: aquestes empreses van causar entre el 1991 i el 2000 la contaminació d'uns aqüífers i pous de Torelló. La contaminació, detectada l'any 2000, va ser objecte d'un judici en l'Audiència Provincial de Barcelona, que es va iniciar el desembre del 2015 i que va donar lloc a una sentència el març del 2016 que preveia, entre d'altres, la indemnització esmentada, que finalment es va fer efectiva el juliol del 2017.

2.2.4.2. Despeses de l'exercici 2020

En el Compte del resultat economicopatrimonial del quadre 29 s'observa com en l'exercici 2020 determinades despeses van presentar evolucions significatives, concretament les següents:

Activitat ordinària d'explotació

En l'exercici 2020 les despeses de l'activitat ordinària d'explotació van créixer en 41,01 M€, un 21,2%, passant de 193,19 M€ a 234,20 M€, fonamentalment, pels motius següents:

- Augment de la despesa del programa de lleres i entorn fluvial en 27,14 M€: aquesta despesa va passar de 6,68 M€ el 2019 a 33,82 M€ el 2020. Aquesta tendència a l'alça es va iniciar el 2019, amb actuacions per reparar els danys de les llevatades i depressions de la tardor del 2018 i del 2019, però el creixement va ser molt superior el 2020 per tal de finalitzar les actuacions pels danys causats per la DANA l'octubre del 2019, i també per fer front als nous danys ocasionats pel temporal Glòria del gener del 2020.
- Augment de la despesa d'explotació de sistemes de sanejament en 10,81 M€: per l'increment dels components del cost d'explotació de les entitats locals de l'aigua o gestors públics responsables de l'explotació que l'ACA ha de finançar pels majors volums d'aigua tractats, el nombre d'EDAR en funcionament o les ampliacions i la major activitat de les ja existents. També cal considerar l'augment de topalls de costos indirectes a admetre als gestors per al càlcul de l'atribució de fons, d'acord amb les novetats normatives de l'article 55.2 del TRLMAC.²⁰

20. L'augment dels costos indirectes a considerar en el càlcul de les atribucions té com a finalitat fomentar que les administracions locals s'organitzin mitjançant ens supramunicipals (consorcis, mancomunitats de municipis, consells comarcals, etc.) i que aquests ens puguin dotar-se d'estructures administratives i tècniques suficients per assolir la capacitat que els permeti gestionar el conjunt de sistemes de sanejament del seu àmbit territorial o de la comarca.

Amortització de l'immobilitzat

La dotació a l'amortització de l'immobilitzat va ser la única tipologia de despesa que va decreixer significativament el 2020, en concret, en 19,46 M€. La disminució va ser conseqüència de l'augment del nombre d'elements de l'immobilitzat que el 2020 van arribar a la fi de la seva vida útil, sobretot actius d'infraestructures del cicle de l'aigua.

2.2.5. Evolució de les despeses financeres, de l'endeutament i de les inversions

En l'anàlisi de l'evolució del resultat (vegeu l'apartat 2.2.2) s'ha fet referència a l'evolució a la baixa en la despesa financera al llarg del període 2014-2019. En aquest apartat s'analitzen els motius que van donar lloc a aquest descens en relació amb l'evolució a la baixa pel retorn de l'endeutament. També es recull en aquest apartat l'evolució de la inversió.

2.2.5.1. *Decrement de la despesa financera*

Del total de despeses financeres, les més significatives són les despeses bancàries, que inclouen els interessos dels préstecs i de les pòlisses de crèdit, i les despeses per comissions bancàries i per productes de cobertura de tipus d'interès (vegeu el quadre 34).

El decrement de les despeses financeres bancàries entre el 2014 i el 2018 s'explica per l'evolució a la baixa de l'euríbor, però, sobretot, per la disminució constant de l'endeutament d'acord amb els calendaris d'amortització dels préstecs (vegeu l'evolució dels saldos de l'endeutament de final de cada exercici en el quadre 35).

El 2019 l'ACA va amortitzar tot l'endeutament bancari pendent a 31 de desembre del 2018, que corresponia a onze préstecs amb saldo pendent de retorn de 162.180.250 €.²¹ Malgrat aquesta amortització, hi va haver un lleu repunt de la despesa financera bancària com a conseqüència de la penalització que l'ACA va haver d'assumir en l'amortització anticipada d'un dels préstecs, que va suposar haver de pagar el 2019 els interessos pendents previstos per als exercicis 2019-2022, 418.098 €. L'amortització anticipada el 2019 de vuit dels onze préstecs encara vigents al tancament del 2018 s'analitza en l'apartat 2.2.5.2. L'evolució de l'endeutament i del seu cost financer es resumeix en les dades del quadre següent:

21. El saldo de l'endeutament bancari a 31 de desembre del 2018, que va ser objecte d'amortització el 2019, va ser de 162,18 M€, mentre que l'import en comptabilitat a aquella data va ser de 163,79 M€. La diferència, 1,61 M€, correspon a la comptabilització dels interessos meritats no vençuts al final d'aquell exercici.

Quadre 10. Endeutament bancari mitjà i tipus d'interès mitjà. Evolució 2013-2019

Exercici	Endeutament bancari mitjà (a)	Tipus d'interès mitjà (b) (%) (A)	Tipus d'euríbor mitjà (%) (B)	Diferència (%) (A-B)
2013	1.054.617.373	3,99	0,54	3,45
2014	910.574.816	3,83	0,48	3,35
2015	717.116.651	3,66	0,17	3,49
2016	502.054.085	3,37	(0,03)	3,40
2017	254.784.367	2,25	(0,15)	2,40
2018	185.160.541	0,28	(0,17)	0,45
2019	81.271.462	0,90	(0,22)	1,12

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir de la comptabilitat de l'ACA i de dades del Banc d'Espanya.

Notes:

- (a) L'endeutament mitjà anual és el resultat de la mitjana de l'endeutament a final de cadascun dels dotze mesos.
- (b) El tipus d'interès mitjà és el resultat de dividir les despeses financeres bancàries entre l'endeutament bancari mitjà.

S'observa que els tipus mitjans resultants, tot i presentar una evolució decreixent, van mantenir-se molt elevats en comparació amb els tipus de l'euríbor. Els motius van ser els següents:

- Major cost de la part del deute refinançat el 2012:²² els contractes de reestructuració i refinançament de l'endeutament bancari per adequar els venciments dels préstecs a la capacitat de l'ACA per generar recursos es van formalitzar a un tipus màxim de l'euríbor més un marge del 4,37%. En els contractes també es va establir que el marge podia variar entre el 4%, el 4,5% i el 5%, en funció de les qualificacions creditícies que les agències de ràting fessin de la Generalitat de Catalunya. A la pràctica, i des del mateix any 2012, els marges van ser els màxims, del 4,5% i fins i tot del 5%, mentre que fins llavors les operacions havien presentat una mitjana d'aquest marge d'entre l'1,5% i l'1,8%.

Cal remarcar que el deute refinançat el març del 2012 va vèncer el març del 2017, fet que justifica el significatiu descens que s'observa en el 2017 tant en l'endeutament mitjà com en el cost de l'endeutament, representat pel tipus d'interès mitjà.

- Major cost del deute no refinançat: el deute no refinançat va presentar des del 2013 una ràpida reducció dels interessos anuals per ser de tipus variable, gràcies a la caiguda de l'euríbor i a no haver variat els calendaris d'amortitzacions ni els marges sobre l'euríbor. Amb tot, es va generar un cost per les despeses de les operacions de cobertura de tipus d'interès associades a aquest deute. Aquestes despeses, tot i reduir-se de manera

22. El refinançament del deute bancari formalitzat el març del 2012 (analitzat en l'apartat 2.5.2 de l'informe 11/2016, corresponent als exercicis 2011, 2012 i 2013) es va plantejar sobre un endeutament que el 31 de desembre del 2011 superava els 1.200 M€. La part reestructurada va ser de 536,64 M€.

significativa d'any en any, a causa de les amortitzacions anuals i la consegüent caiguda del principal pendent, van suposar una despesa mitjana, entre el 2013 i el 2016, de 2.936.613 €/any, per la caiguda de l'euríbor. Del 2017 al 2019, aquesta despesa va decreixer molt i va presentar una mitjana de 58.535 €/any.

2.2.5.2. *Decrement de l'endeutament, represa de l'activitat inversora i amortització anticipada dels préstecs del 2019*

El 2010 l'endeutament bancari de l'ACA havia arribat a màxims històrics amb un endeutament mitjà de 1.372,79 M€ i el 2016 ja s'havia reduït fins a 502,05 M€, un 63,4%. L'exercici 2016 va ser l'any que va acumular un major retorn de quotes de préstecs bancaris, 261,16 M€, la qual cosa suposava aplicar a aquest retorn més de la meitat dels ingressos corrents d'aquell exercici (vegeu el quadre 35). Des del 2017 l'amortització de quotes es va reduir significativament, no va arribar als 170 M€, i el 2018 va caure per sota dels 50 M€. Això va permetre que a partir de l'exercici 2017, mantenint el nivell d'ingressos, l'ACA pogués afrontar novament l'activitat inversora amb imports rellevants.²³ La represa de l'activitat inversora es va fer evident, sobretot en els exercicis 2017 i 2019, i posteriorment més significativament en l'exercici 2020, d'acord amb l'evolució dels imports, tant de les altes de l'immobilitzat com de les despeses per Transferències i subvencions concedides (vegeu els quadres 36, 28 i 29, respectivament).

Les amortitzacions de l'endeutament van permetre finalitzar el 2018 amb un endeutament bancari d'un total de 162,18 M€ (vegeu la nota 20 a peu de pàgina) i que, com s'ha remarcat anteriorment, corresponia a un total d'onze préstecs. D'aquests onze préstecs, tres vencien al llarg del 2019 i, dels altres vuit, que representaven 157,34 M€, els venciments previstos arribaven als anys 2022 i 2023. Donada l'existència de liquiditat suficient,²⁴ l'ACA es va plantejar

23. L'activitat inversora de l'Agència Catalana de l'Aigua va aturar-se des de l'exercici 2011, amb la implantació de les mesures del Pla de viabilitat, de manera que va quedar restringida a les actuacions estrictament necessàries per a l'exercici de les seves competències. Aquesta activitat inversora es reflecteix fonamentalment en les altes de l'immobilitzat del Balanç, però també en les despeses per Transferències i subvencions concedides del Compte del resultat economicopatrimonial, per aportacions, fonamentalment, a administracions locals i entitats locals de l'aigua, perquè aquestes duguin a terme les inversions necessàries en infraestructures hidràuliques i de sanejament.

24. En l'actiu corrent, l'efectiu (tresoreria i dipòsits a curt termini) de l'Agència Catalana de l'Aigua acumulava a final del 2017 143,88 M€ com a conseqüència de les modificacions legals que a partir del 2011 van permetre increments significatius dels ingressos pel cànon de l'aigua (increments de tipus, creació d'un quart tram de consum domèstic, increments dels coeficients dels trams, etc.). Això, juntament amb la política restrictiva de la despesa i de la inversió, va anar generant una constant millora no sols del resultat comptable i pressupostari, sinó també de la liquiditat. A més, un cop superat el 2017, el retorn de quotes de préstecs ja no requeria imports tan elevats com fins aleshores i això va generar nous augments de la tresoreria, que va arribar a finals del 2018 a 335,31 M€. El nou augment de tresoreria permetia amortitzar amb escreix l'endeutament pendent a 31 de desembre del 2018.

amortitzar anticipadament, durant el 2019, el deute dels vuit préstecs, fet que va aprovar el Consell d'Administració del març del 2019. El tancament de l'exercici 2019 va ser el primer en què l'ACA no va presentar cap passiu en concepte d'endeutament bancari.

2.3. ANÀLISI DELS PROCEDIMENTS I CONTROLS DE GESTIÓ DEL CÀNON DE L'AIGUA EL 2019

Com s'ha dit en l'apartat 2.2.3 el cànon de l'aigua és un tribut amb finalitat ecològica que grava l'ús real o potencial de l'aigua, fent efectiu el principi de "qui contamina paga".

Pel que fa als usos de l'aigua, el TRLMAC els diferencia segons el següent:

- Ús domèstic: correspon als usos residencials, particulars o comunitaris, fets per persones físiques o jurídiques, per a consums inherents o propis de l'activitat humana en habitatges (entre d'altres: per a sanitaris, dutxes, cuines i menjadors, rentades de roba i de vaixel·la, regs de jardins i altres zones comunitàries, refrigeracions i condicionaments domiciliaris, etc.).
- Ús agrícola o ramader i assimilables: correspon a l'ús propi de les activitats incloses en diverses divisions dels grups (01.1 a 01.5) de la secció A de la Classificació catalana d'activitats econòmiques de 1993 (CCAIE-93).
- Ús industrial i assimilable: correspon a l'ús propi de les activitats incloses en la divisió 05.02 de la secció B i les seccions C, D i E de la CCAIE-93. A més, es consideren usos assimilables als industrials els corresponents a la resta d'activitats econòmiques.

La classificació segons els diferents usos de l'aigua és la que determina posteriorment l'aplicació de determinats tipus, coeficients i trams, tal com es defineix en l'article 69 del TRLMAC quant a l'ús domèstic, i en els articles 70, 71, 72 i 72 bis del TRLMAC quant als usos industrials i assimilables, i també quant als usos agrícoles i ramaders. Respecte d'això, cal destacar el següent:

- Usos domèstics: el cànon sobre els usos domèstics, tant si es gestiona mitjançant les entitats subministradores com si el gestiona directament l'ACA, es fonamenta en una estructura de quatre trams als quals, segons els volums consumits, s'aplica uns tipus i uns coeficients progressius, i unes bonificacions socials, i a més es té en compte el nombre de persones que conviuen a l'habitatge (vegeu el quadre 30 i l'apartat 2.3.4).
- Usos industrials: pel cànon sobre usos industrials, l'article 70 del TRLMAC distingeix dos sistemes de determinació del tipus de gravamen: el règim ordinari i el règim especial.

L'aplicació d'un o altre règim depèn, bàsicament, de l'activitat econòmica desenvolupada pels usuaris en cadascun dels establiments i del volum d'aigua anual utilitzat. En qualsevol cas el tipus de gravamen a aplicar a cada establiment resulta de la suma d'un tipus general i d'un tipus específic, ajustats per determinats coeficients en funció de la tipologia d'activitat industrial que desenvolupa, segons el següent:

Quadre 11. Sistemes de determinació del cànon de l'aigua per a usos industrials

Règim	Tipus general	Tipus específic
Ordinari	0,1654 €/m³ × coeficient (a)	0,6486 €/m³ × coeficient (b)
Especial		Segons les dades individualitzades de contaminació (c)

Font: Elaboració pròpia de la Sindicatura.

Notes:

- (a) Tipus general: per a tots dos règims, l'ordinari i l'especial, l'article 71 del TRLMAC estableix el tipus general en funció del volum d'aigua utilitzada i, alhora, fixa uns coeficients reductors sobre el tipus, fins i tot en algun cas coeficient zero. Aquests coeficients reductors són d'aplicació a determinats usuaris o sectors (productors d'energia elèctrica – centrals hidroelèctriques o tèrmiques–, explotacions ramaderes i agrícoles no exemptes, aquicultura, entitats d'abastament o subministrament a tercers, usuaris de refrigeració en circuits oberts, etc.).
 - (b) Tipus específic del règim ordinari: l'article 72 del TRLMAC estableix per a aquest cas un tipus específic també en funció del volum d'aigua i també fixa coeficients reductors sobre el tipus, fins i tot en certs casos coeficient zero. Els coeficients reductors són aplicables, en aquest cas, a determinats supòsits com ara fuites degudament acreditades, captacions per abastament o subministrament a tercers, prestació a administracions titulars per alimentació de fonts públiques i monumentals, neteja de carrers, regs de parcs i jardins o camps esportius públics, centrals tèrmiques segons nivell de consum, etc.
 - (c) Tipus específic del règim especial: l'article 72 bis estableix que s'ha de calcular de manera individualitzada per a cada establiment en funció de determinats paràmetres de contaminació: matèries en suspensió, matèries inhibidores, matèries oxidables, sals solubles, nitrogen o fòsfor (vegeu el quadre 30).
- Usos agrícoles i ramaders: el cànon de l'aigua se'ls aplica sempre que l'activitat que es desenvolupa generi contaminació. En tot cas per aquests usos el tipus general, d'acord amb l'article 71 del TRLMAC, està afectat per un coeficient zero, mentre que el tipus específic, en cas que contaminin, està determinat pel règim especial per mesurament directe de la càrrega contaminant (equivalent a la nota c del quadre 11).
- El treball de fiscalització del procediment de gestió del cànon de l'aigua el 2019 s'ha estructurat atenent als sistemes de facturació i recaptació utilitzats per l'ACA, que són els següents:
- Cànon de l'aigua gestionat per entitats subministradores: correspon al cànon de l'aigua – xarxa, relacionat amb l'aigua subministrada mitjançant les xarxes de distribució. El cànon és facturat i recaptat a través d'entitats subministradores, les quals tenen la condició de subjecte passiu substituït del contribuent.
 - Cànon de l'aigua gestionat directament per l'ACA: correspon al cànon de l'aigua – fonts pròpies, relacionat amb l'ús de l'aigua procedent de captacions del medi o bé amb determinats casos d'aigua de xarxa en què hi ha un determinat volum de càrrega contaminant. En aquest cas l'ACA factura i recapta directament el cànon.

Adicionalment s'ha revisat de manera diferenciada el cànon de l'aigua – abastament, que correspon a la tributació que grava en concret l'activitat industrial de les entitats subministradores.

Finalment, també han estat objecte de fiscalització els procediments de gestió referents a les bonificacions, les sancions, recàrrecs i interessos, les inspeccions, les exempcions i les declaracions inicials de dades (DID) i DUCA.

2.3.1. Cànon de l'aigua gestionat mitjançant entitats subministradores

D'acord amb l'article 75 del TRLMAC, les entitats subministradores que subministren l'aigua als consumidors finals mitjançant xarxes de distribució han de repercutir i recaptar el cànon de l'aigua als usuaris, ja siguin persones físiques o jurídiques, incorporant-lo en la factura del servei de subministrament i ingressant-lo a l'ACA.²⁵ Existeix però una excepció en el cas que l'aigua subministrada sigui per a un usuari industrial al qual, pel fet d'abocar determinades càrregues contaminants, d'acord amb els articles 76.2 i 72 *bis* del TRLMAC, li és d'aplicació un règim especial i és l'ACA qui gestiona i factura directament el cànon de l'aigua a l'usuari.

Les entitats subministradores, com a substitutes del contribuent, han d'ingressar a l'ACA mitjançant autoliquidació els imports del cànon de l'aigua repercutits als consumidors finals diferenciant per cadascun dels municipis als quals donen subministrament. També han de presentar declaracions a l'ACA dels volums facturats i consumits pels usuaris. L'article 75.4 del TRLMAC estableix la periodicitat i els terminis amb què les entitats subministradores, en funció del seu volum de facturació, han de presentar les autoliquidacions i declaracions esmentades segons els criteris següents:

- Les entitats subministradores amb un volum de facturació igual o inferior a 500.000 m³/any han de presentar trimestralment les declaracions de volums i fer l'ingrés mitjançant les autoliquidacions (el dia 20 del mes següent al del trimestre facturat) pels imports repercutits del cànon de l'aigua.
- La resta d'entitats subministradores han de presentar mensualment les declaracions de volum i fer l'ingrés mitjançant les autoliquidacions pels imports repercutits per cànon d'aigua amb data límit el dia 20 del mes següent al mes facturat, a excepció del mes de juliol, en què la data límit és el 5 de setembre.

25. El cànon de l'aigua objecte de repercussió i recaptació als consumidors finals per part de les entitats subministradores es correspon amb els ingressos que en el Compte del resultat economicopatrimonial es classifiquen sota el concepte cànon de l'aigua – xarxa.

- A més totes les entitats subministradores han de presentar una declaració resum anual de facturació abans del 10 de març de l'any següent (2020 en el cas del cànon de l'aigua del 2019) i, en el cas de les entitats subministradores amb una facturació superior a 500.000 m³/any, també una relació detallada de la facturació.

L'article 75.3 del TRLMAC preveu per a les entitats subministradores l'aplicació d'una bonificació sobre l'import total a ingressar a l'ACA (entre el 0,1% i el 3,0%), quan es compleixin totes les obligacions formals que estableix la normativa. La bonificació resulta d'uns percentatges que s'obtenen en funció d'un escalat del nombre d'abonats de cada entitat i corregida en determinats casos segons uns topalls dels volums subministrats a diferents municipis.

El treball de fiscalització del cànon de l'aigua gestionat mitjançant entitats subministradores ha consistit en l'anàlisi i revisió tant del llistat d'expedients de declaració i autoliquidació, trimestrals i mensuals, com del llistat de bonificacions aplicades.

Anàlisi del llistat d'expedients de declaració de volums i d'autoliquidació

El llistat d'expedients recull, per a cadascun dels establiments de les entitats subministradores²⁶ diferenciant entre els municipis subministrats, la data de presentació de l'autoliquidació, el període de referència (mensual o trimestral), els volums d'aigua subministrats i facturats en funció del seu ús domèstic o industrial, i l'import del cànon de l'aigua facturat. El resum dels expedients d'autoliquidacions d'aquest llistat és el següent:

Quadre 12. Volums i cànon de l'aigua autoliquidat el 2019

Tipus de declaracions	Volum ús domèstic		Volum ús industrial		Total volums		Cànon de l'aigua
	Consumit	Facturat	Consumit	Facturat	Consumit	Facturat	
Declaracions trimestrals	22.984.294	30.496.289	6.190.763	6.645.551	29.175.057	37.141.840	26.847.670
Declaracions mensuals	296.939.313	362.039.183	127.829.726	126.607.889	424.769.039	488.647.072	358.092.157
Total	319.923.607	392.535.472	134.020.489	133.253.440	453.944.096	525.788.912	*384.939.827

Imports en euros.

Dades de volums en metres cúbics.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'ACA.

* La diferència entre els 384.939.827 € del cànon que consta en les autoliquidacions presentades per les entitats subministradores el 2019 i el total de 379.255.451 € comptabilitzat com a ingressos del cànon de l'aigua – xarxa (vegeu el quadre 2) correspon bàsicament a periodificacions d'ingressos i liquidacions del cànon provinents d'expedients de gestió tributària d'exercicis anteriors que poden significar ajustaments positius o negatius del cànon.

26. Es considera establiment a la unitat de gestió d'una entitat subministradora en un municipi.

mensuals. Tenint en compte el nombre d'establiments que presenten autoliquidació trimestral i els que liquiden mensualment, s'observa que el nombre de liquidacions totals que haurien d'haver presentat hauria d'haver estat de 2.800 trimestrals i 6.228 mensuals.²⁸ A més, també s'observa que el nombre d'expedients presentats en els diferents trimestres suposa una variació respecte de la mitjana que en termes absoluts va ser d'entre un 8,8% i un 19,6%.

Tant la diferència entre el nombre de liquidacions totals presentades i les que calia esperar, com la variabilitat en el nombre d'expedients presentats en els diferents trimestres són conseqüència, fonamentalment, del següent:

- Facturació de les entitats subministradores als seus clients amb unes periodicitats que no coincideixen amb els terminis mensuals i trimestrals previstos en el TRLMAC perquè presentin les autoliquidacions del cànon a l'ACA.
- Presentació en diferents períodes del cànon per a usos domèstics i del cànon per a usos industrials i assimilables.
- Presentació de declaracions complementàries que ajusten les dades declarades en períodes anteriors.

S'ha observat també que únicament el 70,7% dels expedients trimestrals i el 68,7% dels mensuals corresponen a establiments que, d'acord amb el TRLMAC, van presentar cadascuna de les seves autoliquidacions, trimestrals o mensuals, dins el termini establert.

D'altra banda, i pel que fa als imports liquidats del cànon, s'ha fet una anàlisi específica per al total dels 519 establiments que fan la declaració mensualment. De l'anàlisi realitzada resulta que la mitjana dels imports mensuals màxims va ser tres vegades la mitjana dels imports mensuals mínims.

Aquesta variabilitat, tant en la freqüència de presentació i en el nombre de liquidacions presentades com en els imports del cànon liquidat, dificulta que l'ACA pugui fer un seguiment correcte de l'acompliment o no per part de les entitats subministradores d'allò que estableix el TRLMAC. Davant d'això, l'ACA, a la pràctica, no formalitza les estimacions i liquidacions provisionals que, segons l'article 75.4 del TRLMAC, hauria de dur a terme davant d'incompliments de les entitats subministradores, ni tampoc determina cap sanció

28. Les 2.800 liquidacions trimestrals i les 6.228 liquidacions mensuals corresponen als totals que caldria esperar en cas que les entitats subministradores que no haguessin facturat el cànon en els períodes corresponents haguessin presentat les liquidacions amb valor zero.

tal com preveu l'article 77.4.e del TRLMAC. En aquests casos l'ACA fa un seguiment de cada entitat subministradora fonamentat en el coneixement històric de què disposa sobre el grau de compliment de presentació de les declaracions i autoliquidacions i també segons els resultats de les darreres inspeccions realitzades. S'ha observat que per a les entitats subministradores que incompleixen reiteradament amb l'obligació de presentar dins de termini les declaracions, l'ACA sí que fa estimacions de l'import del cànon i el liquida mitjançant el procediment executiu.

Terminis de presentació

Pel que fa als terminis de presentació de les declaracions trimestrals i mensuals, cal destacar que, respecte de les dates màximes establertes en l'article 75.4 del TRLMAC, s'ha observat el següent:

- Dels 2.093 expedients trimestrals, 304 (dels quals 200 són ajuntaments) es van presentar fora de termini, un 14,5%.
- Dels 5.170 expedients mensuals, 65 es van presentar fora de termini, un 1,3%.

La presentació fora de termini està considerada infracció en l'article 77.4.e del TRLMAC i la LGT en determina la sanció.

Respecte del que s'ha esmentat en relació amb la infracció de les entitats subministradores per no presentar les liquidacions, i respecte de la infracció per presentació fora de termini, cal remarcar que l'exercici 2019 els serveis d'inspecció de l'ACA van resoldre set expedients per sancions corresponents a infraccions en el procediment de gestió tributària.

Anàlisi del llistat de bonificacions a les entitats subministradores

Pel que fa a l'anàlisi de la bonificació aplicada a les entitats subministradores que estableix l'article 75.3 del TRLMAC, s'ha disposat del llistat de bonificacions aplicades el 2019 que detalla el coeficient aplicat en l'exercici i el nombre d'abonats. Aquest llistat presenta un import total de bonificacions de 3,13 M€, import que per a l'ACA va representar un menor ingrés.

S'ha observat que 83 entitats subministradores, totes elles de petit volum (amb un nombre d'usuaris inferior a 1.000) no van facilitar la informació requerida pel TRLMAC i, malgrat això, l'ACA els va aplicar la bonificació. D'aquests 83 casos, per a 48 l'ACA no va reclamar el retorn de la bonificació, ja que el fet de no rebre la informació no era atribuïble a les entitats subministradores sinó a problemes de la plataforma a l'hora de comunicar les dades. Per a les 35 entitats subministradores restants, l'ACA va presentar reclamació.

2.3.2. Cànon de l'aigua gestionat directament per l'ACA

D'acord amb l'article 76 del TRLMAC, l'ACA liquida directament el cànon de l'aigua als usuaris dels aprofitaments d'aigües superficials o subterrànies (fonts pròpies). L'ACA també liquida el cànon de l'aigua en els usos i consums de qualsevol procedència (fonts pròpies o xarxa de subministrament) efectuats per usuaris industrials i assimilables als quals els és d'aplicació el règim especial en què es determina el tipus específic segons el sistema individualitzat de càlcul mitjançant paràmetres de càrrega contaminant.²⁹

Els usuaris del cànon gestionat directament per l'ACA estan obligats a presentar diverses declaracions en relació amb l'ús que fan de l'aigua i la contaminació que hi causen, tant a l'inici de l'activitat o posada en marxa de l'establiment com posteriorment, de manera periòdica:

- Declaracions a l'inici de l'activitat

Pel que fa als usuaris industrials, l'article 20 del Decret 103/2000 estableix quins usuaris estan obligats, en funció de la seva activitat i del volum d'aigua anual consumida, a presentar una DUCA en un termini màxim de tres mesos des de l'inici de l'activitat. Bàsicament són els usuaris que segons la Classificació catalana d'activitats econòmiques del 2009 (CCAEE-2009) quedin inclosos en determinades seccions (B, C i D) i en determinats grups (A032, E360, E383 i J581) i que utilitzin més de 1.000 m³/any d'aigua.

Mitjançant la DUCA els usuaris comuniquen a l'ACA, per cada establiment, el tipus d'ús de l'aigua, la càrrega contaminant abocada, els punts de captació, el destí de les aigües residuals, etc. Aquestes declaracions, tal com estableix l'article 22 del Decret 103/2000, tenen un termini de validesa de quatre anys sempre que no hi hagi canvis en el procés productiu o en el tractament de les aigües residuals, cas en què cal presentar una declaració actualitzada.

Pel que fa a la resta d'usuaris, l'article 46 del Decret 103/2000 també preveu la presentació d'una DID, amb una validesa indefinida en tant que l'ús de l'aigua no té càrrega contaminant.

- Declaracions periòdiques

Pel que fa a la liquidació del cànon que cal fer periòdicament cada trimestre, d'acord amb

29. En el Compte del resultat economicopatrimonial es classifica com a ingressos per cànon de l'aigua – fonts pròpies tot el cànon gestionat directament per l'Agència Catalana de l'Aigua, que el 2019 va suposar uns ingressos de 69,73 M€ (vegeu el quadre 2), xifra que inclou tant els ingressos provinents d'aprofitaments d'aigües, 47,71 M€, com els consums industrials, provinents d'entitats subministradores, amb determinació individualitzada del tipus específic, 22,02 M€.

els articles 46 i 47 del Decret 103/2000, els usuaris han de declarar el volum d'aigua utilitzat mitjançant un model normalitzat (B6) durant els primers vint dies naturals del trimestre següent. Posteriorment, i sempre que es considerin correctes les dades declarades pels usuaris, l'ACA emet la corresponent liquidació per al pagament del cànon per part de l'usuari.

Anàlisi del llistat de facturació i mostra d'expedients

El treball de fiscalització del cànon de l'aigua gestionat directament per l'ACA s'ha fonamentat en l'anàlisi del corresponent llistat de facturació (llistat auxiliar obtingut del sistema comptable i de gestió). Aquest llistat inclou un total de 6.325 establiments i recull per a cadascun els expedients de facturació corresponents, que inclouen el volum d'aigua facturat i el cànon facturat per a cada trimestre del 2019, la descripció del concepte facturat (facturacions periòdiques, facturacions especials, facturacions per complements de preu i/o de volum, mínims de facturació, anul·lacions de facturació), el règim d'aplicació del cànon per als usuaris industrials (ordinari o especial), el tipus de gravamen general i específic aplicat, el volum facturat, el sistema d'estimació de la base (directa, indirecta i objectiva) i el tipus d'ús de l'aigua (industrial, domèstic i ramader).

La facturació periòdica correspon a la que es genera de manera regular per a cada establiment i trimestre, mentre que la resta es refereix a ajustaments i casos especials de la facturació. Pel que fa a la facturació especial, els casos més destacables corresponen a l'exacció del col·lector de salmorres, a la facturació relacionada amb fuites d'aigua i a altres supòsits no previstos, bàsicament referits a ajustaments o regularitzacions.

El resum dels expedients de facturació és el següent:

Quadre 14. Cànon d'aigua facturat directament per l'ACA el 2019

Estimació de la base	Usos de l'aigua			
	Industrial	Domèstic	Ramader	Total
Directa	57.281.766	1.484.652	36.472	58.802.890
Indirecta	4.572.294	224.928	112	4.797.334
Objectiva	1.204	112	0	1.316
Quota	6.054.534	0	77.690	6.132.224
Total	67.909.798	1.709.692	114.274	69.733.764

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir del llistat de facturació facilitat per l'ACA.

En l'anàlisi del llistat de facturació s'ha observat que el 97,4% de l'import facturat correspon a l'ús industrial de l'aigua i, quant a la facturació, el 84,3% correspon al cànon quantificat

mitjançant estimació directa, sistema que determina el volum d'aigua utilitzada amb la declaració per part dels usuaris de la lectura de comptadors.

El detall de l'import de cànon facturat el 2019 per conceptes és el següent:

Quadre 15. Expedients de facturació del cànon gestionat directament per l'ACA

Concepte facturat	Usos de l'aigua				
	Industrial	Domèstic	Ramader	Total	
				Import	Nombre d'expedients*
Facturació periòdica	63.607.081	1.734.765	113.687	65.455.533	6.911
Facturació especial	2.559.330	11.426	541	2.571.297	65
Complement de preu	2.199.446	0	0	2.199.446	246
Complement de volum	111.044	40.802	0	151.846	81
Facturació mínima	109.869	19.531	46	129.446	1.763
Anul·lacions	(676.972)	(96.832)	0	(773.804)	101
Total	67.909.798	1.709.692	114.274	69.733.764	9.167

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir del llistat de facturació facilitat per l'ACA.

* Es considera *expedient* cadascuna de les línies de facturació del llistat. La línia de facturació és única per als quatre trimestres d'un mateix usuari, però un usuari pot donar lloc a diverses línies en cas de presentar diferents usos de l'aigua (domèstic o industrial), diferents tipologies de conceptes facturats, diferents sistemes d'estimació de la base, etc.

Cal destacar que el 93,9% de l'import del cànon de l'aigua prové de facturacions periòdiques que corresponen a l'ús regular de l'aigua i que el 6,1% restant correspon principalment a facturacions especials i complements de preu. Quant al nombre d'expedients de facturació, el 2019 l'ACA en va gestionar un total de 9.167, dels quals 6.911, el 75,4%, corresponien a facturacions periòdiques i 2.256, el 24,6%, a la resta. Tot i que els expedients que no són els de facturacions periòdiques tenen una rellevància econòmica menor, l'aplicació del procediment jurídic que estableixen el TRLMAC i el Decret 103/2000, quant a l'estimació, avaluació i correcció de les dades, l'audiència als interessats, la resolució dels expedients i l'estimació o denegació dels possibles recursos, suposa un esforç significatiu en recursos per a l'ACA.

Per obtenir una mostra representativa d'expedients de facturació, s'ha analitzat tota la població del llistat en funció dels sistemes de determinació de la base imposable, del tipus d'ús de l'aigua, de l'import i els volums facturats totals i per a cada trimestre, de la naturalesa de l'expedient de facturació, del tipus de gravamen general i específic, del volum de facturació mínima i del sector de l'activitat. Com a resultat d'aquesta anàlisi, i a criteri de l'auditor, s'ha seleccionat una mostra estratificada que correspon a 47 establiments amb 97 expedients de facturació. Aquesta mateixa mostra es resumeix per conceptes facturats i nombre d'expedients segons el següent:

Quadre 16. Mostra d'expedients seleccionats

Concepte facturat	Usos de l'aigua			
	Industrial	Domèstic	Total	
			Import	Nombre d'expedients
Facturació periòdica	13.909.965	252.666	14.162.631	57
Facturació especial	2.233.900	5.413	2.239.313	10
Complement de preu	611.492	0	611.492	8
Complement de volum	41.450	0	41.450	8
Facturació mínima	7.052	195	7.247	4
Anul·lacions	(471.699)	(32.368)	(504.067)	10
Total	16.332.160	225.906	16.558.066	97

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'ACA.

El detall dels 47 establiments i els expedients de facturació es presenta en el quadre 37.

La mostra seleccionada representa una cobertura del 23,7% de l'import del cànon de l'aigua facturat el 2019. A més, els expedients seleccionats representen el 24,0% de l'import del cànon per a usos industrials i el 13,2% del cànon per a usos domèstics. Quant al nombre d'expedients seleccionats, convé destacar que del total de 97 expedients, la major part, un 58,8%, correspon a facturacions periòdiques.

La fiscalització ha consistit a identificar un conjunt de riscos a partir dels procediments i tràmits de la gestió del cànon establerts en el TRLMAC i en el Decret 103/2000 i analitzar-los en els expedients seleccionats.

Els riscos següents s'han analitzat per tota la mostra seleccionada:

Quadre 17. Riscos analitzats per tota la mostra

Descripció	Expedients
Vigència de la DUCA presentada	1 a 47
Exactitud dels càlculs del cànon de l'aigua en funció de les variables de contaminació, preu i volum	
Correspondència entre les dades declarades en DID/DUCA per part de l'usuari i les dades que consten en bases de dades de l'ACA	

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'ACA.

De la revisió efectuada cal remarcar com a observació que, en relació amb la vigència de la DUCA, els expedients 8, 17, 18 i 34, tenen en el 2019 una antiguitat que supera al termini màxim de quatre anys que estableix l'article 22 del Decret 103/2000. La vigència de la DUCA de cadascun d'aquests expedients finalitzava el segon trimestre del 2012, el primer trimestre del 2018, el quart trimestre del 2014 i el quart trimestre del 2018, respectivament.

La resta de riscos identificats, que s'assenyalen en el quadre següent, s'han analitzat únicament per als expedients en què a criteri de l'auditor es podien produir. En el quadre següent es detalla cada tipologia de risc amb els expedients concrets revisats.

Quadre 18. Riscos analitzats per a determinats expedients de la mostra

Risc	Descripció	Expedients
Usos de l'aigua		
1	Aplicació de tipus de gravamen industrial per a usos domèstic	7
2	Definició dels usos de l'aigua (domèstic/industrial) per als establiments amb activitats vinculades amb el golf	12, 22, 29, 30, 34
Base del cànon		
3	Estimació de la base per sistemes diferents al sistema basat en la lectura de comptadors (sistema directe)	9, 17, 18, 19, 20, 23, 26, 29, 32, 33, 39, 42
4	Volums declarats sense variacions durant l'exercici	9, 17, 18, 19, 20, 29, 32, 33, 42, 46
Conceptes facturats		
5	Justificació de les facturacions especials	3, 13, 15, 21, 28, 31, 32, 35, 38, 45
6	Anàlisi de les facturacions de complements de preus i/o volums	2, 4, 11, 15, 16, 31, 32, 33, 35, 37, 43
7	Justificació de les anul·lacions de facturacions	15, 21, 27, 29, 35, 38, 46
8	Anàlisi de les variables per al càlcul de la facturació mínima	8, 22, 23, 35
9	Establiments amb un elevat nombre de conceptes facturats diferents	4, 30
Tipus de gravamen		
10	Aplicació de tipus generals i/o tipus específics significativament inferiors o superiors als bàsics	1, 2, 6, 9, 10, 14, 34, 36, 40
11	Aplicació de coeficients correctors previstos en els articles 71 i 72 del TRLMAC, sobre els tipus de gravamen per a determinats sectors o activitats	5, 20, 24, 25, 36, 40, 42
12	Aplicació del coeficient corrector de 0,9, previst en la disposició addicional 11a del TRLMAC per als casos de millora en l'eficiència en l'ús industrial de l'aigua	1, 11, 15, 43, 44
13	Determinació del tipus específic de manera individualitzada (article 72 <i>bis</i> del TRLMAC) d'acord amb les dades de contaminació declarades/inspeccionades	1, 2, 6, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 24, 25, 34, 36, 41, 43, 44
14	Modificacions del tipus general i/o específic per a un mateix establiment durant l'exercici en les facturacions periòdiques	10, 41
15	Càlcul del cànon domèstic d'acord amb els trams i els preus establerts	12, 13, 22, 23, 26, 27, 47
16	Aplicació del coeficient corrector per al reg eficient en usuaris domèstics, d'acord amb l'article 69.9 del TRLMAC	12, 13, 22

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'ACA.

Del treball de fiscalització efectuat cal destacar les observacions següents:

- Risc 1: aplicació del tipus de gravamen industrial per a usos domèstics.

Com a resultat d'una inspecció realitzada per l'ACA el juny del 2017, es va posar de manifest que l'usuari de l'expedient 7 estava declarant el consum d'aigua com a ús industrial quan, d'acord amb la normativa, corresponia al domèstic. Això succeïa des del gener del 2014 i va suposar que durant tot aquest període el cànon de l'aigua per a aquest usuari es calculés amb un tipus de gravamen inferior al que calia haver aplicat. Malgrat que aquesta incidència es va posar de manifest en la inspecció de l'ACA el 2017, no va ser fins al tercer trimestre del 2019 quan efectivament es va corregir, però sense facturar posteriorment cap complement de preu per l'import del cànon que es va deixar de facturar des del gener del 2014 fins al tercer trimestre del 2019.

- Risc 3: estimació de la base per sistemes diferents del de l'estimació directa basada en la lectura de comptadors.
 - Per als expedients 17, 18, 19 i 20, corresponents a centrals hidroelèctriques, el cànon de l'aigua va ser calculat, tal com preveu l'article 74 del TRLMAC, pel sistema de quotes, en funció de la potència que tenen instal·lada i de l'energia que produeixen en cada període declarat. En aquest sentit s'ha observat que el valor per al càlcul del cànon de l'aigua del 2019 correspon a l'energia declarada en la DUCA en lloc de l'energia produïda en cadascun dels períodes de facturació del 2019.³⁰
 - En el cas de l'expedient 26, com a conseqüència d'una errada informàtica l'ACA no va aplicar l'estimació directa i, per als volums del segon trimestre, va aplicar incorrectament una estimació indirecta que excedia els volums declarats per l'usuari. Durant el 2020 l'ACA va esmenar l'errada.
 - Per a l'expedient 29, s'ha observat que el 2019 l'usuari no va presentar cap lectura del comptador fins al darrer trimestre. Davant d'això, l'ACA, per al primer i segon trimestre va calcular el volum consumit a partir de les quatre darreres lectures declarades per l'usuari, mentre que per al tercer trimestre va aplicar una estimació indirecta a partir d'estimacions de consum del 2007. Aquest sistema de càlcul per determinar

30. En el cas dels expedients 17 i 18 els valors es van calcular, per a tots els trimestres del 2019, partint de les DUCA presentades el 2014, mentre que en el cas de l'expedient 19, a partir del segon trimestre, els valors ja es van calcular partint d'una nova DUCA actualitzada. En el cas de l'expedient 20 sols es va aplicar el sistema de quotes per a la facturació del primer trimestre del 2019, en funció d'una DUCA del 2018.

els volums de consum quan l'usuari no presenta les lectures no està regulat en cap precepte del TRLMAC o del Decret 103/2000.

- Per a l'expedient 39, s'ha comprovat que l'ACA no va facturar cap import a l'usuari des del 2014 com a conseqüència que el comptador d'aquest establiment estava avariat. En el segon trimestre del 2019 es va regularitzar el defecte dels cinc anys sense que l'ACA facturés mitjançant l'estimació indirecta, en aquest cas fonamentada en estudis de consum d'usuaris domèstics de la zona.
- Risc 4: volums declarats sense variacions durant l'exercici.
- Pel que fa als expedients 33 i 46, davant la manca de presentació d'algunes de les lectures trimestrals per part dels usuaris, l'ACA va considerar per als trimestres sense lectures el mateix volum consumit que havia declarat l'usuari en altres trimestres. Aquesta pràctica és la que l'ACA anomena procediment de lectura calculada. Cal indicar que l'ACA aplica aquest procediment i d'altres³¹ sense que constin en cap precepte del TRLMAC o del Decret 103/2000.
- El volum facturat per a l'expedient 42 correspon a una estimació indirecta del 2007 que s'ha mantingut constant des d'aleshores sense que s'hagi requerit a l'usuari la instal·lació de cap comptador.
- Risc 6: anàlisi de les facturacions de complements de preu i/o volum.
- Els complements de preu aplicats en els expedients 2, 11, 16, 31, 33, 37 i 43 són el resultat de revisions d'ofici a partir de les inspeccions realitzades per l'ACA en què es posen de manifest paràmetres de contaminació superiors als declarats pels usuaris.

Per a aquells usuaris que reiteradament declaren paràmetres de contaminació diferents dels obtinguts en les inspeccions, l'ACA, més enllà de l'aplicació dels esmenats complements, no disposa de cap altre mecanisme que permeti regularitzar les diferències.

- Com a conseqüència de la manca de declaracions o declaracions amb errors en els comptadors dels expedients 4, 15, 32 i 35 l'ACA va estimar els volums consumits mitjançant el sistema d'estimació indirecta segons les dades obtingudes en les

31. La lectura calculada correspon a l'obtinguda de la mitjana de quatre lectures anteriors. En cas que l'Agència Catalana de l'Aigua disposi de més lectures s'aplica la lectura estimada. La lectura real prorratejada s'aplica en el cas d'avaría del comptador per prorratejar la lectura des de la data del canvi del comptador.

inspeccions realitzades els anys 2018 i 2019 i l'ACA els va facturar correctament mitjançant complements de volum, a diferència d'altres casos en què ho va fer mitjançant facturació periòdica, tal com s'ha esmentat anteriorment en el Risc 3 en relació amb l'expedient 29.

- Risc 7: justificació de les anul·lacions de les facturacions.

Les anul·lacions de les facturacions corresponents als expedients 15, 21 i 27 són degudes a ajustaments en facturacions emeses per error, i a la modificació en la raó social dels usuaris que l'ACA no havia actualitzat en el seu sistema de facturació.

- Risc 12: aplicació del coeficient corrector de 0,9 per a millora en l'eficiència en l'ús industrial de l'aigua previst en la disposició addicional onzena del TRLMAC.

En a aquells expedients per als quals s'ha observat que el tipus general estava afectat per un coeficient corrector de 0,9 (expedients 1, 11, 15, 43 i 44) s'ha comprovat que els establiments disposaven de l'acreditació d'un sistema qualitatiu de gestió ambiental (EMAS o ISO).

Tot i això s'ha observat que el model de la DUCA previst en el Decret 103/2000 no preveu cap referència per acreditar la disposició d'un sistema de gestió ambiental quan l'article 20 del mateix decret requereix que la declaració presenti totes les dades per determinar el tribut. L'esmentada manca de previsió en la DUCA pot representar una limitació quant a garantir que tots els usuaris que poden tenir dret a l'aplicació del coeficient per millora en l'eficiència estiguin suficientment informats. Malgrat això, en el cas que els usuaris optin per presentar la DUCA per internet, en la web de l'ACA disposen d'un formulari de declaració (e-DUCA) que els permet annexar l'esmentada acreditació de gestió ambiental.

2.3.3. Cànon de l'aigua – abastament

Les entitats subministradores d'aigua són aquelles entitats que mitjançant xarxes o instal·lacions de titularitat pública o privada ofereixen un servei de subministrament d'aigua. En relació amb aquest servei, aquestes entitats són subjectes passius contribuents i declaren el cànon de l'aigua – abastament en funció dels volums que utilitzen i que subministren.

Les entitats subministradores, com a usuàries d'aigua per a l'abastament de tercers, estan obligades a declarar a l'ACA, per a cada municipi al qual subministren, el cànon de l'aigua meritat mitjançant un determinat sistema de declaració i autoliquidació (procediment ordinari

o simplificat).³² En l'article 76 *bis* del TRLMAC es defineixen per a cadascun dels dos procediments els terminis de presentació de les declaracions i l'altra documentació que les entitats subministradores han d'aportar a l'ACA.

L'article 71.10 del TRLMAC estableix que el cànon de l'aigua per activitats d'abastament s'obté a partir del tipus de gravamen general aplicable per als usos industrials, 0,1654 €/m³, afectat d'uns coeficients que varien en funció de l'origen i el destí de l'aigua subministrada per les entitats subministradores i que són els següents:

- 0,20: sobre els metres cúbics utilitzats i no entregats a tercers.
- 0,07: sobre els metres cúbics utilitzats i entregats a tercers, si els volums entregats han estat captats directament del medi o d'una infraestructura de l'ACA o d'una corporació de dret públic adscrita a l'administració hidràulica, o han estat produïts per una instal·lació de tractament d'aigua marina.
- 0,00: sobre els metres cúbics utilitzats i entregats a tercers, si aquests volums han estat captats d'una infraestructura d'un altre operador, sempre que hagin estat mesurats per comptadors o altres dispositius de control.

El detall del cànon de l'aigua per abastament facturat durant el 2019 va ser el següent:

Quadre 19. Cànon de l'aigua – abastament 2019

Estimació de la base (a)	Volum utilitzat	Volum lliurat	Volum no lliurat	Import cànon
Directa	993.628.903	805.525.334	188.103.569	12.754.268
Objectiva	9.707.764	6.795.469	2.912.295	175.017
Indirecta	946.058	662.594	283.464	16.870
Total	1.004.282.725	812.983.397	191.299.328	(b) 12.946.155

Volums en metres cúbics i imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'ACA.

Notes:

(a) Estimació directa: sistema general d'estimació de la base per mitjà de comptadors homologats o altres mecanismes de control.

Estimació objectiva: sistema que s'aplica quan l'entitat no opta per l'estimació directa i que es fonamenta en uns càlculs del volum d'aigua utilitzat en funció del nombre d'abonats i d'un paràmetre de consum per abonat i dia.

Estimació indirecta: sistema que s'aplica quan no es pot determinar la base per cap dels dos altres sistemes i que requereix considerar i valorar les circumstàncies particulars i els antecedents del subjecte passiu.

(b) L'ACA va comptabilitzar ingressos pel cànon de l'aigua – abastament de 13.075.781 €. La diferència respecte als 12.946.155 € correspon bàsicament a ajustaments per periodificació, que es consideren raonables.

32. El procediment ordinari és l'aplicable als usuaris de l'aigua que facturin més de 500.000 m³/any, considerant el conjunt de tots els municipis als quals subministren. El procediment simplificat és l'aplicable als usuaris que facturin menys de 500.000 m³/any.

S'ha revisat la integritat de les dades sobre el cànon d'abastament facilitades per l'ACA tant pel que fa a la població i a la correcció i vigència de la DUCA com pel que fa a la base declarada i al tipus tributari aplicat i els seus coeficients correctors. De la revisió efectuada cal remarcar els aspectes següents:

- Sobre la població:
 - El total de 12,95 M€ de cànon d'abastament facturat el 2019 correspon a 862 establiments d'un total de 491 entitats subministradores. S'ha observat que d'aquests 862 establiments 24 havien estat inclosos en les dades facilitades per l'ACA sense cap dada sobre volum ni cànon. S'ha comprovat que aquests 24 establiments van meritjar 68.452 € corresponents al cànon d'abastament respecte dels quals, a la data de finalització del treball de camp d'aquest informe (maig del 2022), no es té constància del cobrament.
 - Per a 97 municipis del total de 947 municipis de Catalunya no consta cap entitat subministradora que hagi liquidat cap import en concepte del cànon de l'aigua – abastament. S'ha comprovat, però, que això és correcte, ja que aquests 97 municipis són dins els supòsits previstos en la disposició transitòria 12a del TRLMAC (principalment petits municipis en què les entitats subministradores facturen menys de 20.000 m³/any).
 - D'acord amb els articles 20, 21 i 22 del Decret 103/2000, de reglament de tributs gestionats per l'ACA, les entitats subministradores, com a usuaris industrials de l'activitat d'abastament que desenvolupen, han de presentar una DUCA dins del termini de tres mesos des de l'inici de l'activitat, amb un període de validesa de quatre anys. En la revisió de les DUCA dels 862 establiments, s'ha observat que en 59 casos els establiments, dels quals 45 eren ajuntaments, es va realitzar l'activitat sense disposar de DUCA i sense que l'ACA iniciés cap expedient sancionador tal com preveu l'article 77.4.b del TRLMAC.
- Sobre la base impositiva:
 - De les dades del quadre 19 es desprèn que el 98,5% del cànon recaptat correspon al sistema d'estimació directa, pel qual s'obtenen les dades mitjançant els comptadors. Aquest percentatge permet concloure favorablement, ja que l'article 67.5 del TRLMAC estableix aquest sistema com el que cal aplicar en general i preferentment. A més, l'estimació directa és el sistema que suposa menor risc d'error en l'estimació de la base en comparació amb els altres dos sistemes (estimació objectiva i indirecta).
 - Del total del volum utilitzat, el 81,0% correspon a aigua que ha estat subministrada als usuaris finals, mentre que el 19,0% restant correspon a aigua que no ha estat lliurada,

ja fos perquè estava emmagatzemada o perquè s'ha perdut. La pèrdua d'aigua respon fonamentalment a fuites com a conseqüència de trencaments en les infraestructures d'abastament,³³ i també a l'evaporació.

Per comprovar la correcció dels volums declarats per les entitats subministradores, el treball de fiscalització s'ha basat a comprovar el treball realitzat per l'ACA mitjançant el seu pla d'inspeccions per al 2019 (vegeu l'apartat 2.3.6). De les 111 inspeccions realitzades per l'ACA a entitats subministradores s'ha seleccionat una mostra de sis expedients atenent a diversos criteris (històric d'inspeccions anteriors, unitat territorial que les realitza, vigència de la DUCA i import del cànon d'abastament). La mostra seleccionada ha estat la següent:

Quadre 20. Mostra del pla d'inspeccions – entitats subministradores

Codi de l'establiment	Nom de l'establiment	Cànon de l'aigua – abastament
502791313	Terrassa Cicle de l'Aigua	248.832
607330623	Consorci d'Aigües de Tarragona	237.382
500090178	Aigües d'Argentera, SA	14.748
1105290077	Ajuntament de Bellcaire d'Urgell	5.364
1307720013	Ajuntament Benifallet	1.540
109130023	Ajuntament de Torroella de Fluvià	1.438

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'ACA.

En l'anàlisi de la mostra s'ha observat que en dos casos (ajuntaments de Torroella de Fluvià i de Benifallet) les entitats subministradores no havien subministrat les dades i per això l'ACA va estimar els volums segons l'estimació objectiva, tal com preveu l'article 67.5 del TRLMAC.

- Sobre el tipus impositiu i els coeficients correctors:
 - Pel que fa a l'aplicació dels tipus de gravamen i dels coeficients correctors, s'ha comprovat que l'ACA els va aplicar correctament i d'acord amb la naturalesa dels volums declarats, mitjançant el recàlcul del cànon per a cadascun dels 862 establiments.
 - Pel que fa a la revisió dels coeficients correctors, cal destacar l'aplicació d'un coeficient zero per a l'aigua subministrada per Aigües de Banyoles, SA. En aquest cas

33. Les fuites poden produir-se per trencaments ordinaris o extraordinaris. Els ordinaris són conseqüència del deteriorament, el qual depèn de les polítiques de les entitats subministradores quant al manteniment i a la renovació de les seves xarxes. Els trencaments extraordinaris generen fuites de més importància i són conseqüència de danys produïts per fenòmens meteorològics o bé per errades i accidents en l'execució d'obres.

concret, l'article 71.11 del TRLMAC preveu aquest coeficient en relació amb la captació d'aigües de l'estany. La seva aplicació suposa que aquesta activitat industrial no tributi per cànon de l'aigua malgrat que l'activitat no és diferent de la de la resta d'entitats subministradores a les quals no s'aplica aquest coeficient.

2.3.4. Bonificacions del cànon de l'aigua sobre els usos domèstics

D'acord amb el que estableix la normativa reguladora, l'ACA aplica dues tipologies de bonificació sobre el cànon de l'aigua en els usos domèstics que han de sol·licitar els beneficiaris potencials: la BAT i la BTS.

Bonificació per ampliació de trams, BAT

D'acord amb l'article 69 punts 1 i 2 del TRLMAC, en el cànon de l'aigua per a usos domèstics, els consums iguals o inferiors a la dotació bàsica (consum mensual de fins a 9 m³ per habitatge) es graven a un tipus que el 2019 va ser de 0,4936 €/m³. Aquests consums conformen l'anomenat tram 1. Per a la resta dels trams de consum, s'aplica un tipus superior, que el 2019 va ser de 0,56850 €/m³. Aquest tipus superior queda afectat pels coeficients correctors 2, 5 o 8 si els volums consumits per habitatge superen els 9 m³, 15 m³ i 18 m³, respectivament, volums que corresponen als intervals de consum dels trams 2, 3 i 4 (vegeu el quadre 30).

Cal remarcar que la tarifa domèstica del cànon de l'aigua consta d'un mínim fix de facturació establert en l'article 67.2 del TRLMAC en 6 m³/mes per habitatge i d'una part variable que està en funció del volum de consum mensual delimitat pels quatre trams esmentats.

La BAT és una mesura d'equitat que pretén que un mateix consum per persona tendeixi a pagar un mateix preu per metre cúbic.³⁴ La BAT suposa augmentar el límit de l'interval de consum de cada tram en funció del nombre de persones que conviuen en un habitatge, i retardar així l'efecte progressiu en les tarifes. L'ampliació permet, a partir del quart convivent, afegir 3 m³/persona/mes al límit de consum d'aigua establert per al tram 1, afegir 2 m³/persona/mes a l'interval del tram 2 i afegir 1 m³/persona/mes a l'interval del tram 3.

Així, amb la BAT, els trams per volums i nombre de persones que conviuen en l'habitatge es poden resumir de la manera següent:

34. L'article 69.3 del Decret 3/2003 i l'article 16.5 del Decret 103/2000 regulen el procediment per sol·licitar aquesta bonificació.

Quadre 21. Resum de la BAT segons trams de consums i nombre de convivents

Persones per habitatge	Tram 1	Tram 2	Tram 3	Tram 4
0-3	Fins a 9 m ³	De 10 a 15 m ³	De 16 m ³ a 18 m ³	Més de 18 m ³
4	Fins a 12 m ³	De 13 a 20 m ³	De 21 m ³ a 24 m ³	Més de 24 m ³
5	Fins a 15 m ³	De 16 a 25 m ³	De 26 m ³ a 30 m ³	Més de 30 m ³
6	Fins a 18 m ³	De 19 a 30 m ³	De 31 m ³ a 36 m ³	Més de 36 m ³
7	Fins a 21 m ³	De 22 a 35 m ³	De 36 m ³ a 42 m ³	Més de 42 m ³
n	Fins a 3n m ³	De 3n a 5n m ³	De 5n a 6n m ³	Més de 6n m ³

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades obtingudes de la normativa aplicable.

Bonificació per tarifa social, BTS

D'acord amb l'article 69.8 del TRLMAC, el cànon de l'aigua per a usos domèstics pot ser objecte d'una bonificació segons una tarifa social per als consumidors que formen part de determinats col·lectius vulnerables³⁵ i el consums dels quals no excedeixen la dotació bàsica del tram 1. La implantació de la BTS data de l'exercici 2011 quan, mitjançant la Llei 7/2011, del 27 de juliol, de mesures fiscals i financeres, se'n va aprovar l'aplicació a partir de l'agost. Des del juliol del 2019, es va ampliar aquesta bonificació estenent-la també als consums superiors als de la dotació bàsica.

La BTS consisteix a aplicar un tipus inferior al tipus del tram 1. El tipus del tram 1 va ser el 2019 de 0,4936 €/m³ mentre que el tipus inferior aplicable com a tarifa social va ser, fins al juliol del 2019 (des del març del 2017) de 0,24 €/m³. Mitjançant el Decret Llei 12/2019, del 9 de juliol, de mesures urgents en matèria tributària i de lluita contra el frau fiscal, aquest tipus va passar a ser de 0 €/m³ si no se superava la dotació bàsica i, en cas de superar-la, del 50% dels valors base o tarifa de cada tram, resultants d'aplicar al tipus el coeficient corresponent (vegeu el quadre 30).

2.3.4.1. Grau d'aplicació de la BAT i la BTS

La BAT i la BTS són un estalvi per al consumidor i una disminució de recaptació per a l'ACA. La quantificació aproximada dels imports que van representar aquestes bonificacions i el nombre d'habitatges beneficiaris en els quatre darrers exercicis, del 2016 al 2019, es recull en el quadre següent:

35. Els col·lectius vulnerables a què es refereix l'article 69.8 del Decret 3/2003 són, fonamentalment, perceptors de pensions contributives i no contributives (jubilació, viduïtat, incapacitat permanent, vellesa, invalidesa), perceptors de prestacions socials de caràcter econòmic per necessitats bàsiques, perceptors d'antics règims a extingir (fons d'assistència social o fons de la llei de discapacitat), famílies amb tots els membres a l'atur, destinataris de fons de prestacions econòmiques de la renda garantida de ciutadania o persones i unitats familiars que acreditin trobar-se en situació de vulnerabilitat econòmica.

Quadre 22. Evolució 2016-2019 de la BAT i la BTS

Concepte	2016	2017	2018	2019
Import de les bonificacions				
BAT	13.260.461	13.931.051	15.010.852	15.135.640
BTS	72.599	290.847	590.479	1.261.926
Nombre de beneficiaris				
BAT	304.480	321.879	355.503	368.671
BTS	12.592	28.674	37.207	51.491

Imports en euros i en nombre d'habitatges.

Font: Elaboració pròpia a partir de les quantificacions de l'ACA.

Cal remarcar el següent:

- Respecte de la BAT, la mitjana dels increments interanuals entre 2016 i 2019 de l'import de les bonificacions va ser d'un 4,6% i respon als increments en el nombre de beneficiaris, que van presentar una mitjana del 6,6%. El repunt del 2018, tant en nombre de beneficiaris com en l'import total de les bonificacions, respon a una campanya de divulgació que va dur a terme Agbar.
- Respecte de la BTS, els imports de les bonificacions presenten uns increments interanuals molt superiors als increments del nombre de beneficiaris, com a conseqüència de les millores del tipus de la tarifa que es van aprovar el març del 2015, el març del 2017 i el juliol del 2019.

Pel que fa al grau d'aplicació d'aquestes bonificacions respecte del total dels beneficiaris potencials a qui van destinades, s'ha comparat el nombre d'habitatges beneficiaris de les bonificacions dels dos darrers exercicis i les dades extretes de l'Enquesta de població activa del quart trimestre del 2018 i del 2019, i s'ha observat el següent:

- BAT: l'univers d'habitatges de famílies o grups de convivència de més de quatre persones i, per tant, beneficiaris potencials de la BAT era a finals del 2019, segons l'EPA, de 678.600. El nombre de beneficiaris de la BAT a 31 de desembre del 2019 va ser de 368.671, per tant, la BAT s'estava aplicant a un 54,3% dels abonats susceptibles de sol·licitar-la. El 31 de desembre del 2018 aquest percentatge era del 53,0%.
- BTS: l'univers d'habitatges amb tots els membres a l'atur o amb persones amb pensió mínima contributiva, beneficiaris potencials de la BTS, era a finals del 2019, segons l'Enquesta de població activa, de 376.228. El nombre de beneficiaris de la BTS a 31 de desembre del 2019 va ser de 51.491, per tant, la BTS s'estava aplicant a un 13,7% dels abonats susceptibles de sol·licitar-la. El 31 de desembre del 2018 aquest percentatge era del 8,4%.

2.3.4.2. Validació i actualització de dades per a l'aplicació de la BAT i la BTS

Cal diferenciar l'anàlisi de cadascuna de les dues bonificacions.

BAT i validacions censals

El principal problema en la gestió d'aquestes bonificacions és la validació de les dades de les sol·licituds respecte del padró. Si el sol·licitant aporta la informació de les seves dades del padró o bé si l'entitat subministradora és un ajuntament, les ampliacions de tram poden ser validades directament per les companyies subministradores. No obstant això, majoritàriament les dades de les sol·licituds no arriben validades a l'ACA i, tanmateix, s'apliquen les bonificacions, ja que opera el silenci positiu d'acord amb el que preveu l'article 16.5.f del Decret 103/2000.

L'any 2006, d'acord amb un conveni signat amb l'Ajuntament de Barcelona, es van començar a validar per primera vegada dades dels fitxers de sol·licituds de la BAT que l'ACA trametia a l'Ajuntament. A partir del setembre del 2010 l'ACA va començar a poder validar-les per mitjà de la Plataforma d'integració i col·laboració administrativa (PICA) en el cas dels municipis integrats en la plataforma esmentada. Fins aleshores la informació disponible i els mitjans informàtics per fer verificacions massives de dades no eren suficients ni prou potents i els procediments eren molt manuals. Per això, s'arrossegaven un nombre significatiu de sol·licituds acumulades pendents de validar procedents d'exercicis anteriors que tampoc es van poder revisar mitjançant la plataforma PICA per les dificultats formals que inicialment hi va haver per fer-hi consultes.³⁶

Des del 2013 l'ACA va prioritzar les validacions d'abonats amb elevats consums que podrien estar beneficiant-se indegudament de la bonificació, seleccionant-los a partir del fitxer de detall de facturació, per intentar així ser més selectius en les validacions.

En els exercicis 2015 i 2016 es va millorar el sistema de tramitació en línia de manera que, des de llavors, les sol·licituds passen una validació censal en el moment de la petició, fet que redueix el nombre de validacions pendents. El 2016 i el 2017 l'ACA va prioritzar les validacions de les sol·licituds rebudes en el mateix exercici, fet que va suposar una acumulació de sol·licituds pendents de validació corresponent a exercicis anteriors.

36. Les dificultats formals de consulta i validació mitjançant la Plataforma d'integració i col·laboració administrativa, fonamentalment entre el 2010 i el 2017, podien originar-se per diversos motius, com ara perquè molts ajuntaments encara no havien facilitat la seva informació o no havien integrat les seves aplicacions a la plataforma, per la incompatibilitat d'aplicacions i formats de les diferents fonts d'informació a comparar, perquè encara es rebia un elevat nombre de sol·licituds en format paper, perquè la plataforma encara no permetia fer grans agrupacions de consultes de dades a verificar, etc.

A partir de la Llei 5/2017, del 28 de març, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic, que va afegir un darrer paràgraf a l'article 69.3 del TRLMAC, el dret a gaudir de la BAT es perd automàticament en cas que així ho acreditin les dades del padró d'habitants amb relació a les emprades per al reconeixement inicial de la situació que hi donava dret.

El 31 de desembre del 2019, les dades acumulades de sol·licituds validades i pendents de validació eren les següents:

Quadre 23. Sol·licituds vigents de la BAT. Sol·licituds validades i no validades

Període	Total sol·licituds vigents	Sol·licituds validades	Sol·licituds pendents de validació
2000-2004	9.671	4.257	5.414
2005	148.981	90.738	58.243
2006-2010	75.447	52.757	22.690
2011-2015	70.543	68.314	2.229
2016	15.253	15.253	-
2017	17.691	17.691	-
2018	42.489	42.489	-
2019	28.285	28.214	71
Totals a 31.12.2019	408.360	319.713	88.647

Font: Dades recollides en l'informe intern del departament de recaptació de l'ACA "Dades de bonificacions a 31.12.2019".

S'observa que el 31 de desembre del 2019 s'havien validat un total de 319.713 sol·licituds, un 78,3% del total de les sol·licituds vigents en aquella data i, per tant, restaven pendents de validació el 21,7%. S'observa també que les 88.647 sol·licituds pendents de validació corresponien en gran part a sol·licituds de l'exercici 2005, any en què va augmentar el nombre de sol·licituds, ja que la bonificació es podia aplicar a partir del quart membre convivent, quan fins llavors era a partir del cinquè.

Cal dir que s'ha comprovat que a 31 de desembre de l'exercici 2020 les sol·licituds pendents de validació es van reduir fins a 28.992, de les quals, 22.106 corresponien encara a sol·licituds del 2005.

Segons dades facilitades per l'ACA el resultat de les validacions realitzades el 2019 sobre les sol·licituds de BAT ha suposat, en un 67% dels casos, la coincidència de les dades censals amb les de les sol·licituds; en un 11%, la modificació per les diferències sorgides en el nombre de persones; mentre que, en el 22% restant, es va haver de rebutjar la sol·licitud o cancel·lar l'aplicació de la BAT.

BTS i actualitzacions segons col·lectius

El detall de les sol·licituds vigents de les BTS, acumulades a 31 de desembre del 2019, i a 31 de desembre del 2018, per col·lectius beneficiaris era el següent:

Quadre 24. Sol·licituds vigents de la BTS per col·lectius de beneficiaris

Col·lectiu beneficiari	Abonats amb sol·licitud vigent			
	A 31.12.2019		A 31.12.2018	
	Nombre de sol·licituds	%	Nombre de sol·licituds	%
Vulnerabilitat econòmica	28.921	55,0	12.001	35,0
Pensions contributives de jubilació i viduïtat	9.456	18,0	9.251	27,0
Aturats	9.236	17,6	8.774	25,6
Pensions no contributives	3.044	5,8	2.693	7,8
Renda garantida de ciutadania	804	1,5	725	2,1
Pensions contributives d'incapacitat permanent	715	1,4	595	1,7
Llei general de discapacitat	271	0,5	176	0,5
Necessitats bàsiques	66	0,1	72	0,2
Fons d'assistència social	27	0,1	19	0,1
Total sol·licituds vigents BTS	52.540	100,0	34.306	100,0

Font: Dades recollides en l'informe intern del departament de recaptació de l'ACA "Dades de bonificacions a 31.12.2019".

Nota: Les dades de sol·licituds vigents de la BTS d'aquest quadre presenten diferències respecte de les dades del nombre de beneficiaris de la BTS recollides en el quadre 22, ja que les quantificacions de nombre de beneficiaris d'aquell quadre, dutes a terme per l'ACA, són aproximades i, per no desvirtuar la informació a obtenir dels imports anuals de bonificació, ha estat necessari homogeneïtzar la informació procedent de les declaracions de les entitats subministradores segons diferents talls temporals.

S'observa una concentració de casos en el concepte de vulnerabilitat econòmica, que es refereix al risc d'exclusió residencial i de pobresa energètica³⁷ i es va incorporar en el TRLMAC com a nou col·lectiu susceptible de beneficiar-se de la BTS a partir del segon trimestre del 2017, mitjançant la Llei 5/2017, del 28 de març, de mesures fiscals, administratives i financeres i del sector públic i de creació i regulació de determinats nous impostos. De les dades disponibles s'observa que els abonats amb sol·licitud vigent per a aquest concepte eren, a finals del 2019, 28.921, el 55,0% del total de les BTS vigents en aquella data, mentre que a finals del 2018 eren 12.001, el 35,0%, i en el primer exercici d'aplicació, el 2017, havien arribat a 6.244.

Les BTS poden aplicar-se per silenci positiu en virtut de l'article 104.2 de la LGT, ja que, a diferència de la BAT, el Decret 103/2000 no hi fa referència. L'ACA acostuma a revisar i actualitzar les BTS vigents, tant si ho són en aplicació del silenci positiu com si no, en terminis d'uns quatre anys. Això suposa un risc quant a la possibilitat d'aplicar la bonificació en casos en què passat un temps poden incomplir les condicions requerides per seguir formant part d'un dels col·lectius beneficiaris.

37. Aquests riscos i tipologia de vulnerabilitat econòmica es van definir i regular a la Llei 4/2015, del 29 de juliol, de mesures urgents per afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica.

2.3.5. Sancions, recàrrecs i interessos

Durant el 2019 l'ACA va registrar els ingressos següents en concepte de sancions, recàrrecs i interessos:

Quadre 25. Ingressos per sancions, recàrrecs i interessos

Concepte	Import
Sancions administratives	688.282
Recàrrecs	267.672
Interessos de demora	187.431
Sancions tributàries	7.042
Total	1.150.427

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir dels majors de comptabilitat de l'ACA (altres ingressos de dret públic del Compte del resultat economicopatrimonial).

Pel que fa a les sancions l'ACA distingeix entre les sancions tributàries, indicades en l'article 77 del TRLMAC i que responen bàsicament a incompliments del procediment de gestió del cànon, i les sancions administratives, recollides en l'article 57 del TRLMAC i que corresponen a infraccions que es produeixen en el medi natural. L'article 59 del TRLMAC estableix els imports per les sancions administratives, i també l'exigibilitat d'indemnitzacions per danys i perjudicis. Quant a les sancions tributàries cal tenir en compte els criteris de graduació establerts per la LGT.

Respecte dels interessos de demora i els recàrrecs l'ACA aplica el que estableixen els articles 26 i 27 de la LGT.

La fiscalització dels ingressos per sancions, recàrrecs i interessos ha consistit en la revisió d'una mostra de registres comptables seleccionada a criteri de l'auditor, per un import conjunt de 190.827 €, que representa un 16,6% de l'import total, 1.150.427 €. La mostra és la següent:

Quadre 26. Mostra fiscalitzada de sancions, recàrrecs i interessos

Concepte	Import
Sancions administratives	129.294
Recàrrecs	18.942
Interessos de demora	36.274
Sancions tributàries	6.317
Total	190.827

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir dels majors de comptabilitat de l'ACA.

El treball realitzat sobre aquesta mostra ha estat diferent en funció de la naturalesa de l'ingrés. Així, per a cada tipus d'ingrés cal destacar el següent:

- Per a les sancions administratives s'ha comprovat la tipificació de la infracció dins dels supòsits establerts en l'article 57 del TRLMAC, la determinació de l'import de la sanció d'acord amb l'article 59 del TRLMAC i la coherència temporal i tècnica en la tramitació de l'expedient.³⁸

S'ha observat que l'ACA comptabilitza dins del compte de sancions administratives, sense diferenciar segons el concepte, tant l'import de la mateixa sanció com l'import de la indemnització per danys i perjudicis, que caldria comptabilitzar en comptes diferents.

- Per als expedients corresponents a ingressos per recàrrecs executius s'ha comprovat que l'ACA aplica un percentatge del 5% sobre l'import del deute no ingressat en període voluntari, d'acord amb l'article 28.2 de la LGT.
- Pel que fa als interessos de demora, l'ACA va aplicar un percentatge del 3,75% sobre l'import no ingressat dins de termini. Aquest percentatge correspon a l'interès legal del diner incrementat en un 25% per al 2019, tal com preveu l'article 26.6 de la LGT.
- Finalment, per als ingressos per sancions tributàries s'ha comprovat la tipificació de la infracció dins dels supòsits establerts en l'article 77 del TRLMAC, la determinació de l'import de la sanció d'acord amb els criteris establerts en la LGT i la coherència temporal i tècnica en la tramitació de l'expedient.

Cal destacar que tot l'import revisat, 6.317 €, correspon a un expedient sancionador a una entitat subministradora per la manca de presentació de declaracions i autoliquidacions de l'exercici 2016. No va ser fins a tres anys després de l'incompliment que l'ACA va iniciar l'expedient sancionador.

2.3.6. Inspeccions

D'acord amb el que estableix l'article 116 de la LGT, l'ACA (Departament de determinació tributària: àrea tributària i d'ingressos) va elaborar un Pla de control tributari per al 2019 que diferenciava les actuacions inspectores segons els tipus d'usuaris de l'aigua (industrials amb règim especial, industrials amb règim ordinari, domèstics i entitats subministradores) i també segons els àmbits territorials (Tordera-Besós, Llobregat-Foix, Girona, Lleida, Tarragona i Terres de l'Ebre). L'objectiu d'aquest pla era la prevenció i la regularització dels incompliments que es poden produir respecte de la tributació pel cànon de l'aigua.

Aquest pla de control establia la selecció dels establiments a inspeccionar segons els criteris següents:

38. S'ha revisat la coherència temporal dels diferents aspectes tècnics a tramitar: actes d'inspecció, informe tècnic de valoració dels danys, incoació de l'expedient sancionador, presentació d'al·legacions, proposta de resolució i resolució final de l'expedient.

- Criteris bàsics de planificació: mida de l'establiment, valor o singularitat del cànon, sistema de tarifació del cànon, historial de revisions del cànon, diferències entre les dades declarades i les facturades, historial d'inspeccions i coneixement específic dels usuaris per part de l'ACA.
- Criteris específics segons el tipus d'usuari: com a exemples es poden remarcar els següents:
 - Per a establiments industrials en règim especial: els vint-i-cinc amb major import de cànon o de volums consumits, establiments no inspeccionats entre els anys 2016 i 2018 i amb import del cànon superior a 3.000 €/any, o no inspeccionats des del 2001, establiments amb import de cànon facturat que s'ha reduït en un 20% o més respecte al del 2018, etc.
 - Per als establiments industrials amb règim ordinari: els no inspeccionats entre els anys 2016 i 2018 i amb un volum de fonts pròpies superior a 5.000 m³/any, etc.
 - Per a entitats subministradores: les que no hagin estat inspeccionades d'entre les deu de major volum declarat i d'entre les que no disposen de DUCA.
 - Per als usuaris domèstics: els no inspeccionats entre els anys 2016 i 2018 i que tinguin la mateixa lectura durant el 2018, etc.

A partir d'aquests criteris, l'ACA va establir una previsió inicial de 2.106 inspeccions per a un total de 1.048 establiments. Cal indicar que l'ACA també podia considerar inspeccions addicionals per a casos nous no previstos i que aquestes podien ser d'entre un 15% i un 20% de les inspeccions planificades inicialment. El Pla de control tributari del 2019 va preveure les inspeccions segons el detall següent:

Quadre 27. Pla de control tributari 2019

Tipus d'usuari o consumidor	Àmbit territorial						Total establiments	Total inspeccions *
	Tordera-Besòs	Llobregat-Foix	Girona	Lleida	Tarragona	Terres de l'Ebre		
25 usuaris industrials més grans en règim especial	25	25	24	22	25	20	141	564
Altres usuaris industrials en règim especial	210	198	102	44	48	6	608	1.205
Usuaris industrials en règim ordinari	6	6	7	8	8	5	40	78
Usuaris domèstics	43	28	38	23	13	3	148	148
Entitats subministradores	11	20	16	30	19	15	111	111
Total	295	277	187	127	113	49	1.048	2.106

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'ACA.

* Es va preveure realitzar quatre inspeccions per als vint-i-cinc establiments industrials en règim especial més grans i, en general, dues inspeccions per a la resta d'establiments industrials i una per als usuaris domèstics i entitats subministradores.

Per a portar a terme aquests controls el pla va preveure unes proves i comprovacions que consistien, bàsicament, en l'anàlisi dels paràmetres que determinaven el cànon mitjançant la identificació i les lectures dels aparells de mesura i, per als establiments industrials, la presa de mostres, tant en els abastaments com en els abocaments. Pel que fa als usuaris domèstics, s'incloïa la identificació dels comptadors i els tipus d'aigua mesurada (comptador de consums totals, de consums de reg i de consums de la casa, etc.). Finalment, per a les entitats subministradores, es preveia la revisió del mapa d'abastaments, amb indicació dels punts de subministrament, elements de tractament i regulació.

De l'anàlisi de les previsions del Pla de control tributari per al 2019, cal destacar el següent:

- Malgrat que el 2019 el volum d'aigua facturat per a usos domèstics representava el 58,1% del volum total (vegeu el quadre 32) les inspeccions establertes en el pla de control de l'ACA es van centrar majoritàriament en establiments industrials i, més concretament, en els corresponents al règim especial per als quals l'ACA determina de manera individualitzada el tipus de gravamen, que representen el 84% del total de les inspeccions.
- Quant a l'abast de revisió per a les entitats subministradores, tot i que aquestes entitats poden ser tant subjectes passius (activitat d'abastament) com subjectes passius substituïts del contribuent (subministrament als consumidors finals ja siguin industrials o domèstics), el 2019 l'ACA únicament va preveure la inspecció per l'activitat d'abastament.

Tot i que la normativa no ho exigeix, cal destacar que l'ACA no elabora cap memòria d'execució final que permetria avaluar l'execució de les inspeccions previstes i dels seus resultats, ni tampoc té establert un procediment per fer un seguiment en temps real de l'estat de totes les actuacions inspectores.

2.3.7. Altres aspectes

Quant al procediment de gestió del cànon de l'aigua, a més de les anàlisis presentades en els apartats anteriors, s'han revisat les exempcions del cànon i el procediment de revisió de les DUCA i DID.

Exempcions del cànon de l'aigua

D'acord amb l'article 64.2 del TRLMAC, l'ús de l'aigua per a determinades activitats està exempt del pagament del cànon atenent a la seva naturalesa especial. Aquestes activitats

corresponen bàsicament a les operacions de gestió i millora del domini públic hidràulic, a consums fets pels serveis públics d'extinció incendis o en situacions de catàstrofe, als destinats a la prestació gratuïta de les administracions locals (fonts públiques i monumentals, neteja de carrers, reg de parcs i jardins i camps esportius públics), als consums d'aigua per a ús agrícola, als usos domèstics de l'aigua en tots els nuclis de població de menys de 400 habitants (si no disposen de subministrament domiciliari i de xarxa de tractament d'aigües residuals), a la utilització d'aigües pluvials per a usos domèstics, etc.

Pel que fa al consum de l'aigua per a ús agrícola cal destacar que l'exempció es preveu en general excepte per als casos en què hi hagi contaminació de caràcter especial, en naturalesa o quantitat, per adobs, pesticides o matèria orgànica, comprovada pels serveis d'inspecció de l'administració competent. S'ha observat que durant el 2019 l'ACA no va registrar cap ingrés en concepte de cànon de l'aigua per a aquest ús. Tot i això no hi ha constància de les possibles comprovacions realitzades pels serveis d'inspecció del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural en relació amb l'existència de contaminació de caràcter especial, fet que en algun cas podria haver suposat la no aplicació de l'exempció del cànon.

Revisió i vigència de les DID i les DUCA

Tal com s'ha indicat en l'apartat 2.3.2, referent al cànon de l'aigua gestionat directament per l'ACA, els usuaris de fonts pròpies i els usuaris industrials als quals es determina el tipus específic mitjançant el sistema individualitzat en funció de la càrrega contaminant estan obligats a presentar una DID o una DUCA en un termini màxim de tres mesos des de l'entrada en funcionament de l'establiment.

El treball de fiscalització realitzat respecte de les DID i les DUCA ha consistit en la revisió del termini utilitzat per l'ACA per resoldre les sol·licituds de les declaracions presentades el 2019, i també la revisió de l'antiguitat de les DUCA vigents el 2019.

Revisió de les DID i les DUCA presentades el 2019

D'acord amb l'article 23 del Decret 103/2000, l'ACA disposa d'un termini màxim de sis mesos per avaluar i resoldre les declaracions presentades, des de la data de presentació. En la resolució l'ACA ha de determinar la modalitat d'aplicació del cànon, els elements que integren la base imposable i el tipus de gravamen. En cas que l'ACA no resolgui les sol·licituds en aquest termini, s'entén acceptada la DUCA o la DID, amb efectes des de la data de presentació. Així, del fet que l'ACA sobrepassi el termini màxim de resolució en podria resultar un risc per estimació incorrecta dels paràmetres que determinen el cànon. Cal dir

però que, a la pràctica, l'ACA no aplica el silenci positiu, sinó que manté l'aplicació de la DUCA anterior fins a resoldre la nova declaració.

S'ha observat que durant el 2019 l'ACA va rebre 955 sol·licituds de DUCA o DID, de les quals 75 corresponien a usuaris domèstics i 880 a usuaris industrials.

En l'anàlisi del termini comprès entre la presentació de la sol·licitud i la data de resolució per part de l'ACA s'ha comprovat que per a 84 sol·licituds, un 8,8% de les presentades, el termini va ser superior al màxim de sis mesos i que d'aquestes, per a 24 sol·licituds, el termini va ser superior a dotze mesos.

Antiguitat de les DUCA vigents el 2019

D'acord amb l'article 22 del Decret 103/2000, el termini de validesa de les DUCA és d'un màxim de quatre anys sempre que no hi hagi canvis en el procés productiu o en el tractament de les aigües residuals.

S'ha observat que el nombre de DID i DUCA vigents el 2019 era de 9.014, de les quals 5.966 corresponien a DID que, com a tals, no calia renovar d'acord amb la normativa d'aplicació. Pel que fa a les restants 3.048 declaracions, corresponents a DUCA, s'ha comprovat que 2.569 corresponien a declaracions amb una antiguitat inferior a quatre anys i 479 a declaracions amb antiguitat superior a quatre anys.

Pel que fa a aquestes 479 declaracions amb DUCA d'antiguitat superior a quatre anys, s'ha comprovat l'estat de cadascuna d'elles i n'ha resultat bàsicament el següent:

- Un total de 276 declaracions corresponien a casos en què els usuaris van presentar la renovació de la DUCA amb posterioritat al 2019, 79 com a conseqüència del requeriment de l'ACA i les 197 restants de forma voluntària.
- Un total de 70 declaracions corresponien a establiments als quals l'ACA va comunicar mitjançant correu electrònic la manca de renovació de la DUCA. A la data de finalització del treball de camp d'aquesta fiscalització (maig del 2022) l'ACA havia resolt 16 de les 70 declaracions esmentades.
- Un total de 75 declaracions corresponien a establiments que estaven sense activitat o en procés de tancament.
- Un total de 44 declaracions corresponien a centrals hidroelèctriques que estaven a l'espera de modificacions normatives en l'establiment del cànon per a la seva activitat.
- Els 14 casos restants corresponien a casuístiques menors diverses.

3. CONCLUSIONS

La fiscalització limitada ha suposat l'anàlisi de l'evolució, per al període 2014-2019, dels ingressos de dret públic de l'ACA i com aquests ingressos han afectat l'evolució del resultat, de l'endeutament i de les inversions, i també ha suposat la revisió per a l'exercici 2019 dels principals procediments i controls aplicats per l'ACA en la gestió del cànon de l'aigua; tot això d'acord amb l'abast assenyalat en l'epígraf 1.1.1 d'aquest informe.

Respecte de l'evolució 2014-2019 dels ingressos de dret públic i altres magnituds, cal concloure que la posada en marxa del Pla de viabilitat de l'ACA, mitjançant la implantació de les mesures establertes en el PEF 2011-2014 (increment dels ingressos recaptats pel cànon de l'aigua, contenció de les despeses i les inversions) i mitjançant la reestructuració de l'endeutament bancari iniciada el març del 2012, havia permès millores significatives, ja entre els exercicis 2011 i 2013, i els primers resultats de l'exercici de signe positiu.

Entre els exercicis 2014 i 2019, el manteniment de les mesures va donar lloc a un creixement constant dels ingressos recaptats però també, a la reducció de les despeses d'explotació, de manteniment i reposició de les infraestructures existents i de les inversions a nivells mínims per complir amb les actuacions estrictament necessàries per a l'exercici de les seves competències. Això va suposar el tancament provisional de certes instal·lacions de tractament secundari i també l'aturada de noves inversions. Aquestes mesures van permetre la generació de beneficis que han estat els que han permès a l'ACA assolir els grans objectius del Pla de viabilitat, és a dir, retornar tot l'endeutament bancari, reprendre una part de l'activitat inversora i tornar l'activitat d'explotació a nivells similars als del 2010, exercici previ al de l'inici de la contenció de la despesa.

Cal destacar com a fet posterior que el 2020, tot i presentar un resultat positiu, aquest es va reduir en un 51,2% respecte del resultat de l'exercici 2019, bàsicament com a conseqüència dels efectes de la pandèmia de la covid.

3.1. OBSERVACIONS

A continuació s'inclouen les observacions més significatives que s'han posat de manifest durant el treball de fiscalització realitzat que, si escau, caldria esmenar.

Evolució 2014-2019 dels ingressos i d'altres magnituds

1. Transmissió d'infraestructures de sanejament (vegeu l'apartat 2.2.1)

L'ACA no ha dut a terme la transmissió a favor de les administracions locals competents de cap de les infraestructures de sanejament d'aigües residuals amb més de deu

anys d'antiguitat des de la seva posada en servei, tal com requereix l'article 39.3 el Decret 130/2003, del 13 de maig, que aprova el Reglament dels serveis públics de sanejament.

2. Cobrament d'ingressos del cànon de derivació (vegeu l'apartat 2.2.3.6)

Des de final del 2018 el CAT va suspendre parcialment el pagament del cànon de derivació mentre no es resolguessin el recursos que havia presentat davant el Tribunal Econòmic Administratiu d'Aragó per a cadascuna de les liquidacions trimestrals emeses per la CHE. El CAT va fonamentar els recursos en el fet que les actualitzacions del tipus del tribut van ser acordades en Consell de Ministres i no per llei.

La part impagada del tribut correspon a la que resulta del diferencial d'aplicar els tipus actualitzats. A finals del 2019 representava en la comptabilitat de l'ACA un import deutor d'1,22 M€ i a finals del 2020, ja arribava fins als 2,36 M€. El CAT avala els impagaments que es van acumulant, de manera que cal considerar el cas com una suspensió del pagament i, per tant, correcte el fet que l'ACA no hagués considerat dotar una provisió d'impagaments per aquest import deutor. Amb tot, caldria que l'ACA informés degudament d'aquests fets en la Memòria dels comptes anuals.

3. Amortització de l'immobilitzat i despeses de reposició i manteniment (vegeu l'apartat 2.2.4.1)

L'ACA no disposa d'informació detallada dels diferents elements que conformen les instal·lacions i infraestructures del seu immobilitzat, ni del detall de despeses de reposició i manteniment que, associades als elements, podrien suposar un allargament de la seva vida útil.

4. Deteriorament de l'immobilitzat (vegeu l'apartat 2.2.4.1)

Al llarg del període 2014-2019 l'ACA va dotar la provisió per deteriorament de béns de l'immobilitzat per l'aturada de determinades instal·lacions d'assecatge tèrmic de fangs o bé per obres en curs que finalment no preveu finalitzar.

Respecte d'aquest tema cal destacar que en el darrer informe emès per la Sindicatura de Comptes referent a l'ACA, exercicis 2011 a 2013 (Informe 11/2016) es va remarcar que, a més de la necessitat de deteriorar el valor de les instal·lacions aturades d'assecatge tèrmic de fangs, calia fer-ho també per a altres actius referents a reconstrucció o millores de pous i altres instal·lacions d'abastament, en molts casos també aturades pel fet de tractar-se d'infraestructures que sols es preveia posar en funcionament en

casos d'emergència per sequeres. No es té constància que l'ACA deteriorés aquests béns de l'immobilitzat que, si bé corresponien a inversions dels exercicis 2007 i 2008 o fins i tot anteriors, es van quantificar per un import net a 31 de desembre del 2013 de 138,36 M€. No s'ha pogut valorar si l'actualització d'aquest import net faria innecessari comptabilitzar-ne un deteriorament o si caldria fer-ho per un import més o menys significatiu.

Procediments i controls de la gestió del cànon de l'aigua

5. Cànon de l'aigua – xarxa: liquidacions mensuals i trimestrals (vegeu l'apartat 2.3.1)

Durant el 2019 les infraccions de les entitats subministradores pel fet de no presentar liquidacions o de presentar-les fora del termini establert en la normativa no van donar lloc a l'inici de procediments sancionadors per part de l'ACA, tal com preveu el TRLMAC en els articles 75.4 i 77.4.e i la LGT.³⁹

6. Cànon de l'aigua – fonts pròpies: aspectes diversos (vegeu l'apartat 2.3.2)

Per a una mostra de quaranta-set expedients, cal destacar les observacions següents:

- [...] ⁴⁰
- Per a quatre expedients (8, 17, 18 i 34), l'antiguitat de les DUCA supera el termini màxim de quatre anys establert per l'article 22 del Decret 103/2000.
- Per a quatre expedients (17, 18, 19 i 20), l'ACA va establir un import del cànon en funció d'uns paràmetres declarats el 2014 en lloc dels corresponents al 2019. De la mateixa manera, per a l'expedient 42 el cànon va ser estimat en funció de dades del 2007 sense que s'hagi produït cap modificació.
- Per a onze expedients, l'ACA va aplicar procediments d'estimació de la base del cànon no homogenis i que no estaven regulats en cap precepte normatiu. L'ACA va dur a terme les estimacions com a conseqüència de diferents incidències que s'havien posat de manifest en la revisió dels expedients: errades en el sistema informàtic de gestió i facturació del cànon de l'aigua (expedients 15, 21, 26 i 27), manca de presentació de les declaracions de volums consumits pels usuaris (expedients

39. Text modificat arran de les al·legacions rebudes.

40. Text modificat arran de les al·legacions rebudes.

4, 29, 32, 33, 39 i 46) i errades en les dades declarades per l'usuari (expedients 15 i 35).

7. Estimacions de l'ACA per mancances en la informació sobre consums i contaminació (vegeu els apartats 2.3.1 i 2.3.2)

L'ACA no va realitzar tal com preveu la normativa aplicable les estimacions i liquidacions provisionals en el cas d'incompliments, per part de les entitats subministradores i usuaris finals, dels terminis de presentació de les declaracions i liquidacions.

8. Pla de control tributari (vegeu l'apartat 2.3.6)

En relació amb el Pla de control tributari per al cànon de l'aigua del 2019, cal destacar el següent:

- Respecte de les previsions: en l'abast d'actuacions del pla no es van preveure inspeccions referents al cànon de l'aigua – xarxa (revisió del compliment d'obligacions de les entitats subministradores com a substituïts del contribuent).
 - Respecte de l'execució de les actuacions inspectores:
 - L'ACA no va elaborar cap memòria sobre l'execució final del pla d'inspecció que permetés avaluar l'execució i els resultats de l'activitat inspectora.
 - El sistema de gestió de l'ACA no permet fer un seguiment ni conèixer l'estat real de les actuacions inspectores corresponents al pla d'una manera eficaç i eficient.
9. DID i DUCA: tramitació de les sol·licituds rebudes i termini de vigència (vegeu l'apartat 2.3.7)

En relació amb les sol·licituds de DID i DUCA, cal destacar el següent:

- Del total de 955 sol·licituds de DID o DUCA presentades pels usuaris el 2019, en 84 casos l'ACA va superar el termini màxim de sis mesos previst en el Decret 103/2000 per avaluar i resoldre la sol·licitud rebuda.
- Del total de 3.048 DUCA vigents en l'exercici 2019, 479 tenien una antiguitat que superava el màxim de quatre anys establerts en el Decret 103/2000. Amb tot, posteriorment, s'ha vist l'actualització de fins a 292 declaracions.

3.2. RECOMANACIONS

A continuació s'inclouen les recomanacions sobre alguns aspectes que s'han posat de manifest durant el treball de fiscalització realitzat.

Evolució 2014-2019 dels ingressos i d'altres magnituds

1. Amortització de l'immobilitzat i despeses de reposició i manteniment

Cal que l'ACA implanti controls individualitzats de les infraestructures o instal·lacions del seu immobilitzat i dels elements que les conformen per millorar el seguiment de l'amortització anual, de l'amortització acumulada i del valor net comptable, i per valorar la conveniència d'activar les despeses de reposició i manteniment associades a cadascun dels elements. Amb aquests controls i seguiments l'ACA haurà de valorar la vida útil de les seves infraestructures i instal·lacions des d'un punt de vista tècnic i considerar l'aplicació de la normativa vigent des del 2014, que va suposar una acceleració de l'amortització, per tal de reflectir tan acuradament com sigui possible tots aquests aspectes a efectes comptables i informar-ne en la memòria dels comptes anuals.

Procediments i controls de la gestió del cànon de l'aigua

2. Procediments previstos en la normativa i aplicació per part de l'ACA

Considerant l'elevat nombre de variables i paràmetres que es determinen en el TRLMAC i en el Decret 103/2000 en relació amb la gestió del cànon de l'aigua (terminis de presentació de declaracions i liquidacions, volums de consum, paràmetres de la contaminació, coeficients, bonificacions a entitats subministradores i a usuaris finals, etc.) i l'elevat nombre d'usuaris, l'ACA hauria de dotar-se de recursos humans i de sistemes d'informació suficients per poder fer un seguiment adequat de tot el procediment i, més en concret, per poder verificar i comprovar de manera més eficaç i eficient la correcció de les declaracions i liquidacions del cànon presentades pels usuaris i per les entitats subministradores. A més un augment dels mitjans permetria executar el pla de control tributari amb més actuacions inspectores, de manera més àgil i eficaç, i aplicar, en els casos que ho requerissin, el procediment sancionador establert en el TRLMAC i en la LGT.

3. Bonificacions del cànon de l'aigua sobre usos domèstics

- Grau d'aplicació de les BAT i les BTS

El 31 de desembre del 2019, l'ACA havia aplicat la BAT i la BTS a un 54,3% i a un

13,7% dels respectius beneficiaris potencials. Atès que aquestes bonificacions s'apliquen a sol·licitud dels beneficiaris potencials caldria destinar més mitjans a la divulgació i informació de les bonificacions BAT i BTS. També caldria millorar els procediments i augmentar la coordinació entre els diferents actors que faciliten informació i dades a l'ACA per a la tramitació i gestió d'aquestes bonificacions (entitats subministradores, ajuntaments, serveis socials municipals, etc.).

- Validacions censals de les sol·licituds de BAT

L'aplicació del silenci administratiu positiu suposa l'aplicació de la BAT a un important nombre de sol·licituds rebudes tot i no haver validat les dades amb el padró municipal. El 31 de desembre del 2019, en aquesta situació hi havia un 21,7% del total de BAT en aplicació. Cal fer un esforç per validar totes les sol·licituds encara pendents de validació, majoritàriament procedents de l'exercici 2005, en les quals, amb el pas de tots aquests anys, el nombre de convivents molt possiblement hagi sofert variacions significatives respecte de la sol·licitud feta el 2005. Caldria també formalitzar un procediment per fer un seguiment periòdic i constant per actualitzar els canvis en les situacions d'habitatges beneficiaris.

- Actualitzacions de les BTS segons col·lectius

L'ACA hauria d'implantar controls específics per a una contínua actualització de l'evolució en exercicis posteriors de la situació dels abonats del col·lectiu de vulnerabilitat econòmica beneficiaris de la BTS, en coordinació amb el Departament de Drets Socials, els serveis socials municipals o mitjançant les entitats subministradores. De la mateixa manera caldria que l'ACA mantingués controls periòdics per a l'actualització de la situació d'altres col·lectius beneficiaris de la BTS que també presenten certa concentració, com és el cas dels col·lectius d'aturats o amb pensions de jubilació i viduitat.

4. Pla de control tributari: previsió, execució i anàlisi de resultats

Caldria que els òrgans de direcció de l'ACA aprovessin formalment el Pla de control tributari. Aquest pla hauria de preveure, a més de les accions de control, el termini per dur-les a terme. Així mateix caldria implantar uns procediments per al seguiment dels controls i un model de gestió de les dades resultants de les actuacions inspectores per millorar els mecanismes de detecció dels possibles casos de frau mitjançant la utilització analítica d'aquestes dades.

4. ANNEXOS

4.1. EVOLUCIÓ DEL COMPTE DEL RESULTAT ECONOMICOPATRIMONIAL

Quadre 28. Compte del resultat economicopatrimonial des del 2013 fins al 2019 i evolucions interanuals

Concepte	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Variació 2013-2014	Variació 2014-2015	Variació 2015-2016	Variació 2016-2017	Variació 2017-2018	Variació 2018-2019
Ingressos de dret públic	420.334.638	430.069.797	454.468.158	463.472.493	476.701.590	469.535.322	478.812.223	9.735.159	24.398.361	9.004.335	13.229.097	(7.166.268)	9.276.901
Cànon de l'aigua	408.424.534	419.787.062	445.413.280	452.682.475	464.250.171	455.359.983	464.739.215	11.362.528	25.626.218	7.269.195	11.567.696	(8.890.188)	9.379.232
Taxes i altres tributs	10.526.732	9.120.084	9.361.589	9.284.979	10.940.779	13.005.341	12.922.581	(1.406.648)	241.505	(76.610)	1.655.800	2.064.562	(82.760)
Altres ingressos dret públic	1.383.372	1.162.651	(306.711)	1.505.039	1.510.640	1.169.998	1.150.427	(220.721)	(1.469.362)	1.811.750	5.601	(340.642)	(19.571)
Transferències, subvencions, donacions i llegats rebuts	8.302	2.260.842	63.923	0	191.636	243.682	20.574	2.252.540	(2.196.919)	(63.923)	191.636	52.046	(223.108)
Vendes netes i prestació de serveis	1.993.844	2.008.277	1.701.665	1.805.329	1.824.791	1.937.997	1.764.643	14.433	(306.612)	103.664	19.462	113.206	(173.354)
Anàlisis de laboratori	1.756.742	1.865.234	1.575.804	1.666.509	1.614.097	1.595.411	1.521.778	108.492	(289.430)	90.705	(52.412)	(18.686)	(73.633)
Altres prestacions de serveis	237.102	143.043	125.861	138.820	210.694	342.586	242.865	(94.059)	(17.182)	12.959	71.874	131.892	(99.721)
Excés de provisions	0	0	3.248.640	2.810.345	967.983	1.625.154	327.978	0	3.248.640	(438.295)	(1.842.362)	657.171	(1.297.176)
TOTAL INGRESSOS DE GESTIÓ ORDINÀRIA	422.336.784	434.338.916	459.482.386	468.088.167	479.686.000	473.342.155	480.925.418	12.002.132	25.143.470	8.605.781	11.597.833	(6.343.845)	7.583.263
Despeses de personal	(28.143.401)	(27.036.317)	(28.155.449)	(28.698.818)	(29.239.768)	(29.367.093)	(30.593.065)	1.107.084	(1.119.132)	(543.369)	(540.950)	(127.325)	(1.225.972)
Sous, salaris i assimilats	(21.374.788)	(20.381.285)	(21.711.798)	(22.214.543)	(22.675.933)	(22.726.377)	(23.579.829)	993.503	(1.330.513)	(502.745)	(461.390)	(50.444)	(853.452)
Seguretat Social	(6.768.613)	(6.655.032)	(6.443.651)	(6.484.275)	(6.563.835)	(6.640.716)	(7.013.236)	113.581	211.381	(40.624)	(79.560)	(76.881)	(372.520)
Transferències i subvencions concedides	(293.471)	(4.948.097)	(149.517)	(1.177.378)	(11.799.481)	(8.957.979)	(18.515.507)	(4.654.626)	4.798.580	(1.027.861)	(10.622.103)	2.841.502	(9.557.528)
Activitat ordinària d'explotació	(157.037.763)	(163.854.587)	(162.981.552)	(163.799.311)	(169.711.011)	(176.103.892)	(193.193.349)	(6.816.824)	873.035	(817.759)	(5.911.700)	(6.392.881)	(17.089.457)
Altres despeses de gestió ordinària	(5.991.877)	(6.132.551)	(7.221.399)	(7.191.004)	(9.105.716)	(9.525.678)	(12.684.230)	(140.674)	(1.088.848)	30.395	(1.914.712)	(419.962)	(3.158.552)
Subministraments i serveis exterioris	(4.694.551)	(4.501.211)	(5.513.007)	(5.887.153)	(7.783.923)	(8.323.211)	(11.301.753)	193.340	(1.011.796)	(374.146)	(1.896.770)	(539.288)	(2.978.542)
Tributs	(1.297.326)	(1.631.340)	(1.708.392)	(1.303.851)	(1.321.793)	(1.202.467)	(1.382.477)	(334.014)	(77.052)	404.541	(17.942)	119.326	(180.010)
Amortització de l'immobilitzat	(55.679.020)	(148.442.928)	(148.083.073)	(130.716.034)	(126.337.812)	(109.132.029)	(105.047.963)	(92.763.908)	359.855	17.367.039	4.378.222	17.205.783	4.084.066
TOTAL DESPESES DE GESTIÓ ORDINÀRIA	(247.145.532)	(350.414.480)	(346.590.990)	(331.582.545)	(346.193.788)	(333.086.671)	(360.034.114)	(103.268.948)	3.823.490	15.008.445	(14.611.243)	13.107.117	(26.947.443)
RESULTAT DE GESTIÓ ORDINÀRIA	175.191.252	83.924.436	112.891.396	136.505.622	133.492.212	140.255.484	120.891.304	(91.266.816)	28.966.960	23.614.226	(3.013.410)	6.763.272	(19.364.180)

Concepte	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Variació 2013-2014	Variació 2014-2015	Variació 2015-2016	Variació 2016-2017	Variació 2017-2018	Variació 2018-2019
Deteriorament de valor i resultats per l'alienació d'immobilitzat no financer	(1.047.148)	35.771.014	17.679.698	37.965.162	39.104.415	25.014.355	42.636.711	36.818.162	(18.091.316)	20.285.464	1.139.253	(14.090.060)	17.622.356
Deteriorament de valor	(3.849.278)	1.550.149	(16.026.018)	3.018.489	3.018.488	(6.722.201)	3.408.219	5.399.427	(17.576.167)	19.044.507	(1)	(9.740.689)	10.130.420
Baixes i alienacions	(14.759.361)	(178.986)	(2.956.855)	(1.119.113)	(49.552)	(6.703.730)	(575.626)	14.580.375	(2.777.869)	1.837.742	1.069.561	(6.654.179)	6.128.104
Imputació de subvencions per a l'immobilitzat no financer	17.561.491	34.399.851	36.662.571	36.065.786	36.135.478	38.440.286	39.804.118	16.838.360	2.262.720	(596.785)	69.692	2.304.808	1.363.832
Altres partides no ordinàries	1.696.800	(505.283)	1.533.036	(4.150.971)	6.504.312	1.624.161	5.727.832	(2.202.083)	2.083.319	(5.684.007)	10.655.283	(4.880.151)	4.103.671
Ingressos	2.640.909	2.396.788	1.784.694	1.039.293	7.701.506	1.813.274	5.825.323	(244.121)	(612.094)	(745.401)	6.662.213	(5.888.232)	4.012.049
Despeses	(944.109)	(2.902.071)	(251.658)	(5.190.264)	(1.197.194)	(189.113)	(97.491)	(1.957.962)	2.650.413	(4.938.606)	3.993.070	1.008.081	91.622
RESULTAT DE LES OPERACIONS NO FINANCERES	175.840.904	119.190.167	132.104.130	170.319.813	179.100.939	166.894.000	169.255.847	(56.650.737)	12.913.963	38.215.683	8.781.126	(12.206.939)	2.361.847
Ingressos financers	982.144	858.210	490.762	203.338	44.446	256.073	104.198	(123.934)	(367.448)	(287.424)	(158.892)	211.627	(151.875)
De participacions en instruments de patrimoni	982.144	858.210	490.762	203.338	44.446	107.225	104.198	(123.934)	(367.448)	(287.424)	(158.892)	62.779	(3.027)
De valors negociables i crèdits	0	0	0	0,00	0	148.848	0	0	0	0	0	148.848	(148.848)
Despeses financeres	(44.428.516)	(37.101.416)	(29.083.954)	(20.011.358)	(7.888.647)	(1.114.219)	(1.266.450)	7.327.100	8.017.642	9.072.596	12.122.711	6.774.428	(152.231)
Per deutes	(44.428.516)	(37.101.416)	(29.083.954)	(20.011.358)	(7.888.647)	(1.114.219)	(1.266.450)	7.327.100	8.017.642	9.072.596	12.122.711	6.774.428	(152.231)
Deteriorament de valor, baixes i alienació d'actius i passius financers	7.152.787	(2.841.864)	(8.389.806)	(2.899.895)	(757.883)	1.333.771	(2.766.679)	(9.994.651)	(5.547.942)	5.489.911	2.142.012	2.091.654	(4.100.450)
RESULTAT DE LES OPERACIONS FINANCERES	(36.293.585)	(39.085.070)	(36.982.998)	(22.707.915)	(8.602.084)	475.625	(3.928.931)	(2.791.485)	2.102.072	14.275.083	14.105.831	9.077.709	(4.404.556)
RESULTAT DE L'EXERCICI ABANS D'IMPOSTOS	139.547.319	80.105.097	95.121.132	147.611.898	170.498.855	167.369.625	165.326.916	(59.442.222)	15.016.035	52.490.766	22.886.957	(3.129.230)	(2.042.709)
Impost de societats	(313.983)	(280.433)	(235.492)	(262.257)	(302.742)	(303.383)	(295.395)	33.550	44.941	(26.765)	(40.485)	(641)	7.988
RESULTAT DE L'EXERCICI	139.233.336	79.824.664	94.885.640	147.349.641	170.196.113	167.066.242	165.031.521	(59.408.672)	15.060.976	52.464.001	22.846.472	(3.129.871)	(2.034.721)

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir dels comptes anuals de l'ACA.

Quadre 29. Compte del resultat economicopatrimonial. Exercicis 2019-2020 i evolució interanual

Concepte	2019	2020	Variació 2019-2020
Ingressos de dret públic	478.812.223	434.758.050	(44.054.172)
Cànon de l'aigua	464.739.215	423.526.680	(41.212.535)
Taxes i altres tributs	12.922.581	10.372.927	(2.549.654)
Altres ingressos de dret públic	1.150.427	858.443	(291.984)
Transferències, subvencions, donacions i llegats rebuts	20.574	168.340	147.766
Vendes netes i prestació de serveis	1.764.643	1.671.540	(93.103)
Anàlisis de laboratori	1.521.778	1.364.758	(157.020)
Altres prestacions de serveis	242.865	306.782	63.917
Excés de provisions	327.978	1.551.957	1.223.979
TOTAL INGRESSOS DE GESTIÓ ORDINÀRIA	480.925.418	438.149.887	(42.775.531)
Despeses de personal	(30.593.065)	(31.674.519)	(1.081.454)
Sous, salaris i assimilats	(23.579.829)	(24.510.951)	(931.122)
Seguretat Social	(7.013.236)	(7.163.568)	(150.332)
Transferències i subvencions concedides	(18.515.507)	(28.916.110)	(10.400.603)
Activitat ordinària d'explotació	(193.193.349)	(234.199.189)	(41.005.840)
Altres despeses de gestió ordinària	(12.684.230)	(16.125.164)	(3.440.934)
Subministraments i serveis exteriors	(11.301.753)	(14.592.932)	(3.291.179)
Tributs	(1.382.477)	(1.532.232)	(149.755)
Amortització de l'immobilitzat	(105.047.963)	(85.592.537)	19.455.426
TOTAL DESPESES DE GESTIÓ ORDINÀRIA	(360.034.114)	(396.507.519)	(36.473.405)
RESULTAT DE GESTIÓ ORDINÀRIA	120.891.304	41.642.368	(79.248.936)
Deteriorament de valor i resultats per l'alienació d'immobilitzat no financer	42.636.711	38.068.466	(4.568.245)
Deteriorament de valor	3.408.219	3.319.547	(88.672)
Baixes i alienacions	(575.626)	(1.013.245)	(437.619)
Imputació de subvencions per a l'immobilitzat no financer	39.804.118	35.762.164	(4.041.954)
Altres partides no ordinàries	5.727.832	5.773.679	45.847
Ingressos	5.825.323	5.853.228	27.905
Despeses	(97.491)	(79.549)	17.942
RESULTAT DE LES OPERACIONS NO FINANCERES	169.255.847	85.484.513	(83.771.333)
Ingressos financers	104.198	43.365	(60.833)
De participacions en instruments de patrimoni	104.198	43.365	(60.833)
De valors negociables i crèdits	0	0	0
Despeses financeres	(1.266.450)	(1.312.180)	(45.730)
Per deutes	(1.266.450)	(1.312.180)	(45.730)
Deteriorament de valor, baixes i alienació d'actius i passius financers	(2.766.679)	(3.534.488)	(767.809)
RESULTAT DE LES OPERACIONS FINANCERES	(3.928.931)	(4.803.303)	(874.372)
RESULTAT DE L'EXERCICI ABANS D'IMPOSTOS	165.326.916	80.681.210	(84.645.705)
Impost de societats	(295.395)	(136.489)	158.906
RESULTAT DE L'EXERCICI	165.031.521	80.544.721	(84.486.799)

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir dels comptes anuals de l'ACA.

4.2. EVOLUCIÓ DELS TIPUS DEL CÀNON DE L'AIGUA

Quadre 30. Tipus domèstics i industrials del cànon de l'aigua. Exercicis 2013-2019

Tipus del cànon de l'aigua (o valors base dels trams domèstics = tipus × coeficients correctors)	Topalls de volums dels trams del cànon de l'aigua domèstic	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Llei de pressupostos de la Generalitat que aprova els nous tipus		Pròrroga pressupostària (a)	Llei 1/2014 (27.01.2014)	Llei 2/2015 (11.03.2015)	Pròrroga pressupostària	Llei 4/2017 (28.03.2017)	Pròrroga pressupostària	Pròrroga pressupostària
Domèstics								
Tarifa social		0,3999 €/m³	0,3999 €/m³	0,3999 €/m³ (b)	0,3999 €/m³ (b)	0,3999 €/m³ – 0,24 €/m³ (c)	0,24 €/m³ (c)	0,24 €/m³ – 0 €/m³ o 50% dels valors base (d)
Tram 1 o ordinari	< = 9 m³	0,4469 €/m³	0,4791 €/m³	0,4863 €/m³	0,4863 €/m³	0,4936 €/m³	0,4936 €/m³	0,4936 €/m³
Tram 2	> 9 m³ i <=15 m³	0,5147 €/m³ × 2	0,5518 €/m³ × 2	0,5601 €/m³ × 2	0,5601 €/m³ × 2	0,5685 €/m³ × 2	0,5685 €/m³ × 2	0,5685 €/m³ × 2
Tram 3	> 15 m³ i <=18 m³	0,5147 €/m³ × 5	0,5518 €/m³ × 5	0,5601 €/m³ × 5	0,5601 €/m³ × 5	0,5685 €/m³ × 5	0,5685 €/m³ × 5	0,5685 €/m³ × 5
Tram 4	>18 m³	0,5147 €/m³ × 8	0,5518 €/m³ × 8	0,5601 €/m³ × 8	0,5601 €/m³ × 8	0,5685 €/m³ × 8	0,5685 €/m³ × 8	0,5685 €/m³ × 8
Industrials								
Indústria general		0,1498 €/m³	0,1606 €/m³	0,1630 €/m³	0,1630 €/m³	0,1654 €/m³	0,1654 €/m³	0,1654 €/m³
Indústria específica		0,5873 €/m³	0,6296 €/m³	0,6390 €/m³	0,6390 €/m³	0,6486 €/m³	0,6486 €/m³	0,6486 €/m³
Matèries en suspensió		0,4537 €/kg	0,4864 €/kg	0,4937 €/kg	0,4937 €/kg	0,5011 €/kg	0,5011 €/kg	0,5011 €/kg
Matèries inhibidores		10,7650 €/kg	11,5401 €/kg	11,7132 €/kg	11,7132 €/kg	11,8889 €/kg	11,8889 €/kg	11,8889 €/kg
Matèries oxidables		0,9076 €/kg	0,9729 €/kg	0,9875 €/kg	0,9875 €/kg	1,0023 €/kg	1,0023 €/kg	1,0023 €/kg
Sals solubles		7,2617 €/Sm³/cm	7,7845 €/Sm³/cm	7,9013 €/Sm³/cm	7,9013 €/Sm³/cm	8,0198 €/Sm³/cm	8,0198 €/Sm³/cm	8,0198 €/Sm³/cm
Nitrogen		0,6891 €/kg	0,7387 €/kg	0,7498 €/kg	0,7498 €/kg	0,7610 €/kg	0,7610 €/kg	0,7610 €/kg
Fòsfor		1,3783 €/kg	1,4775 €/kg	1,4997 €/kg	1,4997 €/kg	1,5222 €/kg	1,5222 €/kg	1,5222 €/kg

Font: Elaboració pròpia d'acord amb les lleis de pressupostos de la Generalitat de Catalunya dels diferents exercicis o amb les lleis d'acompanyament o altra normativa que es detalla en les notes següents.

Notes:

- Els tipus de l'exercici 2013 són els establerts en la Llei 1/2012, del 22 de febrer, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2012, d'acord amb el Decret 170/2012, del 27 de desembre, que prorroga per al 2013 els pressupostos del 2012, però també amb la Llei 5/2012, del 20 de març, de mesures fiscals, financeres i administratives que, per a l'exercici 2012, va incrementar fins a 0,5147 €/m³ el tipus en cas de superar a la dotació bàsica de 9 m³, tipus que l'esmentada Llei de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2012 havia establert en 0,5056 €/m³.
- La Llei 3/2015, de l'11 de març, de mesures fiscals, financeres i administratives, va ampliar i especificar els col·lectius que podien beneficiar-se de la tarifa social del cànon de l'aigua. Així, fins aleshores els beneficiaris estaven descrits en l'article 69.8 vigent del Decret legislatiu 3/2003, del 4 de novembre, de manera genèrica com les persones amb consums inferiors a la dotació bàsica, de seixanta anys o més, que acreditessin ser pensionistes del règim de la Seguretat Social i amb pensions mínimes per jubilació, incapacitat permanent o viduitat. També es preveia la tarifa social per a aquells subjectes passius que acreditessin pertànyer a unitats familiars amb tots els membres a l'atur. La nova Llei del març del 2015 va ampliar i detallar aquesta anterior descripció en un total de set apartats diferenciant casuístiques de pensions del règim no contributiu de la Seguretat Social, contributiu o de l'Assegurança obligatòria de vellesa i invalidesa (SOVI), i va incorporar i delimitar diferents grups de beneficiaris segons indicadors, conceptes i altres règims com ara la renda mínima de suficiència de Catalunya, la renda mínima d'inserció, el Fons d'assistència social, les prestacions socials de caràcter econòmic o la Llei d'integració social de minusvàlids, sempre acreditant la situació i sempre que els consums fossin inferiors a la dotació mínima del tram 1.
- La Llei 5/2017, del 28 de març, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic i de creació i regulació de determinats nous impostos, va modificar la tarifa social, que va passar a ser de 0,24 €/m³, de manera que es mantenia la tipologia de beneficiaris i la limitació de consum a la dotació bàsica, però s'afegien com a nous beneficiaris els que estiguessin en situació de vulnerabilitat econòmica o en risc d'exclusió residencial, i aquest afegit, segons la corresponent normativa aplicable i considerant els informes dels serveis socials de l'Administració local competent respecte d'aquest tema.
- El Decret llei 12/2019, del 9 de juliol, de mesures urgents en matèria tributària i de lluita contra el frau fiscal, va modificar la tarifa social, que va passar a ser de 0 €/m³ si no se superaven els 9 m³ de la dotació bàsica i, en cas de superar-la, del 50% dels valors base de cada tram, valors resultants d'aplicar al tipus de gravamen els coeficients de cada tram. També va incorporar alguns canvis conceptuals en relació amb nova normativa i nous conceptes, com per exemple la Llei general de discapacitat i la renda garantida de ciutadania.

Quadre 31. Incrementos percentuals dels tipus de cànon de l'aigua. Exercicis 2013-2019

Preus	Increment 2013-2014	Increment 2014-2015	Increment 2015-2016	Increment 2016-2017	Increment 2017-2018	Increment 2018-2019
Domèstics						
Tram 1	7,2	1,5	-	1,5	-	-
Tram 2	7,2	1,5	-	1,5	-	-
Tram 3	7,2	1,5	-	1,5	-	-
Tram 4	7,2	1,5	-	1,5	-	-
Industrials	7,2	1,5	-	1,5	-	-

Imports en percentatges.

Font: Elaboració pròpia a partir dels tipus de cànon de l'aigua dels diferents exercicis.

4.3. EVOLUCIÓ DELS VOLUMS DE CONSUMS D'AIGUA FACTURATS

Quadre 32. Detall dels volums de consums domèstics i industrials facturats. Exercicis 2013-2019 i 2020

Any	Volum domèstic	Volum industrial*	Volum total	Variació interanual volum total (%)	Variació interanual volum domèstic (%)	Variació interanual volum industrial (%)
2013	386.369.222	265.131.302	651.500.524			
2014	383.370.365	266.125.702	649.496.067	(0,3)	(0,8)	0,4
2015	386.472.850	277.291.521	663.764.371	2,2	0,8	4,2
2016	390.173.136	284.972.565	675.145.701	1,7	1,00	2,8
2017	392.634.311	296.542.133	689.176.444	2,1	0,6	4,1
2018	393.238.285	286.017.275	679.255.560	(1,4)	0,2	(3,6)
2019	397.992.020	286.998.998	684.991.018	0,8	1,2	0,3
2020	417.339.571	250.974.061	668.313.632	(2,4)	4,9	(12,6)

Volums en metres cúbics.

Font: Elaboració pròpia segons informació facilitada per l'ACA.

* Els volums industrials, per no desvirtuar les dades d'usos i consums generals, i a l'efecte de l'anàlisi d'evolució, no inclouen els corresponents a les centrals nuclears i centrals hidroelèctriques, amb una tipologia d'activitats i consums molt diferent de la del conjunt del sector industrial.

Quadre 33. Pes relatiu dels trams 1 a 4 dels volums domèstics facturats. Exercicis 2013-2019

Exercici	Tram 1 (%)	Tram 2 (%)	Tram 3 (%)	Tram 4 (%)
2013	84,40	9,76	1,54	4,30
2014	84,72	9,46	1,42	4,40
2015	84,69	9,50	1,45	4,36
2016	84,29	9,57	1,47	4,67
2017	83,98	9,54	1,46	5,02
2018	85,14	9,31	1,37	4,18
2019	84,12	9,53	1,46	4,89

Font: Elaboració pròpia segons informació facilitada per l'ACA.

4.4. EVOLUCIÓ DE LES DESPESES FINANCERES I L'ENDEUTAMENT

Quadre 34. Despeses financeres. Exercicis 2013-2019 i evolució interanual

Concepte	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Variació 2013-2014	Variació 2014-2015	Variació 2015-2016	Variació 2016-2017	Variació 2017-2018	Variació 2018-2019
Despeses financeres bancàries	42.118.335	34.852.778	26.280.716	16.901.251	5.732.574	510.188	732.749	(7.265.557)	(8.572.062)	(9.379.465)	(11.168.677)	(5.222.386)	222.561
Despeses financeres de concessions	1.312.479	1.780.757	1.867.845	2.420.428	1.789.097	396.017	399.530	468.278	87.088	552.583	(631.331)	(1.393.080)	3.513
Altres despeses financeres*	997.702	467.881	935.393	689.679	366.976	208.014	134.171	(529.821)	467.512	(245.714)	(322.703)	(158.962)	(73.843)
Total despeses financeres	44.428.516	37.101.416	29.083.954	20.011.358	7.888.647	1.114.219	1.266.450	(7.327.100)	(8.017.462)	(9.072.596)	(12.122.711)	(6.774.428)	152.231

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir dels comptes anuals i de la comptabilitat de l'ACA.

* Inclou recàrrecs i interessos de demora.

Quadre 35. Endeutament. Exercicis 2013-2019 i evolució interanual

Concepte	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	Variació 2013-2014	Variació 2014-2015	Variació 2015-2016	Variació 2016-2017	Variació 2017-2018	Variació 2018-2019
Endeutament bancari													
A llarg termini	833.674.324	633.108.993	409.269.449	208.630.103	162.180.250	115.732.259	-	(200.565.331)	(223.839.544)	(200.639.346)	(46.449.853)	(46.447.991)	(115.732.259)
A curt termini	143.746.516	197.502.523	229.723.324	169.203.627	48.284.317	48.059.296	-	53.756.007	32.220.801	(60.519.697)	(120.919.310)	(225.021)	(48.059.296)
Total endeutament bancari	977.420.840	830.611.516	638.992.773	377.833.730	210.464.567	163.791.555	-	(146.809.324)	(191.618.743)	(261.159.043)	(167.369.163)	(46.673.012)	(163.791.555)
Deute per concessions*													
A llarg termini	23.836.432	24.251.338	25.749.644	24.408.497	5.639.097	5.245.083	5.641.772	414.906	1.498.306	(1.341.147)	(18.769.400)	(394.014)	396.689
A curt termini	886.356	1.130.726	1.334.016	1.428.346	368.233	394.014	457.449	244.370	203.290	94.330	(1.060.113)	25.781	63.435
Total deute per concessions	24.722.788	25.382.064	27.083.660	25.836.843	6.007.330	5.639.097	6.099.221	659.276	1.701.596	(1.246.817)	(19.829.513)	(368.233)	460.124
Total endeutament	1.002.143.628	855.993.580	666.076.433	403.670.573	216.471.897	169.430.652	6.099.221	(146.150.048)	(189.917.147)	(262.405.860)	(187.198.676)	(47.041.245)	(163.331.431)

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir dels comptes anuals de l'ACA.

* Correspon a les tres concessions formalitzades entre els anys 2003 i 2005 amb tres concessionàries per a la construcció i explotació d'infraestructures hidràuliques de les conques del Ter-Daró, de la Tordera i del Llobregat Nord. Les obres s'activen a mesura que les diferents instal·lacions es van posant en marxa, moment en què també es comptabilitza el passiu financer corresponent. Les altes de noves instal·lacions i les baixes per amortitzacions anticipades del deute expliquen l'evolució al llarg del període 2013-2019.

4.5. EVOLUCIÓ DE LES INVERSIONS

Quadre 36. Altes de l'immobilitzat. Exercicis 2013-2019 i 2020

Concepte	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Altes d'immobilitzat propi	104.232	31.877	121.991	428.902	881.118	525.252	2.768.337	5.096.369
Altes d'infraestructures en curs	4.560.454	1.955.444	2.376.015	8.764.059	10.489.892	8.055.010	10.953.300	21.632.102
Altes d'infraestructures en funcionament*	14.198.964	1.575.019	6.003.738	66.737	1.432.190	-	871.186	2.765.101
Total altes de l'immobilitzat	18.863.650	3.562.340	8.501.744	9.259.698	12.803.200	8.580.262	14.592.823	29.493.572

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir dels comptes anuals i de la comptabilitat de l'ACA.

* Fa referència a les infraestructures construïdes i explotades en règim de concessió. Tot i que les tres concessions es van formalitzar entre els exercicis 2003 i 2005, les infraestructures es van anar posant en funcionament a partir del juliol del 2010 i fins al 2020, i, per a una de les tres concessions, encara existeixen infraestructures en construcció que probablement entrin en funcionament a partir del 2021.

4.6. MOSTRA SELECCIONADA PER A L'ANÀLISI DEL CÀNON DIRECTAMENT GESTIONAT PER L'ACA

Quadre 37. Relació nominal dels expedients de la mostra

Ref.	Nom de l'entitat	Codi ACA	Import
1	ADESCO, SA	0500960806	31.484
2	AENA, SME, SA	0501690031	759.466
3	AIGÜES DE BARCELONA, EMGCIA, SA	0502170181	708.695
4	ALTIUS SERVEIS I RECURSOS, SLU	1308320362	13.445
5	ASOCIACIÓN NUCLEAR ASCÓ – VANDELLÓS II, AIE	1307690001	2.058.945
6	AUDENS FOOD, SA	0500180017	233.443
7	BLUE ZAFIR INVEST, SL – MAS JULIÀ	1404430072	2.103
8	CÀMPING LA LLOSA, SA	0706740002	11.722
9	CESPA GESTIÓN DE RESIDUOS, SA	0501620003	23.740
10	CESPA GESTIÓN DE RESIDUOS, SA	0404890019	5.717
11	COMPAÑÍA CERVECERA DAMM, SL	0501690001	838.013
12	COMUNITAT DE PROPIETARIS LA DEVESA DE GOLF	1109470134	67.942
13	DINOCSE XXI, SLU – MAS BUSQUETÀ	0304420017	20.230
14	DISTILLER, SA	0502600009	81.057
15	DISTRICLIMA, SA	0500193047	30.634

Ref.	Nom de l'entitat	Codi ACA	Import
16	EMILIO MIRÓ SALVAT, SA	0707140095	32.499
17	ENDESA GENERACIÓN, SA – CH RIBA-ROJA	1308210009	3.170.465
18	ENDESA GENERACIÓN, SA – CH FLIX	1307880047	837.478
19	ENDESA GENERACIÓN, SA – CH SERÓS	1205010036	531.692
20	ENDESA GENERACIÓN, SA – CH TALARN	1010350004	408.573
21	ENS D'ABASTAMENT D'AIGUA TER-LLOBREGAT	0500010211	937.384
22	ENTITAT URBANÍSTICA PP SECTOR DEL GOLF	1109820139	22.153
23	EUC. SECTOR 34 L'ESPINAL LA FERRATGETA	1109470035	11.825
24	FONT AGUDES, SA	0404600010	31.610
25	FONTAGA, SA	0203310004	19.644
26	J.G.M.	0501180047	6.486
27	GRUP MORERA 1965, SL – MAS LES BRIDES / CAN PERIQUES	0109160134	17.908
28	INOVYN ESPAÑA, SL	0501140001	495.945
29	JOCRIJO, SL – CLUB DE GOLF CALA GRAN	1404730093	2.630
30	LA ROCA GOLF RESORT, SL	0501810224	35.173
31	LIQUATS VEGETALS, SA	0304510003	26.095
32	MANUFACTURAS MAX-PLASTIC, SA	0203310002	35.643
33	MATADERO COMARCAL DEL BAGES, SLU	0502180005	38.051
34	MEDITERRANEA BEACH & GOLF COMMUNITY, SA	0707460099	11.178
35	MOLISPELT, SL – CÀMPING L'ESPELT	0501660005	1.926
36	NEO SC ARÁN, SLU	0810200009	36.765
37	PAPELERA DEL PRINCIPADO, SA	1205740002	376.010
38	PARDO BAZAN CONSULTING, SL	1109470044	(21.029)
39	M.T.P.A.	1109550016	19.391
40	PROMOTORA DIORAMA, SL	0501690328 / 0501690327	17.538
41	BARCELONA CARTONBOARD, SAU	0500540003	1.199.315
42	REAL CLUB DE TENIS BARCELONA	0500190088	29.678
43	REPSOL PETRÓLEO, SA	0607070001	1.801.310
44	REPSOL QUÍMICA, SA	0606980001	1.411.423
45	SALINERA DE CARDONA, SLU	0500470014	70.113
46	SAREB	0500150733	12.834
47	TARTERA, SA	1109550080	43.724
Total			16.558.066

Imports en euros.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'ACA.

5. TRÀMIT D'AL·LEGACIONS

D'acord amb la normativa vigent, el projecte d'informe de fiscalització va ser tramès a l'Agència Catalana de l'Aigua, cànon de l'aigua i altres tributs. Exercici 2019, el 12 de juliol de 2022 per complir el tràmit d'al·legacions.

L'ens fiscalitzat va demanar una pròrroga per presentar les al·legacions, i el termini es va ampliar fins al 3 d'agost de 2022.

5.1. AL·LEGACIONS REBUDES

L'escrit d'al·legacions presentat per l'Agència Catalana de l'Aigua a la Sindicatura de Comptes, amb registre d'entrada número E-002334, de l'1 d'agost de 2022, es reproduïx a continuació:

**Agència Catalana
de l'Aigua**

Provença, 260
08008 Barcelona
Gel. 93 567 28 00
Fax 93 567 20 80
NIF Q 0801031 F

Sr. Josep Viñas i Xifra
Síndic

Sindicatura de Comptes de Catalunya

Benvolgut Síndic,

Em plau trametre-us les al·legacions formulades per l'ACA a l'informe de fiscalització núm. 2/2020-B, corresponent a l'Agència Catalana de l'Aigua, cànon de l'aigua i altres tributs. Exercici 2019, rebut el passat 12 de juliol de 2022.

Atentament,

Director

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural**

Al·legacions de l'ACA a l'informe de fiscalització 2/2020-B, corresponent a l'Agència Catalana de l'Aigua, cànon de l'aigua i altres tributs. Exercici 2019.

El 12 de juliol de 2022, la Sindicatura de Comptes de Catalunya va remetre a l'Agència Catalana de l'Aigua l'informe de referència, atorgant-li un termini de 10 dies hàbils per a realitzar les al·legacions corresponents.

El 22 de juliol de 2022, l'ACA va demanar ampliació de termini per a la presentació de les al·legacions. El 26 de juliol la Sindicatura va atorgar el termini addicional de 5 dies hàbils.

Una vegada revisat l'esmentat informe, l'Agència Catalana de l'Aigua considera convenient formular les al·legacions o aportar la informació complementària que considera necessària per poder interpretar adequadament l'informe en el seu context.

Les al·legacions que es presenten fan referència tant a l'apartat *Evolució 2014-2019 dels ingressos i d'altres magnituds*, com a l'apartat *Procediments i controls de la gestió del cànon de l'aigua*, tal com s'indica a continuació.

I. Al·legacions referides a l'Evolució 2014-2019 dels ingressos i d'altres magnituds

En aquest primer apartat, per a major claredat, per a cada al·legació, en primer lloc es reproduïx l'observació / recomanació formulada per la Sindicatura i a continuació es formula l'al·legació pròpiament dita o s'aporta aquesta informació addicional que es considera necessària donar a conèixer als destinataris d'aquest informe.

PRIMERA AL·LEGACIÓ

Apartat Observacions 3.1.1 - Transmissió d'infraestructures de sanejament (vegeu l'apartat 2.2.1)

L'ACA no ha dut a terme la transmissió a favor de les administracions locals competents de cap de les infraestructures de sanejament d'aigües residuals amb més de deu anys d'antiguitat des de la seva posada en servei, tal com requereix l'article 39.3 el Decret 130/2003, del 13 de maig, que aprova el Reglament dels serveis públics de sanejament.

Al·legació de l'ACA

D'acord amb el marc normatiu vigent, el servei de sanejament d'aigües residuals és competència dels municipis. No obstant això, el Decret legislatiu 3/2003, de 4 de novembre, pel qual s'aprova el Text refós de la legislació en matèria d'aigües de Catalunya, estableix que l'ACA s'obliga a finançar íntegrament tant la construcció com l'explotació, manteniment i reposicions d'aquestes infraestructures. Actualment, la construcció de nous sistemes de sanejament d'aigües residuals i l'explotació, manteniment i reposició dels sistemes en servei poden ser gestionats tant per les administracions locals corresponents com per la pròpia ACA.

Amb la finalitat de què la titularitat de les infraestructures d'un determinat servei públic sigui coincident amb l'administració competent de la seva prestació, el marc normatiu vigent estableix la cessió de la titularitat de l'ACA a les administracions locals. Aquesta cessió requereix la formalització d'un conveni entre l'administració local corresponent i l'ACA i, per tant, requereix un acord de voluntats entre les parts. Sense aquesta voluntat, no és possible efectuar la transmissió de titularitat de les infraestructures, llevat que l'ACA iniciés un procediment per poder arribar a adscriure de forma unilateral cadascuna d'aquestes infraestructures a l'administració local competent. No obstant això, en el marc de mútua col·laboració entre administracions, l'adscripció unilateral de les infraestructures no és el marc de relació òptima ni una garantia d'una millora en la prestació del servei públic de sanejament.

És important tenir en consideració que aquest tipus d'infraestructures són béns de domini públic atès que estan associades a un servei públic. Els sistemes de sanejament com a béns de domini públic gaudeixen de la protecció jurídica establerta per aquest tipus de béns. Amb independència de la titularitat del servei, el que realment és rellevant és que la prestació del servei de sanejament es porti a terme de forma eficaç i eficient envers la ciutadania. I a la seva vegada també cal tenir present que, d'acord amb l'actual marc normatiu, l'ACA finança íntegrament tant la construcció com l'explotació, manteniment i reposició d'aquestes infraestructures. Així doncs, malgrat la previsió legal del traspàs de la titularitat dels sistemes de sanejament en el termini de 10 anys, el fet que no es produeixi formalment el canvi de titularitat, no té incidència ni en la prestació del servei, ni en el seu finançament.

Tot i que entenem l'observació de la Sindicatura en els termes d'allò que estableix el Decret 130/2003, del 13 de maig, que aprova el Reglament dels serveis públics de sanejament, considerem convenient posar en context que aquesta situació no suposa cap perjudici en l'adequada prestació del servei.

SEGONA AL·LEGACIÓ

Apartat Observacions 3.1.2 - Cobrament d'ingressos del cànon de derivació (vegeu l'apartat 2.2.3.6)

Des de final del 2018 el CAT va suspendre parcialment el pagament del cànon de derivació mentre no es resolguessin els recursos que havia presentat davant el Tribunal Econòmic Administratiu d'Aragó per a cadascuna de les liquidacions trimestrals emeses per la CHE. El CAT va fonamentar els recursos en el fet que les actualitzacions del tipus del tribut van ser acordades en Consell de Ministres i no per llei.

La part impagada del tribut correspon a la que resulta del diferencial d'aplicar els tipus actualitzats. A finals del 2019 representava en la comptabilitat de l'ACA un import deutor d'1,22M€ i a finals del 2020, ja arribava fins als 2,36M€. El CAT avala els impagaments que es van acumulant, de manera que cal considerar el cas com una suspensió del pagament i, per tant, correcte el fet que l'ACA no hagués considerat dotar una provisió d'impagaments per aquest import deutor. Amb tot, caldria que l'ACA informés degudament d'aquests fets en la Memòria dels comptes anuals.

Al·legació de l'ACA

Si bé en els comptes anuals de 2019 no es va informar d'aquesta situació, en la mesura que aquesta situació no ha variat, en els comptes anuals de l'ACA dels anys 2020 i 2021 ja s'ha informat de l'estat d'aquests imports de forma detallada. Per tant, considerem convenient informar que en els darrers comptes anuals ja s'informa d'aquesta situació.

TERCERA AL·LEGACIÓ**Apartat Observacions 3.1.3 - Amortització de l'immobilitzat i despeses de reposició i manteniment (vegeu l'apartat 2.2.4.1)**

L'ACA no disposa d'informació detallada dels diferents elements que conformen les instal·lacions i infraestructures del seu immobilitzat, ni del detall de despeses de reposició i manteniment que, associades als elements, podrien suposar un allargament de la seva vida útil.

Apartat Recomanacions 1 - Amortització de l'immobilitzat i despeses de reposició i manteniment

Cal que l'ACA implanti controls individualitzats de les infraestructures o instal·lacions del seu immobilitzat i dels elements que les conformen per millorar el seguiment de l'amortització anual, de l'amortització acumulada i del valor net comptable, i per valorar la conveniència d'activar les despeses de reposició i manteniment associades a cadascun dels elements. Amb aquests controls i seguiments l'ACA haurà de valorar la vida útil de les seves infraestructures i instal·lacions des d'un punt de vista tècnic i considerar l'aplicació de la normativa vigent des del 2014, que va suposar una acceleració de l'amortització, per tal de reflectir tan acuradament com sigui possible tots aquests aspectes a efectes comptables i informar-ne en la memòria dels comptes anuals.

Al·legació de l'ACA

Des de l'entrada en vigor de la Llei 2/2014, de 27 de gener, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic (DOGC núm. 6511 de 30/1/2014) que va introduir canvis en relació a les vides útils màximes i els coeficients d'amortització anual d'aplicació, l'Agència Catalana de l'Aigua efectua, amb efectes des de l'1 de gener de 2014, les dotacions a les amortitzacions dels seus actius d'acord amb allò que disposa Disposició addicional quinzena de Decret legislatiu 3/2003:

Disposició addicional quinzena

Amb la finalitat d'assolir una progressiva recuperació de costos del cicle de l'aigua i d'incorporar la depreciaió dels actius de l'administració hidràulica de Catalunya en el cost dels serveis del cicle de l'aigua que presta, s'estableixen les vides útils i els coeficients d'amortització anuals que cal aplicar d'acord amb les tipologies següents:

<i>Tipologia</i>	<i>Vida útil màxima (anys)</i>	<i>Coefficient d'amortització anual Mitjana % anual</i>
<i>Sanejament d'aigües residuals urbanes (Psaru)</i>	25	4,00%
<i>Post tractament de fangs (programa de fangs)</i>	25	4,00%
<i>Abastament d'aigua potable (Psaac)</i>	40	2,50%
<i>Embassaments</i>	40	2,50%
<i>Protecció del domini públic hidràulic (DPH)</i>	25	4,00%
<i>Regatges</i>	25	4,00%

Aquests percentatges d'amortització són aplicables des de l'1 de gener de 2014 i es mantenen vigents fins que s'aprovi la nova planificació hidràulica, la qual ha d'incorporar els corresponents estudis de costos.

Les vides útils màximes i els coeficients d'amortització anual a aplicar establertes en l'esmentada disposició tenen en consideració diferents tipologies d'actius, així com el pes relatiu que en el seu cost tenen els diferents components: obra civil, equips electromecànics, conduccions, etc. i les seves corresponents vides útils. És evident que l'aplicació de coeficients globals sobre el valor total d'una infraestructura proporciona una valoració menys acurada de la que resultaria de si es disposés del valor desagregat element per element i de la vida útil esperada de cada element. Tanmateix, cal tenir present que els recursos que s'hi haurien de destinar, i el cost que comportaria, seria molt superior. Per tant, des del punt de vista comptable, l'ACA porta a terme les amortitzacions considerant el valor global de cada infraestructura d'acord amb les vides útils i coeficients que estableix el Decret Legislatiu 3/2003 de 4 de novembre, pel qual s'aprova el Text refós de la legislació en matèria d'aigües de Catalunya.

Aquesta situació comptable no implica que l'ACA no disposi de dades de detall o controls sobre les seves infraestructures, tal com s'exposa a continuació.

Des de l'any 2020 l'Agència Catalana de l'Aigua ha iniciat el procés de migració de tots els seus actius a l'aplicació corporativa de la Generalitat, Gestió de Patrimoni de la Generalitat (GPG). Aquesta migració s'ha fet des d'una aplicació pròpia de l'ACA, Gestió del Patrimoni i Inventari (GPI), que permet efectuar una gestió proactiva de l'Inventari d'instal·lacions i que facilita:

- El procés de regularització cadastral i registral dels seus béns i drets patrimonials
- Una gestió i comprovació més àgil dels tributs associats a aquests béns
- Una millora de la informació que garanteix la defensa i protecció del seu patrimoni i del seu inventari d'infraestructures
- La migració massiva i automàtica del seu Inventari per integrar-lo a l'Inventari General Patrimonial de la Generalitat de Catalunya (GPG)

Aquest projecte ha permès una millora considerable, tant des del punt de vista qualitatiu com quantitatiu, de la informació associada a tots els elements de l'inventari d'Instal·lacions i dels drets patrimonials de l'ACA.

Tot i que entenem l'observació de la Sindicatura, considerem important posar de manifest que si bé l'ACA amortitza l'immobilitzat tenint en consideració el valor global de cada infraestructura (exclòs el valor dels terrenys), ho fa en base al que estableix el Decret legislatiu 3/2003. Així mateix, el fet que el càlcul de les amortitzacions sigui de forma global no suposa que l'ACA no disposi del coneixement detallat i del control de les seves infraestructures.

QUARTA AL·LEGACIÓ

Apartat Observacions 3.1.4 - Deteriorament de l'immobilitzat (vegeu l'apartat 2.2.4.1)

Al llarg del període 2014-2019 l'ACA va dotar la provisió per deteriorament de béns de l'immobilitzat per l'aturada de determinades instal·lacions d'assecatge tèrmic de fangs o bé per obres en curs que finalment no preveu finalitzar.

Respecte d'aquest tema cal destacar que en el darrer informe emès per la Sindicatura de Comptes referent a l'ACA, exercicis 2011 a 2013 (Informe 11/2016) es va remarcar que, a més de la necessitat de deteriorar el valor de les instal·lacions aturades d'assecatge tèrmic de fangs, calia fer-ho també per a altres actius referents a reconstrucció o millores de pous i altres instal·lacions d'abastament, en molts casos també aturades pel fet de tractar-se d'infraestructures que sols es preveia posar en funcionament en casos d'emergència per sequeres. No es té constància que l'ACA deteriorés aquests béns de l'immobilitzat que, si bé corresponien a inversions dels exercicis 2007 i 2008 o fins i tot anteriors, es van quantificar per un import net a 31 de desembre del 2013 de 138,36M€. No s'ha pogut valorar si l'actualització d'aquest import net faria innecessari comptabilitzar-ne un deteriorament o si caldria fer-ho per un import més o menys significatiu.

Al·legació de l'ACA

Durant els anys 2007 i 2008 l'ACA va dur a terme l'execució d'un gran nombre d'actuacions per fer front a la continuada disminució dels recursos hídrics destinats a l'abastament a poblacions derivada de la situació de persistent sequera. En aquest període es varen construir tant infraestructures de tipus estructural (p. ex. ampliació de la dessalinitzadora de la Tordera) com actuacions de caire temporal (p. ex. adequació de les instal·lacions del port de Barcelona per l'arribada d'aigua en vaixell). Una vegada superat l'episodi d'emergència hídrica, les instal·lacions de caire temporal van quedar fora d'ús o es van desmantellar segons els casos. En els anys següents, a efectes comptables, en les actuacions de caire temporal que van quedar fora d'ús es va practicar el corresponent deteriorament comptable.

Entre les diferents actuacions dutes a terme en el període 2007-2008, cal destacar la recuperació i adequació d'un gran nombre de pous amb la finalitat de poder subministrar aigua a poblacions en situació d'emergència hídrica. Una vegada superada aquesta situació, en la major part dels casos, aquests pous no s'han integrat de forma permanent en les xarxes d'abastament. No obstant això, una vegada recuperats els pous, en la seva majoria són elements que actuen com a garantia davant de situacions d'escassetat de recursos hídrics. Fins a la data no hi hagut la necessitat de posar en servei la majoria d'aquests pous, si bé no es pot descartar que properament en major o menor mesura s'hi hagin de posar.

Des del punt de vista comptable, es va originar el dubte de si la no utilització d'aquest tipus d'infraestructura en condicions hídriques normals era motiu de depreciació o, per contra, havien de ser objecte d'amortització. Cal tenir en compte que l'ACA no és una empresa que produeixi béns i serveis de mercat, sinó que és una administració pública, que té com a funció, entre d'altres, la de vetllar per la millora de la garantia en l'abastament d'aigua. En base a aquestes consideracions, des del punt de vista comptable, l'ACA va optar per tractar aquests pous com un element més del seu immobilitat i, en conseqüència, dota anualment les amortitzacions corresponents.

Tot i que entenem que en determinats sectors la no utilització d'un element de l'immobilitzat material impliqui el seu deteriorament comptable, considerem que aquesta afirmació no és aplicable en tots els casos. Així en el cas de l'ACA, el conjunt de pous són elements de garantia per l'abastament, motiu que justifica que no siguin elements en servei de forma continuada. Sens perjudici que pogués donar-se alguna situació puntual de deteriorament de valor, la depreciació dels actius a través de l'amortització no pot considerar-se com un pràctica comptable inadequada.

II. Al·legacions referides als Procediments i controls de la gestió del cànon de l'aigua

En la mesura que els procediments i controls de la gestió del cànon de l'aigua formen part d'una activitat de conjunt, s'ha considerat més convenient presentar unes al·legacions de forma global, sens perjudici de les al·legacions concretes que es formulen en cada cas. Així doncs, les al·legacions relatives als procediments i controls de la gestió del cànon de l'aigua s'estructuren en apartats que no són específics i exclusius de cada observació, sinó que són aplicables al seu conjunt. No obstant això, també es detallen de forma particular al·legacions que fan referència a observacions concretes.

II.1. Consideracions prèvies

En relació amb els procediments i controls de la gestió del cànon de l'aigua, res a dir en quant a les encertades recomanacions de la Sindicatura de Comptes al respecte, però resulta molt decebedor que aquest òrgan no hagi valorat la informació de context en relació amb la gestió del cànon de l'aigua, que consisteix en el tractament d'un volum ingent d'expedients, sense tenir en compte els que existeixen per aflorar, i l'esforç d'automatització i prioritització que s'ha dut a terme, dins del marge de discrecionalitat que tota administració té per organitzar les seves tasques i funcions, dedicant els escassos recursos al seu abast a les actuacions més significatives des del punt de vista econòmic, distribuint-les de forma equitativa pel territori i duent-les a terme de la forma més eficaç per la lluita contra el frau.

És lògic que en l'informe es posin de manifest casos puntuals de quantia poc significativa comparada amb els ingressos que es recaptin, ja que aquesta és una pràctica freqüent en un procés verificatiu, si no fos perquè va acompanyada d'expressions que d'una banda són òbvies, pel que fa referència al risc de prescripció del dret de l'Administració a reclamar les quantitats indicades, però d'altra banda, i aquí ens referim particularment a les apreciacions de l'informe sobre la responsabilitat comptable que un eventual tribunal haurà de dilucidar, tenen un punt acusatori, atenent a l'anàlisi exhaustiu de la gestió de l'ACA que han pogut realitzar els auditors. En el nostre criteri

l'informe de fiscalització hauria d'anar una mica més enllà d'indicar "l'existència d'indicis de fets perseguibles administrativament i judicialment que en tot cas els tribunals o els òrgans competents coneixeran" ja que la pròpia Sindicatura n'ha pogut fer una valoració i posar en valor expressant el seu coneixement.

II.2. La responsabilitat comptable

Una interpretació integradora dels art. 38.1.2.b) i 15 de la Llei Orgànica del Tribunal de Comptes i 49.1 de la Llei 7/1988, de Funcionament del Tribunal de Comptes, permet delimitar els elements definidors de la responsabilitat comptable:

- Que es tracti de persones que tinguin al seu càrrec el maneig de cabals o efectes públics.
- Que es tracti d'accions o omissions contràries a les Lleis, que produeixin un menyscapte en cabals o efectes públics.
- Que es desprengui dels comptes que han de rendir els qui recaptin, intervinguin, administrin, manegin o utilitzin béns o cabals públics.
- Que es tracti d'infraccions d'obligacions previstes en les Lleis reguladores del règim pressupostari i de comptabilitat aplicables a les entitats gestores del sector públic i als qui perceben subvencions, crèdits, avals i altres ajudes públiques.
- Que l'acció o omissió antijurídica sigui culpable, és a dir, que ha d'haver estat realitzada amb dol, culpa o negligència greus.
- Que existeixi una relació causal entre el dany produït als cabals públics i la conducta il·lícita i culpable dels qui els tenien al seu càrrec.

Així, per poder valorar la possible responsabilitat comptable cal considerar un requisit previ i és que l'acció o omissió sigui antijurídica, és a dir, cal que l'acció o omissió sigui contrària a Dret.

El procediment sancionador es troba regulat en la normativa vigent però en cap cas es preveu que no sancionar sigui contrari a Dret. No iniciar un procediment tributari sancionador, per presentar autoliquidacions fora de termini i no ingressar, no és una infracció de la norma perquè no es preveu com a tal. És en aquest punt on actua la discrecionalitat de l'Administració que implica la facultat per a escollir entre dos o més solucions, vàlides i legítimes totes elles. Ara bé sempre cal apreciar en la decisió de l'Administració un adequat raonament i fonamentació per tal de no caure en una decisió arbitrària i, per tant, antijurídica. Per tant, la discrecionalitat de l'Administració es configura com una potestat i sempre ha d'estar regida per les següents regles:

- El resultat no es troba establert a la Llei.
- L'Administració pot escollir entre varies solucions totes elles vàlides i justes.
- La decisió discrecional no ha d'implicar arbitrarietat.
- La decisió ha de trobar motivació.

La discrecionalitat administrativa estarà doncs permesa quan no vulneri el principi de legalitat, és a dir, quan es respectin els límits generals que l'Ordenament Jurídic imposa a l'actuació de l'Administració Pública. La potestat discrecional no és absoluta, sinó que està condicionada en tot cas per la norma general imperativa del compliment dels seus fins, al servei del bé comú i de l'Ordenament Jurídic.

Així mateix un altre requisit indispensable per donar-se el supòsit de responsabilitat comptable és l'existència de dol i culpa o negligència greu.

La diferència entre el dol i la culpa o negligència greu ve determinada per l'existència o no de mala fe i d'intencionalitat. Només en el dol existeix aquest component, existint una acció deliberada per aconseguir l'incompliment de l'obligació. En canvi en la negligència no hi ha com a objectiu el resultat que es genera sinó una manca de diligència que pot ser més o menys greu. En la valoració d'una eventual negligència no pot obviar-se que ha d'existir una proporció entre l'acció omesa i els mitjans o circumstàncies que l'envolten.

En l'àmbit de la responsabilitat comptable, el dol va associat a supòsits de frau, amb una voluntat maliciosa d'enganyar, que òbviament no existeix en el supòsit analitzat, però és que en el cas que ens ocupa, l'actuació de l'ACA tampoc es pot considerar com antijurídica o poc diligent, a la vista de les actuacions i els resultats de les mateixes, que ha pogut comprovar la Sindicatura.

En qualsevol procés l'efectivitat i eficiència no sol ser mai absoluta, sinó que en una gran majoria sempre hi ha un major o menor recorregut de millora. En aquest sentit, en els processos productius és habitual que es generin minves i que la seva reducció es vagi abordant tenint en compte el principi de cost benefici. De forma semblant als processos productius, en els administratius aquestes minves es manifesten en forma de prescripció o de no repercussió. Lògicament, la millora continuada dels processos administratius és en si mateix una obligació de l'administració, però concloure l'existència de responsabilitats comptables o fets perseguibles administrativament o judicialment, des del punt de vista de l'ACA, és totalment forassenyat.

II.3. La prioritització de les actuacions

La prioritització de les actuacions, com a sistema d'assolir una major eficiència, és un element clau en la gestió sigui pública o privada, tot i que, en el passat, l'Administració tendia a prescindir d'aquest concepte al resoldre els expedients per ordre d'entrada. Actualment, aquesta pràctica s'ha vist superada per aplicació de criteris d'eficàcia, eficiència i economia.

Doncs bé, l'Agència ha prioritzat l'aplicació generalitzada del cànon a tot Catalunya, amb l'objectiu de disposar d'un cens tributari correcte i adequat a la realització del fet imposable, per tal d'aplicar de forma general la fiscalitat associada al cicle de l'aigua i amb l'objectiu de mantenir un tractament igualitari en l'obligació de contribuir dels subjectes afectats. Aquest objectiu ha implicat prioritzar determinades actuacions per sobre d'altres, per tal que, en el menor temps possible, tots els potencials contribuents de Catalunya paguin el cànon en funció de la casuística i normativa d'aplicació.

La prioritització deriva de la necessitat de ser eficients i equitatius en l'aplicació d'aquesta fiscalitat, davant la insuficiència constatable de mitjans materials i personals per

abastar totes les possibilitats de recaptació previstes en la normativa, essent una pràctica comuna en tots els àmbits de la Administració. No és cert que qualsevol organisme públic voldria aprofundir en les seves funcions més enllà del que està fent, tant des del punt de vista temporal, com d'àmbit de comprovació?

En la línia del que s'ha indicat en el punt anterior, relatiu a la responsabilitat comptable, cal tenir present que el dèficit de recursos per gestionar els fons públics té en principi un tractament excloent de la negligència greu, i, per suposat del dol, d'acord amb jurisprudència del Tribunal de Comptes (Ex. ST Sala Justícia 7/2006, de 7 d'abril).

L'Agència Catalana de l'Aigua té censats aproximadament 60.000 llocs en el medi on realment o potencialment es pot produir el fet imposable (destacar que certament hi ha determinats supòsits exempts), però és una realitat que en l'any 2019 tenia censats 9.811 establiments i 1.499 entitats subministradores d'aigua que subministren a 4.144.357 d'abonats. Tots ells són subjectes passius de cànon de l'aigua, en una o altra condició, i d'una manera o altra interaccionen amb l'ACA.

II.4 Al·legacions específiques

És en aquest context que s'escau fer els següents comentaris específics a les observacions de la Sindicatura de Comptes.

En relació a l'observació núm. 5 Cànon de l'aigua-xarxa: liquidacions mensuals i trimestrals (vegeu l'apartat 2.3.1)

Aquesta entitat analitzarà els supòsits en què procedeix incoar sancions o recàrrecs i en el seu cas farà les actuacions necessàries.

Pel que fa a l'observació núm. 6, i concretament a l'expedient 7 Cànon de l'aigua – fonts pròpies: aspectes diversos (vegeu l'apartat 2.3.2)

Cal assenyalar que el subjecte en qüestió, des de l'any 2014, estava pagant el cànon com a usuari industrial i, amb posterioritat a aquesta data, s'ha produït la següent seqüència de fets:

1. En l'any 2017 la inspecció de l'Agència va posar de manifest que part de l'aigua que s'utilitzava en aquesta ubicació es destinava una part a l'ús domèstic i una altra part a l'ús agrícola.
2. A partir d'aquest moment es varen succeir una sèrie de gestions entre l'ACA i el contribuent, durant els dos anys següents, amb l'objectiu de determinar de la manera més ajustada possible a la realitat, el volum d'aigua que corresponia a cada ús (requeriment d'instal·lació de comptadors, esmena de la instal·lació anterior per no recollir fidelment l'aigua subministrada, presentació de DUN acreditativa de l'ús agrícola, etc.).
3. Finalment l'any 2019 es va poder conèixer amb exactitud el destí final del consum efectuat i quina era l'aplicació correcta, sobre el volum d'aigua correcte què és base imposable, dels diferents coeficients així com de l'exempció del cànon que afecta a l'ús agrícola.

4. En aquest moment, l'any 2019, és té constància fidedigna de la situació i l'ACA va prioritzar les actuacions encaminades a incorporar el subjecte al cens tributari com a ús domèstic i agrícola, amb ple convenciment del retard que suposaria per l'aplicació del cànon d'ús domèstic i agrícola, estendre els efectes temporals de la nova resolució a períodes anteriors.

L'alternativa de retrotraure les actuacions a l'any 2014, atès que no s'havia pogut contrastar cap indici sobre el tipus d'ús de l'aigua en el període 2014-2018, amb tota seguretat hagués resultat altament conflictiva, ja que requeria que l'ACA hagués pogut demostrar que amb anterioritat a la inspecció, no hi havia una activitat empresarial a la ubicació.

No obstant això, atenent a les indicacions de la Sindicatura, s'ha iniciat un procediment de revisió dels períodes no prescrits i restem a l'espera del resultat del tràmit.

Pel que fa a la resta dels expedients considerats en aquesta observació, s'han revisat tots els casos i s'ha procedit, en els casos que era procedent, conforme l'indicat.

Per les raons exposades, l'ACA considera que l'observació efectuada per la Sindicatura en la que manifesta la possible existència de fets perseguibles administrativament i judicialment és totalment desmesurada i fora de context.

En relació a la observació núm. 7 Estimacions de l'ACA per mancances en la informació sobre consums i contaminació (vegeu els apartats 2.3.1 i 2.3.2)

Les liquidacions o estimacions en el cas d'incompliments s'han materialitzat en els 154 expedients de verificació de dades i comprovació limitada que l'ACA va dur a terme, considerant, com així ha resultat, que la major part dels incompliments, són retards producte de la dinàmica administrativa dels subjectes majoritàriament administracions públiques i comunitats de propietaris o associacions de veïns.

En relació a la observació núm. 8 Pla de control tributari (vegeu l'apartat 2.3.6)

Destacar que el Pla de control de l'àmbit tributari ha permès fer un control de les actuacions realitzades i dels seus efectes econòmics, si bé no s'ha formalitzat en un informe final. En el futur es documentarà el grau d'execució i els efectes del Pla de control.

Referent a l'observació núm. 9 DID-DUCA: Tramitació de les sol·licituds rebudes i termini de vigència (vegeu l'apartat 2.3.7)

Les declaracions DID-DUCA són documents complexos que requereixen d'un seguit de comprovacions tècniques que en algunes ocasions es perllonguen en el temps. El fet que, malgrat les actuacions interruptives que es puguin produir, caduqui el termini per resoldre algun expedient, no impedeix iniciar-lo de nou i per tant no suposa un perjudici per l'ACA.

II.5. L'activitat tributària de l'ACA

L'activitat duta a terme en l'àmbit tributari durant l'any 2019 per l'àrea tributària, que gestiona no només el cànon de l'aigua sinó tots els ingressos de l'Agència Catalana

de l'aigua consta en la Memòria d'activitats i posa de manifest que l'activitat lligada al cànon de l'aigua no ha estat poc diligent sinó tot el contrari, tal com es posa de manifest en els apartats següents.

a) Comparativa de bonificacions domèstiques sol·licitades

Noves sol·licituds per tipologia	2018	2019
Sol·licituds d'ampliació dels trams del cànon de l'aigua	52.403	33.816
Sol·licituds del cànon social	10.674	17.182

b) Bonificacions a entitats subministradores

	2018		2019	
Trams abonats	Factures	Bonificació (€)	Factures	Bonificació (€)
1 – 1.000	1.687	439.518	1.428	431.780
1.001 – 10.000	617	1.159.858	548	1.210.824
10.001 – 100.000	418	1.093.968	400	1.134.317
100.001 – 500.000	36	225.954	38	226.973
Més de 500.000	24	431.613	24	433.708
Import total	2.782	3.350.911	2.438	3.437.602

c) Número d'autoliquidacions del cànon de l'aigua

Periodicitat	2018	2019
Mensual	5.154	5.184
Trimestral	2.203	2.105
Total	7.357	7.289

d) Declaracions resum de la repercussió del cànon de l'aigua

	2019
Número de declaracions	1.235

e) Actuacions de declaració i/o verificació de dades

	2018	2019
Requeriments de declaracions resum de facturació	126	137
Requeriments de verificació de dades	53	14
Resolucions de verificació de dades	7	2
Import total facturat/aflorat	25.700,81 €	12.244,28 €

f) Actuacions de control de les entitats subministradores

	2018	2019
Procediment de control en vies de gestió a les entitats subministradores (comprovació limitada)	97	118
Actuacions de control de gestió i assessorament a entitats subministradores	195	26
Import total facturat/aflorat	2.847.868,98 €	3.033.112,68 €

g) Evolució del número de liquidacions facturades per l'ACA

	2018	2019
Cànon de l'aigua (fonts pròpies i règim especial per càrrega contaminant)	24.272	24.328

h) Declaracions presentades per tipus

Tipus de DUCA/DID	2018	2019
Bàsica	349	398
Abreujada	294	359
Entitats subministradores	506	41
Altres (DID i ramaderes)	368	284
Total (1)	1.517	1.082

i) Model B6

Mitjans telemàtics	Paper	012	Total
12.556	3.609	905	17.070

j) Declaracions de lectures ús abastament

Model	2019
Lectures ús abastament	2.895

k) Procediments de revisió segons inspeccions

	2018	2019
Requeriments diversos	816	825
Procediments de comprovació en vies de gestió	339	295
Procediments de valoració del tribut	1.186	1.121
Total	2.341	2.241

l) Nombre d'autoliquidacions i liquidacions segons tipus d'estimació i procediment (no inclou liquidacions rectificatives)

		2019		
	Tipus estimació	Ordinari	Simplificat	Total
Autoliquidacions	Directa	2.150	248	2.398
	Objectiva		30	30
Liquidacions	Directa	8	36	44
	Objectiva		138	138
Total		2.158	452	2.610

m) Actuacions de comprovació i/o verificació de dades. 2019

Procediments	2019
Procediments de comprovació limitada	108
Procediments de verificació de dades	46
Total	154

n) Resum de les tramitacions jurídiques tributàries. 2018-2019

	2018	2019
Recursos de reposició entrats	85	84
Recursos de reposició resolts	84	76
Reclamacions econòmiques administratives entrades	22	15
Execucions de reclamacions econòmiques administratives	40	17
Recursos contenciosos administratius entrats	32	8
Execucions de recursos contenciosos administratius	32	22
Resposta a peticions d'expedients, ampliacions i informes a la Junta de Finances	22	15
Resposta a peticions d'expedients, ampliacions i informes als jutjats i al Tribunal Contenciós	45	30
Informes/actuacions jurídiques tributàries (Assessorament jurídic sobre peticions d'exempció, fuites, nul·litats, revisions, bonificacions, informacions tributàries; respostes a consultes i peticions jurídiques de contribuents, entitats subministradores i altres administracions com el síndic de greuges, generalitat,...).	109	100
Informes de procediments de recaptació (Informes de l'Agència Tributària Catalunya per recursos en constrenyiment, expedients de declaració de responsabilitat solidària o subsidiària, altres informes en matèria de recaptació)	100	88
Convenis urbanístics (informes exigibilitat i liquidació)	6	5
Actuacions relacionades amb peticions de suspensió d'executivitat iniciats	15	10
Procediments concursals iniciats	78	349
Procediments sancionadors incoats	15	47

III. Conclusions

Les recomanacions de la Sindicatura de Comptes seran tingudes en compte en el pressupost de 2023 i, a aquests efectes, l'ACA ha sol·licitat l'autorització per poder incorporar 6 persones més, amb diferents perfils, per dur a terme les tasques que sigui factible realitzar en l'àmbit de les recomanacions. Així mateix, el pla de sistemes de l'ACA que enguany s'ha acabat de completar, i que s'implantarà en l'any 2023 i següents, comportarà una adequació de les eines informàtiques que permetran un tractament de la informació massiva, a banda d'una resposta personalitzada en els casos necessaris.

No obstant, entenem que, en el decurs de l'exhaustiva revisió que s'ha realitzat a l'ACA, la Sindicatura de Comptes podria haver fet una valoració prèvia i proporcionada dels suposats indicis de fets perseguibles judicialment i administrativament, a la vista del context exposat, sense deixar-ho obert com si no s'hagués pogut analitzar la bondat de la gestió i la proporcionalitat dels fets detectats.

Director

5.2. TRACTAMENT DE LES AL·LEGACIONS

Les al·legacions formulades han estat analitzades i valorades per la Sindicatura de Comptes. Com a conseqüència de les al·legacions a les observacions 5 i 6, s'ha modificat parcialment el text de l'informe, segons s'indica en les notes al peu de pàgina corresponents.

La resta del text del projecte d'informe no s'ha alterat perquè s'entén que les al·legacions trameses són explicacions que confirmen la situació descrita inicialment, perquè no es comparteixen els judicis que s'hi exposen o perquè són una descripció de nous procediments que s'apliquen en exercicis posteriors.

APROVACIÓ DE L'INFORME

Certifico que a Barcelona, el 28 de setembre del 2022, reunit el Ple de la Sindicatura de Comptes, presidit pel síndic major, Miquel Salazar Canalda, amb l'assistència dels síndics Anna Tarrach Colls, Manel Rodríguez Tió, Llum Rodríguez Rodríguez, M. Àngels Cabasés Piqué, Ferran Roquer i Padrosa i Josep Viñas i Xifra, actuant-hi com a secretari el secretari general de la Sindicatura, Ferran Domínguez García, i com a ponent el síndic Josep Viñas i Xifra, amb deliberació prèvia s'acorda aprovar l'informe de fiscalització 15/2022, relatiu a l'Agència Catalana de l'Aigua, cànon de l'aigua i altres tributs, exercici 2019.

I, perquè així consti i tingui els efectes que corresponguin, signo aquesta certificació, amb el vistiplau del síndic major.

El secretari general

Vist i plau,

El síndic major

